

ΣΧ

2•17

ANARCHISTICKÁ REVUE

Ochránci
pořádku

STENCE

ANARCHISTICKÁ REVUE EXISTENCE

Existence je anarchistickou tiskovinou, která vycházela nejprve v letech 1998–2002 a znovuobnovena byla počátkem roku 2010. Vydává ji Anarchistická federace (AF, dříve ČSAF) coby čtvrtletník s rozsahem zpravidla 40 stran. Proč tištěné médium v době internetu? Každý prostě nemá rád čtení delších textů z monitoru a navíc tištěný text nemíjí tak rychle jako ten virtuální. I tak je ale každé číslo hned po vydání volně ke stažení na webu federace. Existence má za cíl přinášet informace o dění v rámci domácího antiautoritářského hnutí, zprostředkovávat teoretické texty, ale i praktickou inspiraci. Každé číslo je z nemalé části věnováno jednomu hlavnímu tématu, na které se snažíme mimo jiné nahlédnout z anarchistické perspektivy. Tento časopis je určen zejména do řad antiautoritářského hnutí, ale rádi bychom oslovili či něčím zaujali i ty, kteří s anarchistickými myšlenkami přišli do styku jen okrajově.

2 / 2017

V POŘADÍ 44. ČÍSLA

VYDÁVÁ ANARCHISTICKÁ FEDERACE (AF)

AFED@AFED.CZ

WWW.AFED.CZ

NAKLADATELSTVI.AFED.CZ

DOPORUČENÝ PŘÍSPĚVEK NA POKRYTÍ

NÁKLADŮ: 45 Kč

DISTRIBUČNÍ MÍSTA

Kde můžete *Existenci* (popř. další publikace Nakladatelství AF) přímo porýdit či objednat:

Kamenné obchody:

- * Infocentrum Salé (Orebitská 14, Praha 3 – Žižkov; sale.451.cz),
- * Rekomando (Trojanova 9, Praha 2; rekomando.eu),
- * Autonomní sociální centrum Klinika (Jeseniova 60, Praha 3; 451.cz/klinika),
- * Klub Futra (Masarykova třída 1000, Orlová; futra.cz),
- * Antikvariát Černý pes (Sedláčkova 20, Plzeň),
- * Družstevní kavárna Inkognito (Husova 24, Plzeň; inkognito.cz),
- * Tři ocásci (Gorkého 37, Brno; triocasci.cz).

Internetové distribuce:

- * xBASTAX (xbastax.cz/produkty/a-b-c-collections),
- * Papagájův hlasatel (phr.cz),
- * Chyba crew (chyba.a-punk.cz),
- * Miruus Levyt (miruuslevyt.cz).

Pro zájemce ze Slovenska

doporučujeme objednávat na:

- * Salto Mortale (sust@riseup.net).

OBSAH

AKTIVITY HNUTÍ

4..... KVARTÁL

TÉMA

8..... OCHRÁNCI POŘÁDKU

10..... D. WHITEHOUSE: POČÁTKY POLICIE

14..... P. KROPOTKIN: O PŮVODU ZÁKONŮ

16..... SEDM MÝTŮ O POLICII

17..... PÁR PRAKTICKÝCH RAD, JAK SE CHOVAT NA DEMONSTRACI

18..... I. ŠEVCOV: MĚ UŽ NIC NENAPRAVÍ

20..... P. KOSOVO: GLADIO – TAJNÝ REPRESIVNÍ NÁSTROJ STUDENÉ VÁLKY

25..... D. GRAEBER: FERGUSON A KRIMINALIZACE ŽIVOTA V AMERICE

26..... S. GAVRILIN: PRÁSKAČ, KONFIDENT, INFORMÁTOR...

28..... PRYČ S NARKOSTÁTEM! / POLICEJNÍ MASAKR

OSOBNOSTI HNUTÍ

30..... JOSÉ LUÍS GARCÍA RÚA (1923–2017)

31..... P. PETERSON: UMĚLEC A ANARCHISTA JOHN OLDAY

HISTORIE HNUTÍ

33..... V. MUÑOZ CORTÉS: ANARCHISTÉ ZA PINOCHETOVY DIKTATURY

ENVIRONMENTALISMUS

34..... OD RADIKÁLNÍHO REFORMISMU K EKOANARCHISMU A PŘÍMÝM AKCÍM?

36..... V. DAMIER: ZELENÍ

ODPOR

38..... FRANCIE: PROHRÁLI VŠICHNI

40..... M. ŠČUR: BĚLORUŠTÍ ANARCHISTÉ NA HROTU SOCIÁLNÍ VZPOURY

ANARCHISTICKÁ FEDERACE

42..... NAD EXISTENCÍ BEZ EXISTENCE / ANARCHISMUS V PALESTINĚ A IZRAELI / SOLIDARITA SE SQUATEM INDE

A3

44..... DO DŮCHODU DALEKO / DÁLNICE DO PEKLA / ŽENY SOBĚ

RECENZE

46..... KONSPIRACE PIVA

CO SE NEVEŠLO

47..... ODMÍTNUTÍ PRÁCE

EDITORIAL

Dalo se očekávat, že nový design anarchistické revue *Existence*, který jsme představili v minulém čísle, bude přijat jak s nadšením, tak s nepochopením. A také se tak stalo. Důvody změny jsme vysvětlili minule a nemá cenu je opakovat, a tak pokračujeme vtyčeným směrem s jednou změnou. Toto číslo se nám jaksi rozrostlo na více stran. S tím souvisí i navýšení doporučené ceny na pokrytí nákladů (což se nám mimochodem už dlouho nepovedlo).

A proč větší rozsah čísla? Bezesporně kvůli tématu a nutno přiznat, že se ani nevešlo všechno, co jsme měli původně v plánu. A čemu že se to věnujeme? Ochráncům pořádku. Prostě fízlům a policii jako takové. Někdo možná namítne, že tohle téma už tady bylo. Ano, represí jsme se už párkrát věnovali. Vždy ale trochu z jiného úhlu. A nejinak je tomu i tentokrát. Rozhodli jsme se zaměřit na policii coby instituci, která je součástí širšího represivního aparátu s jeho nástroji dohledu, podrobení, donucení, hrozby, ukáznění, trestu, izolace a msty.

Pokud si někdo myslí, že je tu policie v první řadě proto, aby pomáhala obyčejným lidem a chránila jejich blaho, pak by nebylo s podivem, kdyby takový jedinec chodil také s nadšením k volbám v hlubokém přesvědčení, že politici hájí jeho zájmy. A jistě miluje i svého zaměstnavatele v dobré víře, že jeho motivace je dána tím, aby měli lidé práci a propadli se k nim nějaké ty sladké drobký z koláče, který sice upekli, ale hlavní díl jeho konzumace se odehrává někde zcela jinde.

Jenže celý represivní aparát je tu především proto, aby chránil pořádek. Pořádek si ale nepředstavujte jako zametenou ulici. Pořádek je systém s určitými hodnotami, určitou ideologií (do zblbnutí deklarovanou či umně skrytou) a s určitou třídou privilegovaných, kteří mají z jeho nastavení profit – materiální i sociální. Pořádek je určován mocí a moc je koncentrována v rukou mocenských a ekonomických elit. A ty nutně potřebují sílu, která by tuto moc nastolovala, udržovala, prohlubovala a rozšiřovala. Autoritářská moc je držena při životě ideologií, a když ta nestačí, pak hrubou silou, a je jedno, zda psychologického či fyzického rázu. Vždyť strach před zákonem není nic jiného než strach před ránou pendreku, úředním šikanováním či pohledem skrze zamřížované okno.

Abychom lépe pochopili roli policie, není od věci zabrousit do minulosti a zapátrat, jak tato instituce vůbec vznikala. K tomu nám posloužil přepis přednášky Davida Whitehouse. Vzhledem k tomu, že „ochránci pořádku“ sami sebe vidí jako výkonné rameno zákona, bude více než žádoucí podívat se, odkud se takové zákony v historii vlastně vzaly. Tady dáváme slovo klasiku anarchistické teorie Petru Kropotkinovi, který odhaluje důmyslnost zákoníků, jež kombinují pravidla pro běžné fungování společnosti (např. nezabiješ) s prosazením vlastních zájmů (např. budeš platit daně).

Pokud jste se stávajícím pořádkem nespokojeni, dříve nebo později na policii narazíte. V takovém okamžiku je dobré zapomenout na naivní představu „nemůžou nám nic udělat, když jsme se ničeho špatného nedopustili“. A to platí na všech kontinentech, jak u nás, tak třeba v případech projevů nespokojenosti ve Spojených státech. Nejenže můžete být pohlazeni teleskopickým obuškem nebo se nedobrovolně účastnit pepřového dýchánku, můžete klidně strávit nějakou dobu ve vazbě nebo být odsouzeni v absurdním a zjevně zinscenovaném procesu. O svých zkušenostech vypráví v rozhovoru anarchista Igor Ševcov.

Věnujeme se i různým podobám represe. Sergej Gavrilin se vyznává z toho, jak se nechal naverbovat běloruskou státní bezpečností. V textu Peti Kosova se před námi na příkladu Itálie i dalších evropských zemí otevírá neuvěřitelný příběh o systémovém boji proti levici, v němž bok po boku stojí represivní složky, fašističtí teroristé a mafie. Provázanost policie a narkomafie přibližují zkušenosti z Mexika a anarchistický antropolog David Graeber rozebírá, jak se z policie v USA stal nástroj na represivní vybírání peněz od těch nejchudších, aby se mohly přelévát do kapes věřitelů jednotlivých měst.

A co dalšího na stránkách jarního čísla *Existence* najdete? Představíme vám letos zesnulého španělského anarchosyndikalistu Josého Luíse Garcíu Rúu a známého anarchistického karikaturistu Johna Oldaye. V článku Victora Muñoz Cortése se vrátíme k osudům anarchistického hnutí za dob Pinochetovy diktatury a Vadim Damier vás seznámí s historií environmentálního hnutí v Německu, kde narazíte na stoupence přímé akce i zelené poslance Bundestagu. Vedle toho se věnujeme nástinným hlubinně ekologické transformace, která by byla východiskem z ekologické krize. Další ohlédnutí za čáru vyznačující Českou republiku bude mířit do Francie, kde se protestovalo proti zákoníku práce, a do Běloruska, kde se lidé vzepřeli Lukašenkově dani z nezaměstnanosti.

Jako obvykle nechybí přehled akcí domácího antiautoritářského hnutí a texty nástěnných novin *A3* za poslední čtvrtrok. S naším recenzentem se můžete podívat nad vydáním brožury *Anarchie & alkohol* od CrimethInc. a téma předchozího čísla připomínáme ve stručném přehledu některých teoretických koncepcí odmítajících práci.

Přejeme inspirativní četbu.

ENGLISH SUMMARY

The main subject of the spring issue of the anarchist revue *Existence* is “the Protectors of the Order”. We’ve decided to focus on police as an institution, which is a part of the wider repressive apparatus with its tools of control, surveillance, threat, discipline, punishment, and vengeance.

The presumption that the police exists in the first place in order to help to the common people is the same misleading as that we vote for politicians, who protect our interests, and that capitalists want to give jobs to the people. However, the whole repressive apparatus exists mainly in order to protect the order. Don’t imagine the order, though, as a swept street. The order is a system with certain values, ideology (declared ad nauseam, or cleverly hidden), and certain class of privileged, who gain profit from its setting – both material and social. The authoritarian power is kept alive both by ideology and when it is not enough, by brute force, and it doesn’t matter whether it is of psychological or physical nature.

In order to understand better the role of police, we’ve looked to the past how this institution even originated. We’ve used for this a transcription of the David Whitehouse’s lecture. In order to explain the nature of law, we’ve used then the classic of the anarchist theory, Peter Kropotkin.

If you’re not satisfied with the present order, sooner or later you’ll encounter the police. At such a moment, it is good to forget about the naive idea that “they cannot do anything to us, if we did not do anything wrong”. And this is valid on all continents. Not only that you can be beaten at the demonstration, you can spend also some time in the jail or be sentenced in an absurd and staged show trial. The anarchist Igor Ševcov talks within interviews about his own experiences.

We focus on various kinds or repressions. Sergej Gavrilin writes about his experience being enlisted in the Belarusian State Security. The text by Peta Kosovo tells the story of the systematic fight against the left, where repressive forces, fascist terrorists, and mafia stand side by side. The links between police and drug traffickers are illustrated by experiences from Mexico, and David Graeber explains how the police in the US became the repressive tool to gain money from the poorest.

Further in the issue, we introduce José Luíse García Rúa, who passed away recently, and John Olday, the familiar anarchist caricaturist. In the article by Víctor Muñoz Cortés, we’ll return to the fates of the anarchist movement in times of Pinochet’s dictatorship, and Vadim Damier acquaints with the history of the environmental movement in Germany. The next look over Czechia’s borders aims to France, where people protested against the labour code, and to Belarus, where people stood up against the tax from unemployment.

As usually, the events calendar of the local anti-authoritarian movement is included, as well as texts of wall newspaper *A3* from the last trimester. Together with our reviewer you can wonder at the publication of the *Anarchy & Alcohol* pamphlet by CrimethInc. And in a brief summary of some theoretical conceptions refusing work, we remind the topic of the previous issue.

Přehled veřejných aktivit širšího antiautoritářského hnutí za uplynulé tři měsíce od uzávěrky předešlého čísla Existence. Ne všechny akce jsme navštívili, některé reporty jsou proto zprostředkované podle informací uvedených na webech antiautoritářských skupin a projektů.

SOLIS V AKCI

V listopadu se na pražskou solidární síť Solis obrátila bývalá pracovnice firmy Globus, která během roku 2015 pracovala na pozici uklízečky ve filiálce v Čakovících. Noční směny a žádná smlouva, přestože jí byla slíbena, stejně jako nevyplacených 16 000 Kč. Následně se připojili ještě dva bývalí zaměstnanci, které potkalo téměř to samé. S rozdílem dlužné částky, kdy šlo jednou o 18 000 Kč a podruhé rovnou o 30 000 Kč. Vedoucí úklidu a šéf Globusu během roku balamutili bývalé zaměstnance sliby o vyplacení dlužných mezd a čas od času použili starý trik s vyplacením drobné části dlužné částky a přidáním dalších slibů, které měly zaručit vyplacení i zbytku peněz.

Poté co se na nás poškození obrátili s prosbou podpořit jejich boj o nevyplacené mzdy, probrali jsme s nimi celou věc, sepsali dopis pro šéfa Globusu a ve středu 7. prosince navštívili jeho kancelář v Čakovících. I když jsme se s ním nesetkali osobně, předali jsme dopis sekretářce a celou věc jí vysvětlili. Byla překvapená, koneckonců sama přiznala, že tam pracuje pouhé dva měsíce, ale nakonec působila chápavým dojmem a slíbila, že vše důležité vyřídí a dopis předá. Na vyplacení mzdy jsme poskytli lhůtu deseti pracovních dní.

O pár dní později, v sobotu 10. prosince, nám bylo oznámeno, že všechny peníze, které Globus dlužil, byly vyplaceny. Nikdo však bývalým zaměstnancům nevrátí čas a energii, kterou museli vynaložit na získání peněz, které jim náležely za jejich odpracovaný čas. Stejně jako tisíce jiných museli pracovat načerno s vinidnou pracovní smlouvou, která jim je slibována a její poskytnutí neustále odsouváno. V tomto případě však vítězila síla solidární pomoci. (SOLIS)

BENEFICE PRO ARTEMA

Artem Volkov je mladý antifašista z Charkova na Ukrajině. V sobotu 19. listopadu byl napaden skupinou deseti nácků. Snažil se bránit, ale skončil zbitý na zemi se zlomenými žebry. Aby toho nebylo málo, jeden z útočníků mu posléze zasadil čtyři bodné rány do zad a zasáhl plíce i srdce. Po útoku Artem upadl do šoku a zřejmě nevnímal bolest a rozsah zranění, protože byl schopen ujít ještě 200 metrů a setkat se tak se svým bratrem a přítelkyní. Ti mu zavolali sanitku a pomohli zůstat při vědomí. Artem ztratil velké množství krve, ale naštěstí sanitka přijela rychle

a noční směnu v nemocnici měl zkušený chirurg. Ten konstatoval, že pacient dorazil v kritickém stavu a zranění mohlo být smrtelné, pokud by operace začala jen o čtvrt hodiny později nebo bodná rána k srdci byla o pár milimetrů hlubší. První operace trvala 4,5 hodiny, druhá kvůli vnitřnímu krvácení následovala druhý den. V pondělí 21. listopadu nabyl Artem vědomí a od té doby se postupně zotavuje. Výlohy za léčbu a pobyt v nemocnici, který trval měsíc a půl, se vyšplhaly na značnou sumu. Také následná rehabilitace je finančně náročná. Proto se Artemovi kamarádi, hardcorová pankáči z charkovské anarchistické kapely Zrada, obrátili na své přátele v zahraničí s prosbou o příspěvek na výlohy spojené s Artemovou léčbou. Na jeho podporu se tedy vedle Ukrajiny konají hudební benefiční akce například v Německu, Francii, Velké Británii a také v Česku. S radostí kvitujeme, že výzva k podpoře Artema zveřejněná na stránkách Anarchistické federace měla poměrně velký ohlas. Důležitou roli ale sehrála zejména iniciativa RVHP (Rada vzájemné hudební pomoci).

Ve středu 4. ledna proběhl benefiční hard core/crustový koncert v pražském klubu Cross, obohacený i o poezii a bassline afterparty. Na akci se organizačně podíleli Mad Duck booking a zahrály na ní kapely Interpunkce, Sebestřet a Flowers For Whores, a na afterparty se představili DJs Eldatel, AL3RT, Cirkus Alien a Pixy.3th Hand sound. Svá slova k dílu přiložil básník M. P. za doprovodu kytaristy Hulit Bullet a americká anarchistická básnička Kae Piller. Klub Cross poskytl prostor hlavní stage i ozvučení zcela zdarma a celková částka z této benefice se tak mohla vyšplhat na neuvěřitelných 15 555 Kč.

O den později, ve čtvrtek 5. ledna zazněl v plzeňské družstevní kavárně Inkognito akustický punk z ruského dovozu od Romy Wreckmana a místní psychedelické blues od kapely Don't Ask Don't Care. Dobrovolné vstupné a výtěžek z veganského občerstvení pak putovaly Artemovi.

V sobotu 14. ledna se v klubu Malina v Napajedlech konal festival Anti-Dogma 3. Bez nároku na honorář či cesták na něm zahrály kapely Punto D'Onore, Tupé ostří, Retarders, Dekasta a Dukes Of Vattenhal. Po odečtení nákladů se na Artema vybralo 2500 Kč.

Následující víkend se konaly hudební akce, které v sobě spojovaly vzpomínku na zavražděného antifašistu Honzu Kučeru a benefici na pobodaného Artema, a to s výtěžkem 3000 korun Pardubicích, 2700 v Plzni a skoro 2000 v Teplicích. V berounském klubu

Metro se zároveň konal „koncert proti xenofobii“, pořádaný lidmi z Hella kolektivu. Vystoupily na něm kapely Kaosquad, Lex, Pray For Death a Woundead Knee a podařilo se pro Artema vybrat 2300 Kč.

V sobotu 28. ledna se konal další benefiční koncert v klubu Pohoda v Plzni. Dohromady se na něm vybralo 5800 Kč a kapely Kibera a Disavoir Vivre odehrály své našláplé sety bez jakýchkoliv finančních nároků. Na místě byla distra hudebních nosičů, zinů a anarchistických publikací. Za zmínku stojí také velmi bohatá, chutná a taktéž benefiční nabídka veganského občerstvení.

Z dalších benefičních koncertů pro Artema jsme zaznamenali vystoupení skupin Hnus umírající, Cost of Living, Tupé ostří, Interpunkce a Třetí stupeň tortury, které se odehrálo 17. února v Brandýse nad Labem. Čtvrtého března benefičně zahrály v pražském klubu Zázemí kapely Tupé ostří, Haw, Kant Criticize, Disavoir Vivre a z Berlína dorazili Scum Babies. Dne 20. března se hrálo pro Artema v libereckém Azylu za účasti skupin Zrada, It's everyone else, Makata-O a Kunta Kinte. Před koncertem proběhla společná veganská večeře, o kterou se zdatně postaral místní kolektiv Food not Bombs. (-BT-)

LETY V LIBERCI

Na besedě o romském holocaustu v české režii, kterou uspořádala 12. ledna v libereckém kině Varšava organizační platforma Libereds, se sešlo zhruba třicet lidí, které zajímá historie koncentráku v Letech u Písku. V něm našla smrt také velká část romského příbuzenstva Jozefa Mikera, který v poutavém a velmi působivém vyprávění přiblížil pohnuté příběhy svých rodinných příslušníků a známých z tohoto tábora smrti. V následné živé diskusi se mluvilo mimo jiné o tom, proč byly oběti z Let dlouhou dobu zamlčovány, nebo o tom, proč je hodné výkrmna veprů, stojící na místě bývalého tábora, všemi polistopadovými politickými reprezentacemi vydávána za dostatečně důstojnou připomínku internovaných a zavražděných lidí. „Dnes už můžeme o Letech mluvit,“ pronesl zcela upřímně Jožka Miker a tato tristní věta přesně vystihuje míru úcty k lidskému životu, jakou projevují mocenské elity napříč poválečnými režimy v této zemi. Funkcionářský a stranický cynismus vůči lidem, jejichž životy jsou ohroženy dnes, tak jen získávat na plasticitě a nedovoluje nám důvěřovat autoritám, i kdybychom nám omylem chtěli. (-BT-)

VZPOMÍNKA NA HONZU KUČERU

Před devíti lety, 20. ledna 2008, zemřel v Příbrami na bodná zranění způsobená náckem antifašistický skinhead Honza Kučera. Od té doby si každý rok antifašisté a antifašistky připomínají tuto smutnou událost pod heslem: „Nezapomeneme! Neodpustíme!“ Nejinak tomu bylo i letos. Některé ze vzpomínkových akcí měly zároveň benefiční charakter, když se přidaly k probíhající sbírce na pokrytí léčebných výloh pro Artema, mladého antifašistu z ukrajinského Charkova, kterého pobodal neonacista.

V pátek 20. ledna se v poděbradském Boss Baru konal pod hlavičkou Lázně noise industries benefiční koncert pro Artema spojený se vzpomínkou na Honzu Kučera. Zahrála na něm pětice HC/punkových kapel, ale večer nešlo jen o muziku, takže k dispozici bylo také veganské občerstvení či anarchistické distro, proběhla kratší přednáška středočeské AF o obětech neonacismu a nových formách fašismu a nacionalismu. Byl vyvěšen transparent odkazující na Honzu.

V Plzni se ten samý večer konala za podpory místní AF v družstevní kavárně Inkognito „Don't Forget Party“, která byla opět vzpomínkou na Honzu a zároveň benefitem pro Artema. Po celou dobu byl po boku DJs Honzův obrázek se zapálenou svíčkou. Každý návštěvník si pak mohl přečíst jak o Honzově, tak o Artemově kauze stručný text rozvěšený ve formě plakátků hned na několika místech. Do brzkých ranních hodin vládla příjemná atmosféra vyplněná hudbou, kterou měl rád i Honza, tedy ska či skinhead reggae. Vinyly na střídačku roztáčeli člen místního DJského kolektivu Missing Words Sound System a pražský DJ Papa Kani.

Následující den, v sobotu 21. ledna se sešli anarchisté a antifašisté z okolí Příbrami, aby společně uctili památku Honzy Kučery. Jako každý rok byly nad dálnicí z Příbrami do Prahy vyvěšeny transparenty připomínající lidem devět let starou tragickou událost. Následovala návštěva místa Honzova posledního odpočinku, kde bylo zapáleno několik svíček a proběhla symbolická minuta ticha. Místní antifašisté k akci dodali: „Ve stále více se fašizující společnosti nesmíme zapomínat na zlo, kterého jsou neonacisté schopní.“

V Praze během programu slavnostního otevření anarchistického infoshopu Černá kniha na Klinice proběhla mimo jiné krátká vzpomínka na Honzu a bylo promítnuto video ze vzpomínkového pochodu k třetímu výročí jeho úmrtí.

V sobotu vzpomenuli na Honzu také v Teplicích, a to punkovým koncertem v sále šanovské restaurace Rajče. Koncert uspořádala SAF a jeho součástí byla i pietní akce, na které účastníci a účastnice koncertu zapálili svíčky, vyslechli si krátký projev a drželi minutu ticha. V rámci koncertu, na kterém zahráli Baty von Janof, Ropucha, Osliz a Průser, proběhla také sbírka na Artema. (AF)

BLACK BOOKS

V sobotu 21. ledna se v kavárně na Klinice konal otvírací večírek nového anarchistického infoshopu Black books. Ten deklaroval, že chce „být především svobodným místem, kde by se každý měl cítit bezpečně“. V infoshopu můžete najít zajímavé knihy, časopisy, brožury, ziny apod. z různých oblastí.

Black books je místo pro přednášky, workshopy, promítání, diskuse, ale i pro setkávání se. Na programu se může podílet každý, kdo o to bude mít zájem.

Samotný slavnostní večírek začal v pět odpoledne veganskou večerí a pokračoval přednáškami „Reflexe squattingu a sociálních bojů na Balkáně a dále“ a „Zevrubně o situaci a případu vězňených anarchistů obviněných z bankovních loupeží“. Vzhledem k datu večírku došlo také na krátkou vzpomínku na zavražděného antifašistu Honzu Kučera. Následoval koncert děčinského divčího tria Cáčory a melancholický folk v podání Dimitara. Program byl završen bujnou queer dance party. (-BB-)

TŘETÍ DEN PRO KLINIKU

Autonomní sociální centrum Klinika se stalo důkazem neutuchající životaschopnosti poháněné touhou po svobodném projevu, sebevzdělávání a kolektivní aktivitě mimo kapitalistické vztahy. Jako squaterský projekt, jakkoli se snažící o svou legalizaci, čelí od samého počátku problémům vyplývajícím z kapitalistické „logiky“, která pokládá za nejvyšší hodnotu soukromé vlastnictví. Právě to je nejhlasitější argument prorežimních zaslepenců, který dovedený do krajnosti znamená, že pokud bude jeden člověk vlastnit celou planetu, může z ní vykazat zbytek lidstva, jelikož se svým soukromým vlastnictvím si přece může dělat, co chce. Je až zarážející, s jakou vervou se proti Klinice utvořila pomyslná koalice složená z různých úředníků, politiků, represivních složek, xenofobů a neonacistů. Ti se pak tento u nás jedinečný samosprávný projekt snaží udusit jednou výhrůžkami, podruhé násilnou cestou, jindy zas úřednickými kličkami.

Kolikrát jsme už sdíleli zprávu, že Klinika je v ohrožení? Nejinak tomu bylo i počátkem letošního roku s aktuální hrozbou ze strany nového vlastníka – SŽDC, tedy společnosti, která má v majetku tolik nevyužívaných budov, že její náhlý zájem o léta chátrající budovu bývalé plicní kliniky budí značné rozpaky. V této situaci probíhal v sobotu 28. ledna Třetí den pro Kliniku – série decentralizovaných akcí na podporu žižkovského autonomního centra.

Stejně jako u předešlých dvou ročníků se k výzvě připojila i Anarchistická federace a ve svém prohlášení uvedla: „Zároveň chceme vyjádřit naše odhodlání nepodvolovat se režimní propagandě, která upřednostňuje svévoli soukromého vlastnictví před potřebami člověka a společnosti. Bezohlednost vyplývající z nedotknutelného institutu soukromého vlastnictví je příčinou mnoha negativních jevů, bezpráví a útlatku. My nechceme města, v nichž budovy slouží pouze generování zisku nebo prostě jen tak leží ladem. Chceme města, kde nejen budovy, ale celý prostor slouží potřebám jejich obyvatel. Naše podpora Klinice je zároveň odmítnutím kapitalismu. Naše podpora obdobným svobodným prostorům je zároveň vyjádřením podpory svobodné lidské iniciativě, jejíž motivací je vlastní rozvoj a aktivní solidarita s ostatními neprivilegovanými.“

Třetí den pro Kliniku se nesl především v duchu hudebních akcí, z čehož většina z nich se odehrávala přímo v Praze. Na Novovysočanské duněly sound systémy během „Warehouse Rave“ párty. Café na půl cesty zas ovládl rap a výtěžek z akce byl věnován

Klinice. V Klubu FAMU zahrály kapely Leto, Sítě a Noartist. Přímo na Žižkově, konkrétně v útrokách Fatal music clubu pak vystoupily skupiny Baestien, Afterlife, Decultivate, Aculeos, Punto D'Onore a Lihový Milice, dobrovolně vstupně a příspěvky na veganské občerstvení putovaly na potřeby Kliniky.

Mimo Prahu se ke Třetímu dni pro Kliniku přihlásili její sympatizanti a sympatizantky v Brně a v Plzni. V moravské metropoli se tak stalo u příležitosti workshopu „Úvod do internetové bezpečnosti“. V Plzni zas během benefičního koncertu pro Artema v klubu Pohoda, v jejímž průběhu se místní skupina AF postarala o krátkou přednášku na téma Kliniky, jejich principů a aktuálního dění kolem objektů, připomenuty byly i další podobné projekty, konkrétně slovinský squat INDE.

Že nejde jen o Kliniku, si připomněla v centru Prahy také skupina aktivistů a aktivistek, kteří se společně na pozadí Hradčan vyfotili s transparentem „INDE must stay“. (-KL-)

MĚSTO PRO LIDI

V pondělí 30. ledna dorazilo na pražské Staroměstské náměstí asi 200 lidí, aby podpořili zákon o sociálním bydlení. Vláda přislíbila ve svém programovém prohlášení jeho přijetí, ale po třech letech kde nic tu nic. Dotlačit ji k naplnění tohoto slibu se rozhodla iniciativa Mít svůj domov, v níž je zapojeno hned několik nezávislých organizací zabývajících se prací s lidmi ohroženými chudobou a ztrátou střechy nad hlavou.

V mrazivém podvečeru zaznělo několik proslavů. Promluvili nejen zástupci pořádkující iniciativy, ale také lidé v bytové nouzi z Brna, Ostravy a Prahy. Slovo neplánovaně dostala i ministryně Šlechtová, pod jejímiž okny akce probíhala a která před všemi slíbila, že zákon podpoří. Asi po hodině a půl se přítomní vydali za skandování a s transparenty „Město pro lidi, ne pro zisk!“, „Bydlení je základní lidská potřeba“, „Bojujme proti chudobě, ne proti chudým lidem“ či jedním, na němž byly citovány sliby vládních stran, k Úřadu vlády ČR, kde předali petici na podporu zákona, která čítala asi 3000 podpisů.

Na následující den, tedy spíše noc, byla svolána další akce k úřadu vlády, a to skupinami Studentské hnutí za solidaritu, Studenti pomáhají, Mladí zelení, Platforma pro sociální bydlení, Přestupní stanice, autonomní sociální centrum Klinika, Kuchařky bez domova a Chceme bydlet. Chtěly upozornit na potřebu zákona o sociálním bydlení „v situaci, kdy se s chudobou obchoduje, dávky pobírají majitelé předražených ubytoven a město dává přednost developerům a spekulantům před svými obyvateli“. Na akci se sešlo přes sto lidí, z nichž skoro polovina následně na místě strávila mrazivou noc na karimatkách ve spacácích, aby zdůraznili situaci, v níž se lidé bez domova ocitají každý den. Večer byl obohacen fireshow a živým hudebním vystoupením kapel Severní nástupiště a Kopec šišek, k dispozici byla teplá polévka a čaj.

Ministryně Šlechtová další den návrh zákona podepsala a ten tak zamířil na legislativní radu. Přesto se vyslovila, že by cílová skupina zákona měla být menší, než bylo plánováno. Osud zákona a jeho případná konečná podoba jsou tedy stále nejisté.

Obě akce podpořili i anarchisté a anarchistky. Požadavky směrem k establishmentu sice nebyvají částou součástí naší politiky, jedná se ale o budoucnost bezdomovectvím ohrožených lidí, která akutně volá alespoň po nějakém řešení, jímž může zákon o sociálním bydlení být, i když jsou k němu velké výhrady a ve své podstatě jen okrajové změkčuje dopady nehumánního kapitalistického režimu. (-BJ-)

ODROČENO

Opět v zviálním tónu pokračovalo ve dnech 30. ledna až 1. února soudní projednávání „teroristického případu“, známého pod policejní značkou Fénix. „Holubička odletěla?“ zeptala se soudkyně po poslední přestávce ve středu odpoledne. Do zápisu pak nadiktovala: „Odešel magistr Holubička.“ I jinak se projevovala jako přísná, ale svým osobitým způsobem neformální úča, když opět soustavně vyvolávala své „žáky“ z lavice obžalovaných pouhým přijmením bez jakéhokoli oslovení. Té z nich, která mluví slovensky, sa dokonca pokúsila prihovoriť jej rodným jazykom: „Kde máte napísané...“ Familiárnosť však nepreháněla a při nekonečném přehrávání úryvků policejních odposlechů stylem „tak zkusíme třeba“ rovnou prohlásila, že koncert „rozhodně pouštět nebudem“. Dostalo se ale aspoň na písničku z autorádia, která trochu oživila atmosféru a rozvlnila nepočetné publikum, které přišlo podpořit obžalované anarchisty a anarchistky.

Nemusíme si ovšem namlouvat, že přehrávání bylo opravdu náhodné, už proto, že fízl toho v pouštěných pasážích moc neřikal, a když ano, byly to vesměs nápadně blbě technické rady. A chtěl-li například obhájece pustit konkrétní část nahrávky, paní soudkyně reagovala s jízlivou ironií: „Já to můžu pustit klidně celý.“ Ostatně zmatky s nosiči obsahujícími policejní odposlechy, které buď nefungují, nebo jsou náhle jako králíci vytahovány z něčích kapes, věrohodnost onomu Megamixu od labelu ÚOOZ rozhodně nedodávají.

Jeden z úryvků končil pochopitelným konstatacím obžalované: „Do prdele!“ Tam se dostaneme při dalším pokračování 24.–27. dubna? (-NL-)

CHÁTRÁM KVŮLI SPEKULACÍM

V neděli 19. února podnikl mladý squaterský kolektiv z Brna svou první symbolickou akci, během níž upozornil na chátrající objekt Dělnického domu ve Spolkové ulici. Na budovu byly vyvěšeny transparenty „Prázdné domy, mrtvé město“, „Chátrám kvůli spekulaci již od 2004“ a „Obsaď a žij“.

Dům, který sehrál už na konci 19. století důležitou roli při formování dělnického hnutí a po roce 1989 se stal útočištěm brněnské klubové scény, byl roku 2004 prohlášen za kulturní památku. V současné době však chátrá ve vlastnictví firmy Majordomus, která má vazby na nechalně proslulou společnost Bytasen spojovanou se zpronevěrou ve výši 119 milionů z rozpočtu městské části. Poté co se firmě Majordomus nepodařilo zrušit statut kulturní památky, nechává Dělnický dům chátrat.

Dům jsme symbolicky obsadili a alespoň na pár hodin jsme do jeho zdevastovaných zdí opět vnesli život. Po veganské večeři ná-

sledoval kulturní program v podobě hudební produkce vlastní i reprodukované, a světelná show. Cílem však nebyla prvoplánová zábava, ale poukázání na skutečnost, že zatímco v Brně panuje bytová krize a hlad po prostorech pro alternativní kulturu, přímo v centru města ziskuchtiví spekulanti nechávají chátrat celé domy, které by mohly dále sloužit všem obyvatelům města. (-PR-)

FEMINISMUS ZNAMENÁ SOLIDARITU

V rámci Mezinárodního dne žen zorganizovala řada feministických kolektivů akci nazvanou ZaSTÁVKA: Den ženské solidarity. Název odkazuje na mezinárodní stávku spojenou s protestními akcemi, které se nově probuzené ženské hnutí rozhodlo uspořádat.

Na výzvu organizátorek ZaSTÁVKY ze skupin FEM, Rodiče na FF UK, NemrAFky, Transparent, Iniciativa Ne rasismu!, neformální uskupení Ženy 8. března, Jako doma, Čtvrtá vlna, křesťansko-feministické uskupení RFK a Konsent se 8. března na pražském náměstí Míru shromáždilo asi sto lidí kolem stánků jednotlivých organizací nabízejících občerstvení, menší distro a free-shop. Dorazilo i několik televizních štábů a tři policisté v civilu, jako vždy půvabní svou nápadnou nenápadností.

Manifestaci zahájilo vyjmenování pořadajících kolektivů a uvedení mezinárodního kontextu akce. Následný proslav připomenul vývoj feministické teorie a praxe v posledních desetiletích a některá současná témata feministického hnutí: prekarizace práce, nerovné rozložení domácích prací, situaci sociálně slabých seniorek, bídné povědomí o sexualizovaném a domácím násilí i stále přítomnou kulturu sexismu a toxické maskulinity, jež ovlivňuje a traumatizuje i jinak privilegované muže. „Kvůli tomu všemu nemůžeme slavit,“ vysvětlila řečnice, proč jsme v ulicích. Došlo i na upozornění na širší souvislosti feministického boje – „Feminismus pro nás znamená solidaritu,“ zaznělo z antikapitalistické perspektivy.

Po projevech se v několika větách představily pořadající kolektivy, kterým se dostávalo nadšeného potlesku. Jedny z organizátorek, kolektiv Ženy 8. března, po asi desetiminutové pauze vyzvaly přítomné k účasti na performanci u blízkého Divadla na Vinohradech.

Tam se přítomní v dobré náladě přesunuli, a jakmile se shromáždili před vstupem do divadla, řečnice upozornila na historický kontext Dne žen v podobě newyorské stávkové šiček z roku 1908 a na to, že jinak jsou feministky a feministé v historii připomínáni jen minimálně. Proto se Ženy 8. března rozhodly Divadlo na Vinohradech manifestačně přejmenovat na Divadlo Anny Letenské podle významné prvorepublikové herečky, která byla pro divadlo ve své době zásadní. Osobnost Letenské připomněly i kvůli aktuálně diskutovanému televiznímu seriálu *Bohéma*, jenž ženské osobnosti z doby Letenské podle Žen 8. března vykresluje zpravidla jako pasivní a trpitelské oběti doby.

V historickém kontextu bychom tedy neměli zapomínat na ženy, které v minulosti proti dějinným silám aktivně a odvážně bojovaly – ať už se zbraní v ruce nebo pomocí solidarity a vzdoru skrze aktivní soucit.

Poté, co jsme před čerstvě přejmenovaným Divadlem Anny Letenské zanechali piket s novým názvem a kyticí, vrátili jsme

se na náměstí. Někteří se zabrali do diskusí, další pomalu vyráželi pryč. Bylo totiž zapotřebí nabrat síly před večerní afterparty na Klinice, kde se nejen slavilo, ale i zapáleně diskutovalo.

Celkově můžeme hodnotit jako přínosné, že jsme si coby feministky a feministé dokázali vzít Mezinárodní den žen zase zpět a naplnit jej novými tématy a kontextem mezinárodního boje proti sexismu a patriarchálnímu uspořádání společnosti. Doufejme, že se příště podaří do ulic zmobilizovat větší množství lidí a že se také podaří nezapomínat na to, že bychom feminismus a snahu o odstranění útlaku na základě genderu měli akcentovat celoročně a v našich každodenních životech, nejen čas od času na demonstracích. (-VC-)

DALŠÍ VÍTĚZSTVÍ SOLISU

Kampaň, jejímž cílem bylo vyplacení dlužné částky Tomášovi, bývalému pracovníkovi Integra Czech s.r.o., skončila vítězstvím. Celá částka, o kterou jsme žádali, mu včera přišla na účet.

Integra je jedna z mnoha firem zabývajících se poskytováním lidského kapitálu v podobě pracovníků v oblasti IT do jiných společností, korporací a státních institucí. Tito pracovníci jsou vyhledáváni tzv. headhuntery a pak jako externisté využíváni pro vývoj a testování různých aplikací. Stejně se dostal k práci i Tomáš, kterému bylo slíbeno, že kromě standardního ohodnocení mu bude proplacen i jeden zaškolovací den nad rámec podepsané dohody. Ve firmě však pracoval jen několik dní, když byl propuštěn bez slíbeného proplacení zaškolovacího dne.

Vítězství v následném sporu ale nepadlo jen tak z nebe. Připomeňme si proto pár kroků, které mu předcházely. Poté, co nás Tomáš kontaktoval, jsme společně napsali výzvu s jeho požadavky a doručili ji manažerovi firmy. Po uplynutí lhůty se však nic nestalo. V budově, kde firma sídlí, ale působí i jiné firmy a na recepci mají své poštovní schránky, jejichž prostřednictvím jsme informovali „sousedy“ o praktikách Integrity. Když ani tak na naši výzvu nebylo reagováno, přistoupili jsme ke zveřejnění článku o Tomášově případu a mailové akci, která nakonec zabrala.

Znovu se potvrdilo, že organizování se a kolektivní aktivita mají smysl. Tomáš k tomu dodal: „Díky za veškerou podporu a za možnost využít síť podporovatelů Sol!s. Jak se říká, v jednotě je síla. A je to tak.“ (SOLIS)

NÁCKOVÉ ZALEZLI DO DĚŘ

V sobotu 11. března 2017 se v Bratislavě v reakci na avizovaný pochod neonacistů konala antifašistická demonstrace. Tak jako minulý rok se jí zúčastnila i početná výprava česky mluvících antifašistů a antifašistek, včetně zástupců Anarchistické federace.

Akce odstartovala hodinu po poledni na Náměstí SNP, kde se sešlo okolo 2000 demonstrujících. V davu byla na transparentech k vidění nejrůznější hesla („Nacionalismus nie je riešenie!“, „Zbúrame vaše ploty!“), často parodující motta slovenských fašistů, jako například naše oblíbené „Za národ? Ani za Boha!“. Na místě zaznělo několik proslav, mimo jiné promluvil maďarský levicový teoretik Gáspár Miklós

7 Tamás nebo feministická aktivistka Dana Vitálošová. Za zmínku také stojí skvělý proslav Iniciativy bratislavských antifašistů a antifašistek. Projev za Iniciativu Ne rasismu! přečetli česky mluvící antifašistka a antifašista. A výzva k organizování se při vzájemné spolupráci proti fašistické hrozbě, zakončená zvoláním „Smrt fašismu! Smrt patriarchátu!“, byla odměněna i mohutným potleskem.

Fašistická organizace Slovenská pospolitost, která si chtěla tento rok tradičně připomenout založení slovenského fašistického státu, svou akci poprvé po 14 letech zrušila, a tak k původně plánované antifašistické blokádě nakonec nedošlo. Oznámení organizátorů, že ulice Bratislavy dnes budou pouze antifašistické, vyvolalo u přítomných nadšení. A uvolněná atmosféra panovala po celou dobu konání akce.

Rozmanitý dav se po prosloveh vydal na pochod městem. V jeho čele šel radikálně levicový blok s vlajkami Antifašistické akce a černo-rudými prapory. Skandovala se klasická antifašistická i antikapitalistická hesla (na což si později na sociálních sítích nezapomněli pravicověji naladěni účastníci postěžovat) jako „Alerta Alerta Antifascista“, „No pasaran“, „A-Anti-Antikapitalista“ či „Antifa, naše ulice, naše města!“. Okolo procházející pán v tričce se slovenskou vlajkou a maskáčích měl na to, komu patří ulice a města, trochu jiný názor, který dával pokřikováním najevo. Žádnou jinou známku nesouhlasu jsme však po zbytek dne neznamenali. Po celou dobu pochod doprovázel samba band, do něhož se mimo jiné zapojil i člen místní známé punkové kapely RozpoR. Za jeho rytmu dorazil průvod až k památníku obětem holocaustu, kde organizátoři promluvili o nutnosti boje proti kapitalismu a budování antifašistických solidárních struktur.

Večer v klubu A4 proběhla ještě afterparty s jednoznačným názvem „Love music – hate fascism“, kde zazněl hip-hop, rap i techno. Na místě byly k dostání publikace Nakladatelství AF, jakož i dalších organizací.

Celý den považujeme za velmi vydařený a těšíme se na další (mezinárodní) spolupráci. No pasaran! (-AF-)

SETKÁNÍ SOLIDÁRNÍCH SÍTÍ

V sobotu 18. března se na pražské Klinice konala mezinárodní prezentace anarchosyndikalistických skupin. Pozvání pražské solidární sítě SolIs, která za celou akci stála, přijala nejen slovenská skupina Priama akcia (PA), ale taky polští anarchosyndikalisté ze ZSP (Związek Syndykalistów Polski). Obě skupiny jsou součástí Mezinárodní asociace pracujících (MAP), která v současnosti sdružuje svazy a skupiny z 18 zemí světa. Třetí skupinou, která přijela představit svou aktivitu, byla litevská Gyvenimas per brangus (Žít je příliš drahý).

Už z titulu pořádací skupiny bylo zřejmé, kolem jakého tématu se prezentace a diskuse budou celé odpoledne točit. Pražská solidární síť krátce na úvod představila také svou vlastní činnost, která se v poslední době nese ve znamení několika úspěšně dokončených kauz řešících nespravedlivé vztahy mezi zaměstnavateli a pracujícími.

Pak už přenechal prostor hostům, z nichž jako první vystoupili zástupci z Litvy. Jejich skupina Gyvenimas per brangus působí ve

městě Kaunas a stejně jako mnoho dalších včetně pražského SolIsu nebo Priamej akcie se inspirovali aktivitou Seattle Solidarity Network (Solidární síť Seattle – psali jsme o ní v *Existenci* 3/2012). Skupina vznikla po masových protestech proti novele zákoníku práce v roce 2016. Potom, co protesty skončily (a novela nebyla schválena), se někteří účastníci rozhodli pokračovat v aktivitě zaměřené na téma práce. V současnosti se angažují už v pátém sporu.

Jako druhá se představila skupina Priama akcia. Na začátku prezentace jedna z jejích členek upozornila, že nejsou pouze solidární síť zaměřenou na řešení sporů na pracovišti, jako třeba pražský SolIs, ale že jde o širší platformu. Pozornost přednášejících členů PA se zaměřila na kampaň Problémy v práci?, která běží od roku 2014. Postupovali podle brožury Seattle Solidarity Network a později tento návod jak organizovat solidární skupiny také přeložili do slovenštiny. Součástí jejich prezentace bylo i zevrubné představení dvou úspěšných kauz, v nichž se Priamej akcii povedlo dosáhnout vyplacení dlužných mezd dvěma pracujícím, kteří PA oslovili s prosbou o pomoc. V obou případech popsali postup solidárních akcí směřujících k vyplacení dlužné částky, který zahrnoval kromě předání protestních dopisů nebo prvních výzev k zaplacení také mailovou kampaň. Mezinárodní výzvu k odeslání protestních e-mailů dlužícím zaměstnavatelům v jednom z případů vyslyšelo kolem 150 lidí z 19 zemí.

Na závěr vystoupil polský Svaz syndikalistů Polska. V prezentaci představili kromě své organizace i solidární činnost, v rámci níž se mimo jiného účastnili protestů zaměstnanců pošt. Stejně jako ostatní skupiny oživilo prezentaci videi ze solidárních akcí. Původně byla avizovaná ještě panelová diskuse, program ale během odpoledne nabral neočekávaný sklupek, takže se nakonec závěrečná část redukovala jen na volnou diskusi, která nebyla o nic méně inspirativní.

Pořádání podobných sešlostí můžeme jen uvítat. Kromě rozšíření povědomí posluchačů, kterých se sešlo několik desítek a kteří v diskusích dotvořili živou atmosféru celého setkání, o situaci v dalších zemích jde také o prohloubení mezinárodních kontaktů mezi skupinami s podobným zaměřením. Ty se dají skvěle využít při práci na jednotlivých kauzách, jak se ukázalo například v mailové kampani Priamej akcie. Kamarádi ze zahraničí sice nemůžou pomoci s přímým tlakem na jednotlivé zaměstnavatele v místě sporu, mohou ale o kauzách informovat a u mezinárodně působících firem, které často úzkostlivě dbají na svou pověst před veřejností, působit na tamní pobočky nebo vytvářet tlak pomocí protestních e-mailů a dopisů. (-KOS-)

BENEFICE, PŘEDNÁŠKY, PROMÍTÁNÍ...

Vedle výše (či jinde v této *Existenci*) zmíněných proběhly od uzávěrky minulého čísla ještě další akce, a to především osvětového charakteru. Jako obvykle jsme se pokusili o jejich přehled, i když s vědomím toho, že nejde zdaleka o všechny:

Přednášky, workshopy, diskuse...: Stencil workshop (5. 1., Praha); Linux install party (9. 1., Praha); Voda v Africe (9. 1., Praha); Antropie: Terénní výzkum na Madagaskaru II. (10. 1., Praha); Úvod do internetové bez-

pečnosti (14. 1., Praha); V Palestině: To Exist is to Resist (17. 1., Praha); Poezie revoluce (18. 1., Praha); Rub města (19. 1., Praha); Reflexe squattingu a sociálních bojů (nejen) na Balkáně (20. 1., Brno); Dva roky prázdnin s islamofobem (20. 1., Praha); Laponskem s plnou polní (24. 1., Praha); Co bude s Klinikou? (25. 1., Praha); Internetová bezpečnost – bezpečný e-mail (27. 1., Praha); Úvod do internetové bezpečnosti (28. 1., Brno); Pletením proti patriarchátu III. (1. 2., Praha); Základy kalisteniky – posilování vlastní hudby (2. 2., 9. 3., Praha); Eskalace nenásilí: Ende Gelände a klimatické hnutí v Německu (2. 2., Praha); Ježíš, anarchista a feministka (4. 2., Praha); Úvod do (metropolitního) plánování v Praze: o městské přírodě (6. 2., Praha); Vrah na svobodě: vzdorný život punkem v čase mrtvých havlů (7. 2., Praha); Vernisáž: Kdyby umění mohlo něco změnit, dávno by ho zakázali (10. 2., Praha); Přestaňte mě sledovat! (11. 2., Praha); Kdo má „právo na město“? (13. 2., Praha); ABC večer – psaní dopisů (13. 2., Praha); Solidární večer (14. 2., Praha); Šifrování disku a bezpečné mazání dat (17. 2., Praha); O budoucnosti lidové kuchyně (20. 2., Praha); Diagnóza: neoliberalismus (23. 2., Praha); Vše, co byste chtěli vědět o squattingu a (ne-)báli se zeptat (27. 2., Praha); Anarchistický diktát (28. 2., Praha); „Oxanu mám jako dárek od manžela“ aneb o migrantkách v domácnosti (6. 3., Praha); Výstava: Autenticita dětské reality v uprchlickém táboře (7. 3., Praha); Cracks in the order of the city (9. 3., Praha); PRALETS (14. 3., Praha); Změnu systému, ne změnu klimatu: úvod do klimatického hnutí (15. 3., Praha); ABC večer: Represe v Polsku – Souvislost případu Varšavské trojky a represivních zákonů pro sazovaných novou vládou (16. 3., Praha); Feministický nářez: gender, hierarchie a „důležitá“ dějiny (18. 3., Praha); Udržme Kliniku, žijme jako Hirvitalo! (20. 3., Praha); Stručné dějiny kapitalocénu (22. 3., Praha); Chatujte bezpečně – workshop internetové bezpečnosti (23. 3., Praha); Západní Sahara – lekce nenásilného odporu (28. 3., Praha); Šicí workshop II. (28. 3., Praha).

Benefiční akce (koncerty, večere, bazary...):

6. 1. pro autonomní sociální centrum Klinika (Praha); 7. 1. pro Kliniku (Praha); 7. 1. na Antifénix (Brno); 7. 1. pro Standing Rock (Plzeň); 21. 1. pro liberecký kolektiv Food not Bombs (Liberec); 23. 1. FNB sbírka spacáků, dek a karimatek (České Budějovice); 28. 1. na Antifénix (Brno); 15. 2. pro Kliniku (Praha); 3. 3. na Tattoo Cirkus (Praha); 3. 3. pro Antifašistickou akci (Praha); 4. 3. na Fotbal proti rasismu (Jihlava); 17. 3. pro Chceme bydlet! (Brno); 24. 3. pro Food not Bombs České Budějovice (České Budějovice).

Promítací večery: Praha (19x), Česká Lípa (2x).

Ostatní akce: Pravidelné či příležitostné rozdávání jídla potřebným kolektivitu anarchistické iniciativy FNB v Praze, Plzni, Ústí nad Labem, Karlových Varech, Hradci Králové, Liberci, Pardubicích, Vysokém Mýtě, Českých Budějovicích, Frýdku-Místku, Ostravě, Olomouci, České Lípě, Brně a dalších městech. Bezpeněžní zóna v Plzni, která se konala 18. února. Společné veganské večere a další program v infocentru Salé. Různé kulturní, komunitní a osvětové akce konané v prostorách pražské Kliniky, včetně pravidelných jazykových kurzů a veřejných plén. Mnohé akce propagující veganství a zasazující se za práva zvířat.

TÉMA EXISTENCE: OCHRÁNCI POŘÁDKU

Již potřetí se v Existenci vracíme k tématu represe. V roce 2001 jsme se zamýšleli nad fenoménem globalizace represe.

V posledním čísle roku 2015 jsme se zaměřili na metody policejní infiltrace a řízení provokace v protestních hnutích. Tentokrát chceme tematizovat policii jako instituci, její vznik a funkci.

Když si jako anarchisté a anarchistky položíme otázku, jaká je naše zkušenost s policií, někteří si vzpomenou na vyražený zub, první modřinu od obušku, buzeraci na ulici kvůli vzhledu, nezákonnou perlustraci nebo výhrůžky při výslechu. A nemáme-li takovou zkušenost přímo, někdo z našich přátel jí bezesporu prošel.

Nebo můžeme vzít pár příkladů z poslední doby. Na přelomu ledna a února pokračovalo soudní stání ve věci našich kamarádů obviněných z přípravy teroristického útoku. Role policie nebyla v tom, že by odhalila nebezpečná individua, nýbrž v tom, že prostřednictvím svých tajných agentů tuto přípravu zinscenovala. V únoru zase byla exemplárně odsouzena Kateřina Krejčová za údajné napadení policisty při blokadě pochodu nacionalistů. Tento absurdní rozsudek za evidentně smyšlené zranění má být výstrahou pro každého, kdo by si dovolil zpochybnout zákroky policie.

Jestli si někdo myslí, že policie má plně ruce práce s dopadáním zločinců, je na omylu. Má totiž dost kapacit na to, aby sepisovala hlášení o našem kamarádovi Igoru Ševcovovi, zda náhodou neporušuje nařízení soudu neúčastnit se anarchistických akcí, což zahrnuje i vydávání jídla lidem bez domova v rámci iniciativy Food not Bombs (FNB).

Že je solidarita považována za zločin, dokazuje i lednové policejní zadržení aktivistů FNB v americké Tampě. Ti k tomu prohlásili: „Nemáme v plánu přestat se dělit o jídlo s hladovými lidmi bez domova a nadále budeme vzdorovat zákonům, které kriminalizují soucit a vzájemnou pomoc.“ Nejde ale jen o to kriminalizovat projevy shora nekontrolované organizované solidarity. Narážíme i na policejní snahu jim preventivně zamezit. A tak byl na základě policejní iniciativy v únoru zrušen benefiční koncert pro Food not Bombs ve Vysokém Mýtě, stejně jako loni v dubnu v Hradci Králové a Pardubicích benefice pro uprchlíky.

A jako další příklad z poslední doby můžeme uvést policejní pronásledování (zatýkáni, bití, věznění a odsouzení) anarchistů a anarchistek účastnicích se v Bělorusku protestů proti dani z nezaměstnanosti.

POMÁHAT A CHRÁNIT

Jak s touto praxí souvisí policejní motto „Pomáhat a chránit“? Komu to vlastně policie pomáhá? Koho a před kým vlastně chrání? Podle uvedených příkladů pomáhá uměle vytvářet zločiny a zločince, chrání sama se-

be před angažovanými lidmi, pomáhá bránit aktivistům v politických aktivitách, chrání bezdomovce před jídlem zdarma, pomáhá zabránit pomoci potřebným, chrání režim před kritikou a před možnou změnou.

Přesně tak. Hlavním úkolem policie a vůbec všech represivních složek je ochraňovat status quo, tedy zavedený a nastolený režim. Článek „Počátky policie“ v tomto čísle dokládá, že policie byla založena kvůli davům, ne kvůli kriminalitě, a její vznik koresponduje s rozvojem kapitalismu.

Stát si uzurpuje monopol na násilí a v kapitalistickém státě se s násilím setkáváme prakticky na každém kroku. Má mnoho podob a forem, od duševního přes ekonomické až k fyzickému. Stát a kapitalistická ekonomika jsou na dohledu, donucování, represi a útlaku přímo založeny. Život je řízen rozkazy, příkazy a zákazy, které jsou ve formě jakkoliv nesmyslných zákonů vynucovány hrozbou a nezdítkou i přímým užitím fyzického násilí. Tento aparát, vybudovaný coby ochrana práv privilegované menšiny stojí na několika autoritativních institucích, jako jsou vláda, armáda, policie a soudy. Kapitalistická společnost postavená na konkurenci, volné soutěži a právu silnějšího hledá při svém útlaku a vykořisťování námezdně pracujících oporu nejen v zastřené ideologii (viz téma „mýtus práce“ v předešlé Existenci), ale i ve státním systému a jeho nástrojích donucení. Počínaje zákoníkem práce nastaveným ve prospěch zaměstnavatele přes nasazení státních represivních složek proti bouřícím se zaměstnancům až k vojenským intervencím na ochranu zájmů finančních skupin a koncernů v zahraničí.

NIC SE NEMĚNÍ

Výše uvedené příklady jsou vlastně běžnou agendou represivní mašinerie ochraňující stávající pořádek před hodnotami, které ho negují, a jejich aktivními nositeli. Pokud jsou základními hodnotami kapitalistického režimu konkurence, bezohlednost, maximalizace zisku a soukromé vlastnictví, pak je třeba zakročit proti těm, kdo naopak prosazují solidaritu, vzájemnost, kolektivní prospěch a kupříkladu obsazují dlouhodobě nevyužívané objekty, aby jim vrátili život. Žádný sociální pokrok v posledních 200 letech se nevyhnul bojům s fyzí. Každá iniciativa, ať už za osmihodinovou pracovní dobu, za volební právo pro ženy, za práva menšin, proti otroctví, proti ničení přírody atd., narážela na obušky policejních kordonů, na mříže cel, na kulky z policejních zbraní.

Vezmeme namátkou ve své podstatě velmi mírné hnutí Occupy ve Spojených státech z roku 2011. Za jedny z nejrozsáhlejších ekonomických zločinů s dopadem na celou populaci, které známe jako krizi z roku 2008, nebyl zatčen jediný bankéř. Když se ale lidé ozvali, že nechtějí, aby procento nejbohatších profitovalo na ostatních, provedla policie koordinovaně ve 122 městech Spojených států zatčení více než 7760 lidí za to, že se zúčastnili protestních akcí hnutí Occupy. Noam Chomsky vzhledem k povaze systému označil zastrašující policejní brutalitu, hromadné zatýkáni, smyšlená obvinění, restriktivní úřední výnosy, systematické sledování, infiltrace, razie a věznění za „nevyhnutelnou represí“. Pro režim, který chrání sebe a své elity jsou taková opatření prostě nevyhnutelná. Pohádka o demokracii, podobně jako ta o právním státě, musí stranou. A policie, to jsou vojáci v první linii proti neprivilegovaným.

NA REŽIMU NEZÁLEŽÍ

Uvedli jsme příklad represe v Bělorusku, kde vládné velmi autoritářský prezident Lukašenko. Tamní policie bedlivě chrání jeho mnohaletou vládu nejen před anarchistickým nebezpečím, ale proti jakékoliv opozici, která by ho mohla ohrozit. Anarchistické hnutí nemá na různých ustláno ani v dalších demokraciích, kde se konají volby, jejichž výsledek je buď předem daný, jako třeba v Rusku, nebo se dodatečně zajistí nový, jak jsme mohli sledovat v Turecku. Všude tam se policie pečlivě stará o kriminalizaci opozice, jež by mohla být ohrožením stávajících vládců.

Míra a podoby represe se mohou lišit stát od státu, či proměňovat v čase. Někde je potlačena opozice plošně, jinde jen její části, někde se do demonstrantů střílí, beze stopy mizí aktivisté sociálních hnutí nebo jsou prostě na objednávku zavražděni – jako se to dodnes děje v zemích Latinské Ameriky. Někde o potlačení protestů rozhodují vlády na základě vlastního popudu, jinde na přání svých spojenců či korporací, jako tomu bylo např. při popravách environmentálních aktivistů v Nigérii v zájmu společnosti Shell. A právě policie je v těchto případech tím nástrojem, který odvede většinu špinavé práce. V některých zemích využívá služeb neoficiálních eskader smrti složených z policistů (např. v Brazílii) nebo paramilitárních skupin či mafie (např. v Mexiku). Zavedené západní buržoazní demokracie používají sofistikovanějších nástrojů, jak se vypořá-

9 dat s opozicí, která neschvaluje svátost soukromého vlastnictví a práva silnějšího (tzn. bohatšího a mocnějšího). Když je ale třeba „nevyhnutelné represe“, i tady zasáhne policie tvrdou silou, aby byly stávající pořádky zachovány bez ohledu na to, co je příčinou nespokojenosti, zda sociální nespravedlnost, omezování pracovní právní ochrany, ochrana přírody či reakce na policejní vraždu.

A.C.A.B.

K jedněm z nejradikálnějších střetů s policií dochází při spontánních reakcích chudých obyvatel na ty nejzjevnější projevy policejní brutality. Běžně jsou tyto nepokoje médií označovány za rasové, ale je to jen zásterka skutečnosti, že jde o výbuchy frustrace těch nejchudších vrstev. Nejen v USA, ale i v západoevropských zemích je většina příslušníků menšin sociálně stigmatizována a nemá šanci se vymanit z prostředí chudoby.

Asi nejznámějšími nepokoji byly ty v Los Angeles v roce 1992. Vyvolalo je zproštění obvinění fízlů, kteří byli natočeni, jak umlátili Afroameričana Rodneyho Kinga. Naposledy vypukly rozsáhlé nepokoje v roce 2014 ve městě Ferguson poté, co byl policistou zastřelen neozbrojený černošský mladík Michael Brown. Od té doby došlo k mnoha dalším mimosoudním popravám a výbuchům nespokojenosti, z nichž vzešlo hnutí Black Lives Matter. V Evropě můžeme připomenout rozsáhlé nepokoje na chudinských předměstích francouzských měst v roce 2005 po smrti dvou nezletilých mladíků, kteří se skryli před policií v trafostanici. Anglická města zažila něco podobného v roce 2011 po zastřelení Marka Duggana policií. Podle průzkumů mezi lidmi, kteří se účastnili následných nepokojů a rabování, byla jejich hlavní motivací dlouhodobá nespokojenost s policejní šikanou.

Nejčerstvěji letos v únoru probíhaly několik týdnů divoké protesty proti policejnímu násilí ve Francii poté, co fízlové zadrželi na pařížském předměstí 22letého černošského mladíka Théa Luhaku a následně ho zmlátili a znásilnili. Během protestů policie velmi příkladně předvedla, koho chrání: na pařížském předměstí perlustrovala lidi podle barvy pleti a toho, kdo měl námitky, zmasakrovala tak, že skončil v nemocnici. Těžko si představit jinou reakci než bezmoc a vztek. Ten se spontánně projevil v ulicích, kde hořely desítky aut a kontejnerů, těžko oděnci se prali s protestujícími, přes oblaky slzného plynu létaly kameny a molotovy, přes sociální sítě a mobily přicházely nové a nové výzvy k akcím proti „policejním násilníkům a vrahům“. Pod tímto heslem se totiž demonstruje i demoluje. A není se co divit. Co může ztratit člověk, kterého i „rutinní“ policejní kontrola dokladů může stát život?

MÝTUS ČERNÉ OVCE

Frustrace chudých vrstev má zejména sociální základ, bezprostředně na to se nabaluje intenzivní pozornost policie vůči nim, pro kterou se u nás v lidové mluvě vžil slovo buzerace. Radikální projevy nespokojenosti ale nejsou spojené jen s policejní brutalitou a mimosoudními popravami „podezřelých osob“. Hněv je způsoben i velmi častou beztretností uniformovaných násilníků, zlodějí, vyděračů a korupčníků.

Existuje několik buržoazně demokratických pohádek, které jsou i častými náměty filmových děl. První je o tom, že každý ve společnosti má rovný hlas a může rozhodovat o dění kolem sebe. Další vypráví o rovných příležitostech a otevřených dveřích k úspěchu, tzv. americkému snu. Neméně důležitá je ale i pohádka o černých ovčích a jejich potrestání. Ta vypráví o tom, že i když se např. v politice či policejním sboru najde nějaké to zkažené jablko, vždy je nakonec odhaleno a vyndáno z košíku těch zdravých. Poselství je jednoznačné: ačkoli dochází k individuálním excesům, systém jako takový je správný a dokáže si s tím poradit. V praxi se to projevuje tak, že jednou za dlouhý čas je obětován nějaký zkorumpovaný politik nebo je „příliš horlivému“ policistovi snížena na pár měsíců plat.

Totalitní a buržoazně demokratické státy se liší jen mírou sofistikovanosti udržování dojmů, že stávající pořádek a mechanismy jeho udržování jsou ty nejlepší. Při bližším pozorování ale zjistíte, že nájemná banda chránící režim, velké vlastníky a zájmy mocenských elit, se stát od státu vlastně zas tak moc neliší. Není pak překvapením, když Policie ČR spolupracuje s ruskou nástupkyní KGB při snaze kriminalizovat mladého anarchistu. Vždyť jen navazuje na mezinárodní policejní konference z konce 19. století, které domlouvaly společný postup proti stoupcům myšlenek svobody a samosprávy.

Policie je v moderní době omezena různými mantinely, jejichž míra dodržování se velmi liší místo od místa a často se k nim vůbec nepřihlíží. Slovo fízla má vždy větší váhu než slovo nějakého nuzáka. Mírné vrásky na čele jim v posledních letech dělají mobilní telefony s možností pořizování videozáznamů, které pak snadno, jako třeba v USA, usvědčují (před veřejností, nikoli před soudem) policii ze lži, když ta rozstřílí nějakého neozbrojeného obyvatele chudinské čtvrti.

NIC NEŽ HIERARCHIE

Někteří anarchopacifisté nabádají k individuálnímu přístupu k příslušníkům policie a k pohledu na ně jako na lidi. I když má tento postoj své opodstatnění, mimoděk zastírá skutečnost, že policie je instituce. A je dobré ji tak také chápat. V tom případě není otrepané A.C.A.B. vůbec mimo mísu a dalo by se zařadit do kánonu lidových moudrostí.

Policie je instituce vysoce hierarchická a jako taková funguje na principu absence svědomí. Jednáni jejich příslušníků se řídí primárně rozkazy. Pro ty dole leží odpovědnost u těch, kdo vydávají příkazy. Tím se ale dostaneme velmi často ke zcela neprůhledné politické vůli, která ani nemusí být personifikovatelná. Ti nahoře nejsou zpravidla účastníky výkonu nejnižších složek instituce, takže mohou operovat individuálním selháním podřízených. Praxe je však taková, že ti dole spoléhají na to, že je vedení podrží, ať už udělají cokoliv. Před velkými policejními manévry, jako tomu bylo při summitech MMF či NATO v Praze, tuto ochranu dokonce jejich pohlaví veřejně deklarují. A není divu, že pak stovky stížností a oznámení na policejní násilí a šikanu letí rovnou do koše.

Autoritářská povaha instituce a pocit nedotknutelnosti pak mohou mít negativní dopad i na povahy mnohých policistů. Pokud někdo zažil ožralého fízla mimo službu,

mohl by vyprávět. Jako třeba servírka ruzyňského baru, která měla tu smůlu, že se její pracoviště rozhodla okupovat banda narmazaných a agresivních příslušníků pražského protixtremistického oddělení. Výsledkem byla prakticky jen ostuda, jelikož se přitom nechali natočit průmyslovou kamerou. V roli „politické policie“ je můžete potkávat dodnes.

Policejní sbory jsou obvykle i odrazem politických poměrů, jsou rasisticky předpojaté, prohlubují sociální stigmatizaci cizinců a menšin... Často jsou v nich procentuálně oproti zbytku populace mnohem více zastoupeni příznivci autoritářských politických uskupení. Například v Athénách bylo zjištěno, že polovina tamních policistů volila neonacistickou stranu Zlatý úsvit. Ani u nás není výjimkou, že poté, co vám vyrazí zub a seberou vás, aby uvolnili místo pro pochod fašistů se šibenicemi, dostanete ještě ideologické kázání o zhoubnosti migrace.

DOHLÍŽET A TRESTAT

Zdá se, že s rychlým rozvojem digitálních technologií narůstá i touha vlád po větším dohledu nad obyvatelem. I když shromažďování dat o každém z nás nabývá absurdních rozměrů, evidentně nemají stále dost. Tato dystopická politika potřebuje své ospravedlnění – nutnost zajistit bezpečí. Nové technologie dohledu nás nemají chránit proti jasným nebezpečím, nýbrž spíše proti betvarým rizikům. Podle lednové zprávy Amnesty International (AI) podřívá záplava v Evropě přijatých „protiteroristických“ zákonů a dodatků základní svobody a těžce vybojovanou ochranu lidských práv. Represivní složky směřují k ještě větším možnostem zvláde a beztretnosti – jde o snadnější vyhledávání výjimečných stavů, provádění prohlídek a odposlechů s minimálním či žádným soudním dohledem, možnosti omezení svobody pohybu, zákazu veřejných shromáždění, zmrazení majetku... AI doslova napsala: „Vlády EU používají protiteroristická opatření ke konsolidaci drakonických pravomocí, diskriminaci cílových skupin a odnímání lidských práv pod rouškou jejich ochrany. Jsme v nebezpečí vytváření společnosti, v níž se svoboda stává výjimkou a strach pravidlem.“

Jak uvádí David Graeber, v USA „jen 10 % procent času průměrných policejních úředníků zabere řešení opravdových zločinů“, zbytek „věnují porušením administrativních předpisů a regulací“. Na základě vyšetřování policejního oddělení v již zmíněném Fergusonu pak dokládá policejní praxi, jejímž cílem je „vyždímat co nejvíc peněz z těch nejchudších a nejzranitelnějších“, peněz, které pak velmi často putují jako splátky dluhů města soukromým věřitelům.

Obhajoby kriminalizace chudoby se s velkou oblibou chytají politici napříč politickými stranami. A policie jim často slouží jako stafáž při získávání politických bodů při různých programech „nulové tolerance“ nebo při strašení kriminalitou cizinců, jak to letos v Plzni při budování vlastního PR předvedl ministr vnitra Chovanec. (-KL-)

Následující text je přepisem přednášky Davida Whitehouse, proslavené v červnu roku 2012 na socialistické konferenci v Chicagu. Zabývá se formováním prvních profesionálních policejních jednotek v Anglii a ve Spojených státech. Cílem policie bylo pochopitelně už od samého začátku pomáhat a chránit. Pomáhat majetným udržet jejich privilegia a chránit je před rozrůstající se městskou lůzou.

V Anglii a ve Spojených státech byla policie ustanovena během několika málo desetiletí – zhruba mezi lety 1825–1855.

Nová instituce nebyla odpovědí na vzrůstající kriminalitu a vskutku nevedla k novým metodám boje s kriminalitou. Nejobvyklejším způsobem řešení trestných činů před zaváděním policejních sborů a během něj bylo, že se autority jednoduše někoho zeptaly a na základě toho ukázaly na pachatele.

Vedle toho má trestná činnost co do činění s jednáním jednotlivců. Jenže vládnoucí elity, které zavedly policii, reagovaly na hrozby kolektivních činů. Jednoduše řečeno: autority stvořily policii k tomu, aby pacifikovala vzpurné davy. Jednalo se o odpověď na:

- stávky v Anglii
- pouliční nepokoje na severu USA
- hrozbu povstání otroků na jihu USA.

Takže policie byla založena kvůli davům, ne kvůli kriminalitě.

Budu se soustředit na to, kdo tvořil tyto davy a proč začaly představovat takovou hrozbu. Přesvědčíme se, že vedle vzrůstající sociální nerovnosti ve městech bylo pro ty, kdo vládli, problémem také zhroucení tradičních metod osobního dohledu nad pracujícím obyvatelstvem. V těchto desetiletích stát zakročil, aby zalátal sociální trhlinu.

Uvidíme, že na severu bylo ustanovení policie pouze součástí snahy o řízení a usměrňování pracovních sil na dennodenní bázi. Vlády také rozšířily svůj aparát ohledně nakládání s chudinou za účelem regulace trhu práce a zavedly systém veřejného školství, aby usměrňovaly myšlení pracujících. Tyto body postavím do souvislosti s policejní prací v další části textu. Budu se také zabývat formováním policie v Londýně, New Yorku, Charlestonu (Jižní Karolína) a Filadelfii.

* * *

Abychom pochopili úlohu moderní policie, pomůže nám náhled do doby, kdy byl kapitalismus ještě v plenkách. Konkrétně se zastavíme u středověkých měst zhruba před tisíci lety.

Dominantní třída této doby nesídlila ve městech. Feudální vlastníci půdy sídlili na venkově. Policii neměli. Byli však schopni mobilizovat ozbrojené síly, které terorizovaly nevolníky nebo byly schopné bojovat proti jiným aristokratům. Jenže tyto síly nebyly profesionální nebo na plný úvazek.

Populaci měst tvořili většinou nevolníci, kteří si koupili od svých pánů svobodu, nebo jim jednoduše utekli. Byli označováni za měšťanstvo nebo buržoazii. Buržoazie byla průkopníkem nových ekonomických vztahů,

kteří se později začaly označovat jako kapitalismus.

Pro účely naší diskuse řekněme, že kapitalista je někdo, kdo využívá peníze k získání více peněz. Na začátku byli dominantními kapitalisty kupci. Kupec nakupuje zboží, aby je následně prodal se ziskem. Objevují se také zámožní kapitalisté, kteří operují pouze s penězi – bankéři –, kteří půjčují jistý obnos za účelem získání většího obnosu.

Byli zde také řemeslníci. Ti nakupovali materiál, aby ho přetvořili ve zboží a prodali se ziskem. V cechovním systému mistr pracoval a zároveň dohlížel na tovaryše a učedníky. Mistři profitovali z jejich práce, takže zde docházelo k vykořisťování, ale tovaryš a učedník měli opodstatněnou naději, že se mohou nakonec stát také mistry. Třídní vztahy byly ve městech celkem proměnlivé, zvláště v porovnání s poměry mezi aristokraticí a nevolníky. Vedle toho cechy fungovaly tak, že vykořisťování regulovaly, takže to byli převážně kupci, kdo v té době akumuloval kapitál.

Ve Francii v jedenáctém a dvanáctém století byla tato města známá jako komuny. Komuny byly vytvořeny za různých podmínek, někdy s povolením feudálního pána, ale obecně na ně bylo nahlíženo jako na samosprávné entity, nebo dokonce městské státy.

Ani ty neměly policii. Měly své vlastní soudy a nepočetné ozbrojené síly složené ze samotných měšťanů. Tyto síly neměly obecně nic do činění s obviňovanými lidmi a naháněním je před soud. Když jste byl okraden, napaden nebo podveden při obchodu, potom jste byl coby občan hybatelem urovnání sporu.

Jeden z principů této samosprávné justice, metoda, která se zachovala po staletí, byl znám jako veřejný povyk (*hue and cry*). Pokud jste byli na trhu a viděli někoho krást, očekávalo se od vás, že začnete křičet: „Zlodějí! Chyťte ho!“ a vydáte se provinilce stíhat. Od ostatních, kteří vás viděli, se očekávalo, že se přidají k povyku a zapojí se do stíhání zloděje.

Města nepotřebovala policii, protože měla vysoký stupeň sociální rovnosti, která dávala lidem smysl vzájemného závazku. V průběhu let třídní konflikty ve městech zesílily, ale přesto města drželo pohromadě společné nepřátelství vůči moci aristokracie a neustávající svazek vzájemného závazku.

Po stovky let Francouzi uchovávali idealizované paměti těchto raných komun jako samosprávných komunit rovných. Takže není překvapením, že v roce 1871, když dělníci převzali kontrolu nad pařížskými ulicemi,

nazvali své území Komunou. To jsme se ale dostali o trochu dále, než jsme chtěli.

* * *

Během rozvoje uvnitř feudální společnosti prodělal kapitalismus zásadní změny. Především rostl objem nakupeného kapitálu. Taková je podstata, hromadit malé kupy peněz a dělat z nich velké stohy. Míra koncentrace majetku raketově stoupala během podrobování amerického kontinentu tím, že byly v Novém světě ukořistěny zdroje zlata a stříbra a Afričané byli unášeni a nuceni k práci na plantážích. Zvyšovala se produkce zboží obchodovatelného na trzích. Ti, co nedosahovali úspěchů v tržní konkurenci, začali ztrácet svou nezávislost jako producenti a museli přijmout námezdní práci. Ale na některých místech, jako například v Anglii, byl nejvýznamnějším činitelem stát, který vyháněl venkovany z půdy a nutil je vyhledávat námezdní práci.

S tím jak rolnictvo přechalo z venkova, města rostla, čímž rostla také nerovnost uvnitř měst. Z kapitalistické buržoazie se začala utvářet sociální vrstva, která se od pracujících odlišovala více, než bylo zvykem. Trh začal mít zničující dopad na solidaritu uvnitř řemeslných cechů – na což se detailněji zaměřím, až budu hovořit o New Yorku. Také dílny se zvětšovaly nevidanou měrou, takže jeden anglický šéf nyní velel až několika tuctům dělníků. Nyní již mluvím o polovině osmnáctého století, období předcházejícím skutečně masové industrializaci.

Policie tu ještě pořád nebyla, ale bohatší třída se už při útlaku chudé populace začala uchylvat k většímu a většímu násilí. Někdy byla armáda nařizována střílet do vzpurných davů a někdy stráž pozatýkala buřiče a pověsila je. Začal jiskřit třídní boj, ale věci se začaly rychleji dávat do pohybu až s příchodem průmyslové revoluce do Anglie.

* * *

Ve stejnou dobu Francie procházela politickou a sociální revolucí započatou v roce 1789. V britské vládnoucí třídě propukla panika z toho, že by anglické dělnictvo mohlo následovat francouzský model. Sdružování v odborech a shromažďování více než padesáti lidí bylo postaveno mimo zákon.

Přesto mezi lety 1792–1820 v Anglii docházelo k větším a větším demonstracím a stávkám dělníků. Vládnoucí třída posílala na pacifikaci davů armádu. Jenomže armáda měla na výběr pouze dvě možnosti a obě se ukázaly jako špatné. Mohla odmítnout střílbu do davu a riskovat, že dav dosáhne svého.

11 Nebo mohla zahájit střelbu do davu a vytvořit dělnické mučedníky.

Přesně to se stalo v Manchesteru v roce 1819. Vojáci byli vysláni zpacifikovat osmdesátitisícový dav, stovky lidí zranili a jedenáct jich zabil. Namísto potlačení davu vyprovokovala tato událost známá jako masakr v Peterloo vlnu stávek a protestů.

Také tradiční taktika věšení předáků hnutí začínala mít opačný efekt. Popravky měly zstrašující účinek na davu o velikosti sta lidí, ale nyní mívali odsouzení až padesát tisíc příznivců, v nichž poprava pouze vyvolávala hněv. Vzestup britských velkoměst a nárůst sociální polarizace v těchto měsících zapříčinily vznik nových ohnisků boje.

Abý vládnoucí třída udržela novou situaci pod kontrolou, potřebovala nové instituce. Jednou z nich byla Londýnská policie, založená v roce 1829, přesně deset let po Peterloo. Nová represivní složka byla specificky koncipována za účelem potlačování davů prostřednictvím neletálního násilí, aby se předcházelo tvorbě mučedníků. Všechny represivní složky organizované za účelem distribuce každodenního násilí nadále zabíjejí lidi, ale na každou policejní vraždu připadají stovky nebo tisíce nesmrtících násilných činů – vypočítaných a kalibrovaných k zastrásování bez vedlejšího efektu v podobě zuřivé kolektivní odpovědi.

Když zrovna nebyla Londýnská policie se skupena do oddílů, aby pacifikovala houfy, slídila po metropoli a kontrolovala všední životy chudáků a dělníků. Charakteristickou dvojitou úlohu policie lze shrnout takto: rozptýlená forma dohledu a zastrásování, uskutečňovaná ve jménu boje proti trestné činnosti; a koncentrované potlačování stávek, pouličních nepokojů a demonstrací.

Z těchto důvodů byli stvořeni, aby nakládali s davu, ale většinou je potkáme ve městě na pochůzce. Dříve než se pustím do povídání o vývoji policie v New Yorku, chtěl bych se ještě zabývat vztahem mezi těmito dvěma modely policejní činnosti.

* * *

Začnu obecnějším tématem, vztahem třídního boje a ulice. Pro chudinu a pracující je ulice, nebo chcete-li venkovní prostor, nesmírně důležitá, a to z následujících důvodů:

- pracují zde
 - odpočívají a baví se tu
 - někteří zde i žijí
- ... a dělají tu politiku.

Nejdříve o práci. Zatímco si úspěšní obchodníci mohou dovolit kamenné obchody, ti se skromnějšími prostředky se musí spokojit s ulicí. Zavedení obchodníci v nich vidí konkurenci a volají policii, aby je odsunula.

Pouliční prodavači jsou také efektivními distributory kradeného zboží, jelikož jsou mobilní a anonymní. Jejich služby nevyužívali pouze kapsáři a lupiči. Také otroci a služebnictvo střední třídy kradli svým pánům a zboží se zbavovali skrze pouliční prodavače. (Otroctví bylo v New Yorku zrušeno až v roce 1827.) Takže ztrácející se cennosti z pohodlných domovů měšťanstva byly dalším důvodem, proč se střední třída domáhala potírání pouličních prodavačů.

Ulice byla také prostorem pro volnočasové aktivity dělnictva – jejich domy totiž nebyly zrovna pohodlné. Venku mohli navazovat přátelství, bezplatně se bavit a v závislosti na místě a čase mohli být činní v opozičních náboženstvích a politice. Britský marxistický historik E. P. Thompson to shrnul, když na-

psal, že anglická policie devatenáctého století byla „nestranná, snažící se rovnou měrou vyčistit ulice od všech pouličních prodavačů, žebráků, prostitutek, umělců, demonstrantů, hrajících si dětí, stejně jako svobodomyšlných a socialistických řečníků. Narušování obchodní činnosti majitelů obchodů sloužilo velmi často jako záminka.“

Na obou stranách Atlantiku se většinou zatčení týkalo neškodných trestných činů nebo narušování veřejného pořádku. Další marxistický historik Sidney Harring poznamenal: „Výklad ‚narušování veřejného pořádku‘ z úst kriminologů je nebezpečně blízko výkladu ‚volnočasové aktivity dělnické třídy‘ z úst historiků.“

Pouliční život byl a stále je pro politiku dělnické třídy velmi důležitý. Etablování politiky a korporátní manažeři se setkávají v salonech a přijímají rozhodnutí s dalekosáhlými důsledky, jelikož tito lidé řídí byrokracii a pracovní sílu. Ale když se setkávají pracující a rozhodují se, jak dosáhnout změn, potřebují pro své požadavky širší podporu, kterou lze získat právě na ulici, ať už se to týká stávek nebo demonstrací. Ulice je většinou testovací půdou pro politiku dělnické třídy a vládnoucí třída si toho je plně vědoma. Proto je policie přítomna v ulicích jako protimoc, kdykoliv dělnická třída ukáže sílu.

* * *

Nyní se můžeme zaměřit na vztah mezi dvěma hlavními formami policejní aktivity – rutinními obchůzkami a kontrolou davů. Díky všedním pochůzkám si policie začíná zvykat na používání násilí a vyhrožování násilím. Tím se učí zvládat represí většího rozsahu, která je nezbytná, když utlačovaní povstnou ve větších skupinách. Není to pouze otázka taktiky a manipulace se zbraněmi. Rutinní policejní činnost je klíčová k vytvoření iluze mezi samotnými policisty o násilí užívaném pro dobro věci.

Každodenní činnost také pomáhá poručíkům vyselektovat nejschopnější bijce, kteří budou schopni tvrdých zákroků v prvních liniích. Stejně tak „hodný policajt“, kterého můžete potkat na obchůzce, představuje klíčovou iluzi styku s veřejností, kryjící brutální činnost, kterou musí vykonávat „zlý policajt“. Rutinní činnost je také užitečná v dobách politických zvratů, jelikož policie již dobře zná jednotlivé čtvrti, a tak může lépe identifikovat tahouny a radikály.

Nyní se můžeme vrátit k historii a mluvit o New York City. Začnu několika body týkajícími se lidových výkylostí před revolucí. Během koloniální éry docházelo občas k výtržnostem, ale takovým formalizovaným způsobem, který koloniální elita schvalovala, nebo přinejmenším tolerovala. Byla zde spousta slavností, které spadaly do kategorie „nedbanosti zákona“, při nichž bylo sociální postavení obrácené, a nižší vrstvy mohly předstírat, že jsou pány. To byl způsob, jakým podřízené třídy vypouštěly vztek, parodovaly své pány – způsob, který stvůřil právo elity rozhodovat po zbytek roku. Tato tradice se týkala hlavně období kolem Vánoc a konce roku. Mohli se účastnit dokonce i otroci.

Byla zde také každoroční oslava „Papežova dne“, kdy příslušníci protestantské majority pochodovali a nesli figuríny, z nichž jedna představovala papeže, aby je nakonec spálili. Malá sektářská provokace „v únosných mezích“ schvalovaná městskými autoritami.

V tomto ohledu Papežův den obvykle nevedl k násilí proti katolíkům, jelikož v New Yorku jich bylo pouhých několik stovek a před revolucí zde nebyl jediný katolický kostel. Tyto tradiční sešlosti byly hlučné a nepokojné, ale směřovaly k upevnění vazeb mezi neprivilegovanými a elitou, ne k jejich narušení.

Neprivilegovaní byli také svázáni s elitou pomocí nepřetržitého osobního dohledu. To se samozřejmě týkalo hlavně otroků a sluhů, ale i učedníků a tovaryšů, kteří žili v domech svých mistrů. Takže se moc těchto podřízených během dne v ulicích nepotulovalo. Vlastně zde po krátkou dobu platilo koloniální nařízení, které říkalo, že pracující se mohou pohybovat po ulici, pouze když jdou do/z práce. Tato situace dělala z námořníků a nádeníků nepřizpůsobivý a nekontrolovaný element. Jenže námořníci trávili většinu času poblíž nábřeží a příležitostných dělníků bylo tehdy ještě málo.

Za těchto okolností byla většina lidí po celý den pod dozorem, policie nebylo třeba. Byla zde noční hlídka, která se snažila bránit vandalismu a zatýkala každého černocho, který nemohl prokázat, že je svobodný. Ta ale nebyla v žádném případě profesionální. Každý noční hlídač měl i svou denní profesi a funkce povinně rotovala, takže zde nebyla kontinuita a všichni službu nenáviděli. Bohatší lidé se z této služby vykupovali.

Během dne bylo ve službě několik málo strážníků, těch se ale obchůzky netýkaly. Byli zaměstnanci soudu, kteří vykonávali soudní nařízení, doručovali předvolání a zatykače. Nevykonávali detektivní práci. V 16. a také v 17. století byl systém závislý téměř výlučně na informátorech z řad běžné populace, kterým byla vždy slíbena část pokuty, již by případně provinilec vyplatil.

* * *

Revoluční éra přinesla změny jak v lidových zvyklostech, tak ve vztahu mezi třídami. V 60. letech 16. století začala elita z řad kupců a vlastníků podporovat nové formy lidových mobilizací. Začalo to agitací proti kolkovému zákonu. Jednalo se o nové hlasité demonstrace a pouliční nepokoje, které si ze staré tradice vypůjčily vyobrazování nepřítelů pomocí figurín. Místo pálení papeže pálili guvernéra nebo krále Jiřího.

Není čas zacházet do detailů těchto nepokojů, je ale důležité zmínit třídní složení demonstrujících. Zástupci elity se jich mohli také účastnit, ale jádro těchto davů tvořili kvalifikovaní dělníci, všeobecně známí jako mechanici. To znamená, že zde byl mistr po boku svých tovaryšů a učedníků. Lidé z vyšších kruhů pohlíželi na řemeslné mistry jako na své zástupce pro mobilizaci mechaniků.

S tím, jak se konflikt s Británií stupňoval, mechanici se radikalizovali a organizovali se nezávisle na koloniální elitě. Mezi mechaniky a elitou docházelo k napětí, ale nikdy nedošlo k úplnému rozkolu. A přirozeně, když byli Britové poraženi a elita nastolila svou vládu, měli lidé těchto pouličních agitací plné zuby. Rebelie a nepokoje v nezávislých Spojených státech neustaly, ale nabíraly nových rozměrů – zčásti proto, že ekonomický rozvoj narušil jednotu mezi samotnými mechaniky.

* * *

Nyní se zaměřím na vývoj po revoluci – změny, které utvořily novou dělnickou třídu na základě směsi konfliktních sociálních ele-

mentů. Začneme u kvalifikovaných dělníků. Už před revolucí se vyostřil rozkol mezi tovaryštvem a mistry. Abychom tomu porozuměli, měli bychom se podrobněji podívat na přetrvávající vliv cechovního systému. Oficiální cechy ve Spojených státech neexistovaly, ale některé z jejich tradic mezi kvalifikovanými dělníky přetrvávaly. Staré cechy byly v podstatě kartely, svazy řemeslníků, které měly monopol na určitou činnost, a ten jim umožňoval řídit trh. Mohly nastavovat obvyklé ceny za své zboží, a dokonce předem rozhodovat, jak velký má trh být.

Řízený trh poskytoval jistotu a stabilní vztahy mezi řemeslníky určitého oboru. Mistr získal učeně jako smluvního sluhu od jeho rodičů, na oplátku jim slíbil, že ho naučí řemeslu a poskytne mu ubytování a stravu na sedm let. Z učedníka se stal po složení zkoušky tovaryš, ale často pokračoval v práci pro stejného mistra tak dlouho, dokud nebylo místo a mohl se sám stát mistrem. Učedník dostával obvyklou mzdu a dlouhodobou smlouvu. To znamenalo, že dostával stejný plat bez ohledu na vliv sezonních změn v množství požadované práce. Většina z těchto zvyků a vztahů v předrevoluční éře fungovala i bez formální struktury cechů.

Nicméně zhruba mezi lety 1750 až 1850 se začala tato korporátní struktura mezi kvalifikovanými obory kvůli externím činitelům rozpadat. Trh začínali kontrolovat obchodníci. Zboží z jiných měst nebo ze zámoří podkopalo monopol na stanovení cen, takže dílny byly nuceny konkurovat jedna druhé způsobem, který je dnes běžný. Konkurence učinila z mistrů spíše podnikatele, hledající pracovní sílu a úsporné inovace a zacházející s řemeslníky více jako s jednorázovou námezdní silou. Dílny se zvětšovaly a na pracovišti začala převládat neosobní atmosféra – asi jako v továrnách s tučty zaměstnanců.

Na začátku devatenáctého století neztráceli zaměstnanci pouze své dlouhodobé smlouvy, ale také možnost bydlet v mistrově dílně. Pro učedníky to bylo osvobozující, jelikož se jako mladí lidé vymanili z područí autority rodičů i mistrů. Dostali svobodu pohybu, mohli potkávat mladé ženy a utvářet vlastní sociální život mezi svými vrstevníky. Pracující ženy byly většinou najímány jako služebné všeho druhu, pokud se nestaly prostitutkami. Pouliční život zažíval velké proměny s tím, jak tito mladí lidé navazovali sociální vztahy se zbytkem společnosti, která utvářela rozvíjející se dělnickou třídu.

Navazování nových vztahů nebylo vždy mírumilovné. Po roce 1800 expandovala migrace irských katolíků. Kolem roku 1829 bylo ve městě už asi 25 000 katolíků, tedy každý osmý. Irové byli segregováni ve svých čtvrtích, často vedle černošských čtvrtí, černoši v této době tvořili 5 % populace. V roce 1799 protestanti spálili figurínu svatého Patrika a Irové žádali odplatu. Tato neváživost se objevovala po několika následujících letech a Iřům začalo být jasné, že strážníci a noční hlídky nejsou na jejich straně. Takže ještě před ustanovením prvního moderního policejního sboru postupovali muži zákona podle rasové profilace. Městská elita vzala na vědomí nedostatek respektu Iřů k hlídačům – jejich neskrývanou vznětlivost –, znásobila hlídky a nakázala jim, že se mají zaměřovat na Iry a také na Afričany, kteří žili ve stejné oblasti a mnohdy měli o autoritách stejné mínění.

Na sektářské a rasové rozpory měla zásadní vliv hospodářská soutěž. Irové byli

všeobecně méně kvalifikovanými dělníky a dostávali nižší mzdy. Ve stejnou dobu se mistři pokoušeli práci v dílnách nastavit tak, aby ji mohli vykonávat nekvalifikovaní pracovníci. Z anglických učedníků se stávala součástí reálného trhu práce s tím, jak ztráceli dlouhodobé smlouvy. Když se tohle začalo dít, ocitli se učedníci na námezdním žebříčku o příčku výš než irští imigranti. Černí dělníci, kteří vykonávali domácí práce nebo sloužili jako pomocní dělníci, byli o další příčku nebo dvě pod Iry. Ve stejnou dobu se starší nekvalifikovaná část námezdní třídy začala soustředit kolem přístavů a staveb, jelikož stavebnictví a obchod po revoluci expandovaly. Celkově populace strmě rostla. New York měl 60 000 obyvatel v roce 1800 a do roku 1820 se tento počet zdvojnásobil. O dalších deset let později zde bylo už 200 000 obyvatel a 312 000 v roce 1840.

* * *

To by bylo hrubé přiblížení vznikající dělnické třídy v New Yorku. V těchto letech jednaly všechny části třídy kolektivně, ale každá sama za sebe. Vzhledem k počtu akcí a roztržitosti je to velmi komplikované, ale můžeme začít zobecněním. Nejběžnější formou vzdoru byly pouliční nepokoje, tzv. rioty. Nyní pár detailů. V letech 1801–1832 došlo ke čtyřem riotům černých Newyorčanů na protest proti posílání bývalých otroků zpět na venkov k jejich otrokářům. Tento vzdor většinou selhal, hlídači odpovídali násilím, a buřiči dostávali velmi kruté tresty. Bílí abolitionisté tyto nepokoje odsuzovali. Tyto rioty vykreslují lidovou aktivitu zdola navzdory nesouhlasu elity a bez ohledu na rasovou diskriminaci podpořenou zákonem.

Pronásledování ze strany bílé majority se nevyhnuly černošské kostely a divadla. Občas se zvrhlo v lynče, jichž se účastnili chudí imigranti, ale někdy také bohatí bílí včetně hlídačů. V roce 1826 trval jeden protičernošský lynč tři dny. Zničeny byly černošské domy a kostely spolu s domy bílých abolitionistických ministrů. Nebyl zde ale všeobecný konflikt mezi černými a bílými dělníky. V roce 1802 spolu černí i bílí námořníci stávkovali za vyšší mzdy. Jak bylo pro tuto dobu obvyklé, stávka měla podobu „kolektivního vyjednávání riotem“, jak tyto události nazýval historik Eric Hobsbawm. V tomto konkrétním případě stávkující vyřadili z provozu lodě, které najímaly za nižší mzdy. Dělníci z doků se také sjednotili a překonali rasové a sektářské předsudky při militantních stávkách v letech 1825 a 1828.

Akce za zlepšení pracovních podmínek kvalifikovaných dělníků, například tovaryšů, se nemusely uchýlovat k takovému fyzickému nátlaku, jelikož ti měli na svou kvalifikaci monopol. Přesto se tovaryšstvo v těchto letech radikalizovalo. V kvalifikovaných oborech proběhly stávky ve třech vlnách. Začalo to roku 1809 a pokračovalo v letech 1822 a 1829. Každá z těchto vln byla militantnější a nátlakovější než ta předchozí, došlo i k útokům na kolegy, kteří nerespektovali společný postup. V roce 1829 stálo tovaryšstvo v čele hnutí za zkrácení pracovního dne na deset hodin a založilo Stranu pracujících (Workingmen's Party). Ve stejný rok se strana rozpadla, ale tato iniciativa vedla v roce 1833 k založení Všeobecného odborového svazu (General Trade Union).

S růstem třídního uvědomění dělnictva se z riotů stávala „všední“ záležitost a k ne-

pokojům docházelo kdekoliv, kde se lidé zrovna shromáždili, v krčmách, divadlech, na ulici. Tyto nepokoje nemusely mít ryze ekonomické nebo politické důvody, ale vždy se jednalo o příklady kolektivního prosazení dělnické třídy nebo její části či určité frakce. Na začátku století riotovali Newyorčané čtyřikrát do roka, ale mezi lety 1825–1830 každý měsíc.

Jeden z těchto nepokojů elity zvláště znepokojil. Vešel ve známost jako Vánoční nepokoje roku 1828, i když se odehrály na Nový rok. Hlučný dav čtyř tisíc anglických dělníků si přinesl bubny a cokoliv, co dělalo hluk, a namířil si to na Broadway do čtvrti boháčů. Po cestě byl zdemolován černošský kostel a lidé uvnitř zmláceni. Hlídači zadrželi několik demonstrantů, ale dav je osvobodil a hlídku zahnal na útěk.

Po cestě se přidávali další lidé a dav zamířil k obchodní čtvrti, kde zdemoloval množství obchodů. Ve čtvrti Battery byla rozbита okna nejluxusnějších domů. Potom se obrátil zpět na Broadway, protože lidé věděli, že v hotelu City probíhal večírek bohatých. Před hotelem dav zablokoval kočáry, takže nikdo nemohl utéct.

Objevil se velký kontingent hlídačů, jenže vůdčí osoby v davu vyhlásily pětiminutové příměří. Hlídači si mohli rozmyslet, do jakého boje se to pouští. Po uplynutí pěti minut hlídači uhnuli stranou a ohlušující dav mašuroval dále na Broadway.

Tento výjev odporu dělnické třídy se odehrál přímo před zraky Newyorčanů. Noviny začaly ihned volat po důrazném posílení hlídačů, takže vánoční nepokoje spustily množství reforem, které nakonec v roce 1845 vedly k založení policie v New Yorku, NYPD. Reformy v roce 1845 policejní síly ještě rozšířily, došlo k jejich profesionalizaci a centralizaci na bázi vojenského řádu. Jejich přítomnost v ulicích byla navýšena na 24 hodin denně a bylo zakázáno, aby policista vykonával druhé zaměstnání. Platy byly navýšeny a podíl na příjmu z pokut provinilců zrušen.

Znamenalo to, že bývalí hlídači už nemuseli na obchůzkách shánět něco k obživě, takže podmínka, která mohla vést k podivné selekci stíhaných, zmizela. Pravidelná mzda zajistila velitelům daleko více prostoru na stanovení pravidel a priorit, a tak mohla oddešení mnohem lépe reagovat na vzrůstající potřeby ekonomické elity. Tak vznikla newyorská policie.

* * *

Jak se dá předpokládat, příběh o vzniku policie na jihu je trochu jiný. Jedna z prvních moderních policejních jednotek vznikla v Charlestonu v Jižní Karolíně, a bylo to ještě předtím, než se policajti v New Yorku profesionalizovali. Předchůdci charlesterské policie nebyli pouliční hlídači, ale otrokářské hlídky, které operovaly na venkově. Jak zmínil jeden historik, „napříč všemi (jižanskými) státy (před občanskou válkou) se ve dne v noci potulovaly ozbrojené hlídky pročesávající venkov, aby naháněly strach, terorizovaly a brutálními příměly otroky k podvolení a pokoře“.

Jednalo se obecně o bílé dobrovolníky, kteří k výkonu používali vlastní zbraně. Po čase se systém adaptoval na městské podmínky. Obyvatelstvo Charlestonu se nerostlo tak rychle jako v New Yorku, v roce 1820 měl stále méně než 25 000 lidí, ale polovinu tvořili černoši. Jediným způsobem,

jak mohl jich zahájit nějakou reálnou industrializaci, bylo povoleno otrokům přijímat námezdní práci ve městech. Někteří otroci byli vlastněni přímo majiteli továren, zvláště v nejvíce průmyslově rozvinutém městě jihu Richmondu. Nicméně většinu městských otroků vlastnili bílí měšťané, kteří je využívali jako sluhy a pronajímali do továren.

Na začátku otrokáři sami hledali námezdní práci pro své otroky a celou mzdu si nechávali pro sebe, ale rychle zjistili, že je daleko výhodnější umožnit otrokům, aby si hledali práci sami, a kasírovat je za dobu strávenou mimo otrokářův dům. Nové poměry od základu změnily vztahy mezi otrokáři a otroky, nemluví o vztazích mezi otroky samotnými. Otrokáři ztraceli na dlouhá období přímý dohled nad otroky a ti mohli našetřit nějaké peníze, které jim zbyly po odvodu poplatku. Mnozí Afroameričané si dokonce mohli dovolit žít mimo dům otrokáře, mohli uzavírat manželství a žít ve společné domácnosti. Na začátku devatenáctého století měl Charleston černou čtvrt většinou obydlenou otroky a několika bílymi.

Bílá populace v jižanských městech i na venkově žila v nepřetržitém strachu z povstání. Avšak na venkově byli černoši pod neustálým dohledem a v rámci vyčerpávajícího pracovního řádu měli jen velmi málo možností rozvíjet širší sociální kontakt. Dramaticky uvolněné podmínky ve městech přiměly stát, aby zahájil represivní činnost, která byla doposud doménou otrokářů.

Charlestonská stráž a hlídka se stylem pokus omyl viny ve zřetelně moderní policejní jednotku ve dvacátých letech devatenáctého století, aby zajišťovala všední pronásledování černošské populace i nepřetržitou pohotovost kvůli případnému zásahu proti vzpurným davům. V roce 1822 byly odhaleny plány na dobře organizované povstání otroků a tlak na profesionalizaci policie se ještě zvýšil. Povstání bylo rozprášeno a moc vyztužena. Síly na jihu byly více militarizované než na severu už před profesionalizací. Jízdní policie byla na severu výjimkou, na jihu nařízením. Jižanská policie měla také pušky opatřené bajonety.

Historie policie je skutečně velmi specifická a v Americe se liší město od města, ale od doby, kdy policie čelila podobným problémům při utlačování dělníků a chudiny, byla přijímána podobná institucionální řešení všude. Zkušenost na jihu také upevnila názor, který byl na severu už všem jasný: proti-černošský rasismus byl součástí policejní praxe od samého začátku.

* * *

Nakonec pár slov o Filadelfii, ale ještě předtím je třeba zmínit pár věcí, které se týkají všech těchto příkladů. Ze všeho nejdříve musíme na policejní práci pohlížet v kontextu širšího projektu vládnoucí třídy na zvládnutí a utváření pracující třídy. Na začátku jsem řekl, že ke vzestupu dělnických nepokojů docházelo ve stejné době, kdy se začaly rozpadat staré metody neustálého osobního dohledu. Do věci se vložil stát, aby zajistil dohled. Policie byla součástí tohoto úsilí, ale na severu začal stát také uplatňovat zákon o chudině a provozovat veřejné vzdělávání.

Policejní práce se bezprostředně týkala zákona o chudině, policajti prováděli registraci chudých a umísťovali je do pracovních káznic. To se dělo ještě před profesionalizací policie, strážníci selektovali „potřebné“ od

„nepotřebných“. Pokud byl někdo nezaměstnaný, a navíc nebyl práce ani schopen, strážníci ho poslali do charity zřízené církví nebo samotným městem. Ale pokud byl chudý člověk schopen pracovat, byl označen za „flákače“ a poslán do pekla pracovní káznice.

Instituce zákona o chudině měla zásadní vliv na utvoření trhu práce. Klíčovou úlohou tohoto systému bylo učinit nezaměstnanost natolik nepřijemnou a ponižující, že si lidé sami přáli chodit do obvyklé práce za velmi nízké mzdy, jen aby se vyhnuli nezaměstnanosti. Trestáním nejhudších posunuje kapitalismus laťku námezdní stupnice tak nížko, jak je to možné. Profesionální policie už nehraje takto přímou roli při selekci nepotřebných lidí, ale má pro ně pestrou škálu trestů. To už víme z vlastní zkušenosti, mnoho policejní práce se týká znepříjemňování života nezaměstnaných lidí na ulici.

Vzestup moderní policie jde také ruku v ruce se vzestupem veřejného vzdělávání. Veřejné školy učí děti poslušnosti na kapitalistickém pracovišti. Děti jsou odděleny od svých rodin, aby pod dohledem autority plnily se svými vrstevníky množství úkolů podle časového plánu. Reformy školství ve třicátých a čtyřicátých letech 19. století se zaměřovaly na morálku žáků. Předpokládalo se, že výsledkem bude ochotné podvolení se autoritě, schopnost tvrdé práce, sebekontroly a potlačení radosti. Ve skutečnosti koncept dobrého občana, který vzešel z reformem školství, perfektně ladil s konceptem kriminologie, zavedením, aby roztránil lidi na ulici. Policie se neměla soustředit pouze na kriminalitu, ale na kriminální typy, což je údajně vědecky podložená metoda. Kategorie „mladistvý delikvent“ se například využívá ve školství i při policejní práci a pomáhá tyto dvě instituce propojit.

Očekávalo se, že ideologie dobrého občana bude mít velký vliv na myšlení žactva, že je povzbudí, aby pohlíželi na problémy ve společnosti jako na problémy způsobené „špatnými lidmi“. Klíčovým cílem školství by podle reformátora Horace Manna mělo být vštípení určitého druhu mravní etiky, aby si žáci sami vyčítali nežádoucí jednání. Slovy Manna bylo úkolem dětí získat „větší smysl pro povinnost než policista“. Netřeba zdůrazňovat, že schematické dělení společnosti na dobré a špatné lidi je perfektním nástrojem pro vybírání obětí beráneků, zvláště když mají jinou barvu kůže. Takové moralistické schéma bylo a je konkurenční myšlenkou vůči třídně-analytickému pojetí světa, které identifikuje základní společenský antagonismus jako konflikt mezi vykořisťovateli a vykořisťovanými. Policejní činnost tedy sahá za hranice pouhé represe – „učí“ nás ideologii špatného a dobrého občana, která zapadá do školních osnov a režimu pracovních káznic.

Ustanovení policie bylo součástí širšího zasahování státu do životů obvyklých lidí za účelem každodenní kontroly jejich života. Školství, zákony o chudině a policejní dohled, to vše mělo za cíl usměrnit dělníky tak, aby byli užiteční a poslušní kapitalistické třídě.

* * *

Další obecný bod se týká něčeho, co všichni velmi dobře známe. Máme tu zákon... a pak tu máme něco, co dělá policie. Nejprve několik málo slov na téma zákon. Navzdory tomu, co jste se asi učili v občanské výchově,

zákon není rámec, ve kterém společnost funguje. Zákon je produktem způsobu, jak společnost funguje, ale neříká vám, jak ve skutečnosti fungují jednotlivé věci. Zákon také není návodem, jak by společnost fungovat měla, i když si to někteří moc přejí. Zákon je prostě jedním z mnoha nástrojů v rukou těch, kteří mají moc s ním nakládat, aby ovlivnili pohyb událostí. Tuto moc mají třeba korporace, které si mohou najímat drahé právníky. Politici, prokurátoři a policie mají tuto moc také.

Zaměříme se ale na zákon v rukou policie. Zákon má mnohem více ustanovení, než která policie využívá, takže jejich vymáhání je vždy selektivní. Znamená to, že policie si vždy vybírá, na kterou část populace se zaměří a jaký druh jednání chce změnit. Znamená to také, že má policie permanentní možnost korupce. Pokud mají prostor na to, aby zvážili, koho seberou, mohou také požadovat úplatek za to, že někoho neseberou.

Dalším způsobem, jak si všimnout rozdílu mezi tím, co říká zákon, a tím, co dělá policie, je prozkoumání běžného tvrzení, že trest následuje po uznání viny soudem. Problém je v tom, že kdokoli, kdo měl co do činění s policií, vám řekne, že trest přichází v okamžiku, kdy přichází policie. Mohou tě zadržet a uvěznit bez jakéhokoli obvinění. To je trest a oni to vědí. A to nemluvíme o psychické újmě, kterou si můžete odnést, nebo o způsobech, jakými nakládají s vašimi věcmi a s vámi, i když vás nakonec třeba nezadržá.

Takže policie dennodenně velí lidem vně soudního řádu a dennodenně lidi trestá bez soudního nařízení. Některé z klíčových sociálních funkcí policie zcela zjevně nejsou psané zákonem. Součástí policejní kultury je, že policajti přebírají jeden od druhého návyky za přímé podpory svého velení. Tohle nás přivádí k tématu, které jsem nakoušl na samém začátku. Zákon se zabývá trestnými činy a jednotlivci jsou obviňováni z trestných činů. Ale policie byla opravdu ustanovena proto, aby řešila kolektivní jednání pracujících a chudiny: policie řeší davy, sousedství, zaměřuje se na část společnosti, hlavně na kolektivní entity. K tomu může využívat zákon, ale její širší směrnice a jednání jsou nařízené policejním velením, nebo se dědí po zkušenějších policajtech. Policejní úkoly mají často kolektivní povahu, např. získat kontrolu nad nezvladatelnou čtvrtí. Nejprve se rozhodnou, že tak učiní, a až potom vymyslí, jaký zákon na to použijí.

To je podstata strategie „nulové tolerance“, strategie „rozbitých oken“, strategie, která byla v minulosti upřímně nazývána „uppity nigger“ (termín pro černochoy, kteří se chtěli rovnat bílým). Cílem je zastrašit a získat kontrolu nad masami skrze perzekuci jednotlivců. Podobné taktiky byly součástí policejní praxe od samého začátku. Zákon je nástroj pro kontrolu jednotlivců, ale skutečnou úlohou je kontrola větších skupin.

* * *

Posledních pár minut věnujme nějakým alternativám. Jednou z nich je systém, který fungoval ve Spojených státech před vznikem policie. Ve Filadelfii, regionu, o kterém jsem mluvil, je dobře zdokumentován. Koloniální Filadelfie vyvinula systém menších soudů zvaných „minor courts“, které se zabývaly stíháním většiny trestných činů. Starosta a radní byli soudci – úředníky se soudní pravomocí. Aby byl soud zahájen, bylo třeba

zaplatit poplatek soudním úředníkům. Stejně jako dnes byla většina trestných činů páchána chudými lidmi na chudých lidech. Během těchto soudů měla oběť útoku, krádeže nebo pomluvy funkci žalobce. Strážník se mohl také účastnit tím, že přivedl obviněného, ale to není totéž jako policejní zatýkání. Celá věc se odehrávala podle pokynů oběti, nebyla věcí státu. Obviněný mohl také podat protižalobu. Právníci nebyli na žádné straně, takže jediným výdajem byl poplatek úředníkům. Systém nebyl perfektní, protože soudce mohl být korumpovatelný a život chudých nepřestal být utrpením, ani když vyhráli případ. Přesto byl celkem oblíbený a po nějaký čas přetrvával, i když už paralelně fungovala moderní policie a soudy.

Vznik policie, ke kterému došlo ve stejnou dobu, kdy vznikli prokurátoři, znamenal, že stát začal strkat prsty do sféry spravedl-

nosti. U soudu můžete doufat, že s vámi bude nakládáno jako s nevinným, dokud nebudete odsouzeni. Jenže předtím, než se vůbec k němu dostanete, musíte projít rukama policajtů a vyšetřovatelů, kteří vás zcela jistě za nevinného nepovažují. Mají možnost vyvíjet na vás tlak, vydírat vás nebo mučit, dokud se nepřiznáte, nebo – jak je dnes moderní – vydírat vás, dokud neučiníte dohodu o přiznání viny. To vše ještě dřív, než se dostavíte k soudu.

Jakkoliv byl tento systém nespravedlivý, zvláště když přidali ruku k dílu policajti a prokurátoři, systém menších soudů ukázal obyvatelům Filadelfie, že alternativy, které mnohem víc vypadají jako řešení sporů mezi rovnými, možné jsou. A to je klíčové – můžeme znovu realizovat alternativu, pokud odstraníme nerovné sociální vztahy, kvůli jejichž zachování byla policie ustanovena.

Když pařížští dělníci v roce 1871 převzali na dva měsíce kontrolu nad městem, vyhlásili komunu. Rodící se sociální rovnost tak podkopala argument o nutnosti existence represivní složky a umožnila komunardům experimentovat s formami lidové spravedlnosti. Lidé mohli volit strážné zodpovědné za bezpečnost, zodpovídající se svým voličům a podléhající možnosti okamžitého odvolání.

Takové uspořádání se nikdy nestalo všední rutinou, jelikož byla Paříž od prvního dne v obležení, myšlenka samotná však byla dobrá. Pro odstranění režimu policejní represe bylo pro komunu zásadní dýchat, aktivně utvářet samosprávnou komunitu sobě rovných. To je přesně to, co musíme udělat.

Zdroj: <https://libcom.org/history/origins-police-david-whitehouse>, překlad Tonda Kováč.

O PŮVODU ZÁKONŮ

PETR KROPOTKIN

Policie je tu údajně kvůli dohledu nad dodržováním zákonů, takže bychom si měli položit otázku po jejich původu. Odpověď lze najít například u klasika anarchismu, jehož text vyšel česky už v roce 1905.

Zákon je poměrně nedávnou vymožeností, neboť lidstvo žilo po staletí a tisíciletí, aniž by potřebovalo nějaký psaný zákon či zákon vyrytý v obrazech do kamenů tvořících vstupní brány chrámů. Za oněch dávných dob se vztahy mezi lidmi řídily prostými obyčejí, zvyky a potřebami, jimž neustálé opakování dodalo na ctihodnosti a které si od dětství osvojoval každý tak, jako se učil opatřit si potravu pomocí lovu, chovu dobytka či zúrodněním půdy.

Touto primitivní fází prošly všechny lidské společnosti a ani dnes nemá část lidstva žádné psané zákony. Kmeny mají společenské mravy a zvyky, prostě „zvykové právo“, jak říkají právníci. A to jim stačí k tomu, aby udrželi přátelské poměry mezi členy vesnice, kmene či obce. Nejinak je tomu i u nás – civilizovaných. Stačí vyjít z našich velkých měst, abychom uviděli, že se vzájemné kontakty mezi obyvatelstvem neřídí zákony, které sepsali zákonodárci, ale dávnými zvyky, jež jsou všemi všeobecně přijímány. Ruští, italští, španělští a z velké části ani angličtí rolníci nemají představu o psaném zákoně. Ten se míchá do jejich života, jen aby upravoval jejich vztah ke státu. Svoje vztahy mezi sebou – někdy i velmi spletité – řídí prostě starými zvyky. Dříve se jimi řídilo celé lidstvo.

* * *

Pokud analyzujeme zvyky primitivních národů, rozpoznáme v nich dvě zcela různé tendence.

Jelikož člověk nežil osamoceně, vznikly v něm city, zvyky, užitečné zachování společnosti a její rozšiřování. Bez společenského citění a bez uplatňování solidarity by nebyl společenský život vůbec možný. Zákon je ale neustanovuje. Jsou totiž starší než všechny zákony. Ani náboženství je nepředepisuje. Jsou totiž starší než všechna náboženství, nalézají se u všech zvířat, která žijí ve společenstvích. Vyvíjejí se samy sebou, utkány okolnostmi, jako zvyky, které člověk v případě zvířat nazval pudy. Pocházejí z užitečné i nezbytné evoluce, udržující společnost v zápase o existenci, který je nucena vést. Divoši přestávají požírat jedni druhé, protože poznali, že je mnohem výhodnější věnovat se nějaké kultuře místo toho, aby si jednou do roka dopřávali požívání starých příbuzných. Jak nám vylíčili mnozí cestovatelé, v kmenech, které jsou naprosto nezávislé, bez zákonů a bez náčelníků, členové téhož rodu přestávají při každém sváru šermovat noží, poněvadž zvyk žít ve společenstvích v nich nakonec vyvinul jakýsi pocit bratrství a solidarity. Raději se obracejí na jiné, aby urovnali jejich třenice. Pohostinnost primitivních národů, úcta k lidskému životu, pocit vzájemnosti, soustrast se slabými, statečnost až k obětování sebe sama v zájmu bližního, kterou projevují nejprve vůči dětem a přátelům a později vůči členům obce, všechny tyto vlastnosti se vyvíjejí u člověka jako u ostatních společenských živočichů, a to dříve než zákony a nezávisle na jakémkoli náboženství. Tyto city a zvyky jsou

nevyhnutelnými následky života ve společnosti. Aniž lpějí na člověku, jak říkají kněží a metafyzikové, jsou tyto vlastnosti důsledkem pospolitého života.

* * *

Ale vedle zvyků, které jsou nezbytné pro život společnosti a zachování druhu, vznikly v lidských společenstvích jiné potřeby, jiné vášně, a tedy i jiné obyčeje a jiné zvyky. Touha ovládat ostatní a vnucovat jim svou vůli, touha zmocnit se plodů práce sousedního kmene, touha podmaňovat si jiné lidi. A to proto, aby se člověk obklopil radovánkami, aniž by sám přispěl k dílu, zatímco otroci vyrábějí vše nezbytné a opatrují svým pánům všechnu tu zábavu a rozkoše. Tyto osobní a sobecké choutky vytvářejí jiný směr obyčejů a zvyků. Z jedné strany kněz – šarlatán, který vykořisťuje skrze pověřivost a který když se sám zbavil strachu před ďáblem, šíří ho mezi jinými. Z druhé strany válečník – chvastoun, který neváhá přepařovat a olupovat sousedy, aby se vracel obtížen kořistí a provázen otroky. Oběma se podařilo vnutit primitivním společnostem zvyky výhodné pro sebe samé, zvyky směřující k upevnění vlastní vlády nad masami. Podařilo se jim to využitím netečnosti, strachu a nečinnosti davů a díky ustavičnému opakování těchto činů – ustálili pevně zvyky, jež se stávají oporami jejich mocí.

Těží proto z ducha návyku, který je u člověka vyvinutý a který dosahuje tak překvapujícího stupně u dětí, divokých národů,

PŘÍPAD DONUCOVÁNÍ JE NEJSILNĚJŠÍ TAM, KDE DONUCOVANÁ OSOBA SOUHLASÍ S DONUCENÍM, TŘEBAŽE KDYBY MOHLA, IGNOROVALA BY TO, CO POVAŽUJE ZA SVOU POVINNOST.

Bertrand Russell

ÚŘEDNÍ ORGÁNY SE AŽ DODNES KE SVÝM OBČANŮM CHOVÁJÍ JAKO K DUŠEVNĚ CHORÝM, NESCHOPNÝM SE ROZHODOVAT SAMOSTATNĚ.

Naďěžda Tolokonnikovová

BEZPEČÍ JEJICH VLASTNÍCH OBYVATEL JE PRO STÁTY NAPROSTO MARGINÁLNÍM ZÁJMEM. TÍM HLAVNÍM JE BEZPEČÍ JICH SAMOTNÝCH, JEJICH SOUKROMÉ MOCI, ONOHO JEDNOHO PROCENTA, KTERÉ KONCENTRUJE EKONOMICKOU MOC A KTERÉ STOJÍ ZA TÍM, JAK SE FORMUJE POLITIKA, ZÁKONY.

Noam Chomsky

POLICEJNÍ SÍLA TAM, KDE NEJSOU ZLOČINY K VYŘEŠENÍ NEBO ZLOČINCI KE STÍHÁNÍ, SI BUĎ OBOJÍ UTVOŘÍ, NEBO ZANIKNE.

Errico Malatesta

právě jako u zvířat. Člověk, zvláště ten pověřivý, se ustavičně bojí něco změnit; ctí všeobecně to, co je starobylé. „Zavedli to tak naši otcové, žili dobře i špatně, vychovali vás, nebyli nešťastní. Tak jedněte také tak,“ říkají starci mladým, jakmile ti chtějí něco změnit. Děsí se neznámého, upírají se raději k minulosti, a to i když představuje bídu, útisk a otroctví. Můžeme říci, že se člověk bojí něco změnit tím spíš, čím je nešťastnější – jistě ze strachu, aby se nestal ještě nešťastnějším. Je nutné, aby chatrčí pronikl paprsek naděje a několik hodin blahobytu, aby začal kritizovat starý způsob života, chtít lepší a žádat změnu. Pokud se neosvobodí od poručení těch, kdo zneužívají jeho pověřivost a bázeň, zůstává raději v tomtéž postavení. Chtějí-li mladí něco změnit, ozývají se staří poplašeně proti pokrokářům. Divoch se například dá raději zabít, než by překročil obyčejně své země, poněvadž se mu od dětství říká, že nejmenší porušení ustálených zvyků mu přinese neštěstí a způsobí zkázu celého kmene. A kolik politiků, ekonomů a falešných revolucionářů jedná ještě dnes pod tímtež dojmem a odvolává se na minulost, jež přechá! Kolik se jich jen stará o hledání předcházejících případů! Kolik zuřivých novotářů prostě kopíruje minulou revoluce!

Tento duch návyku, jenž čerpá svůj původ v pověřivosti, netečnosti a zbabělosti, tvořil vždy sílu utiskovatelů a v primitivních lidských společnostech byl obratně využíván kněžími a vojenskými náčelníky, kteří usta-

vovali pro sebe výhodné zvyky, jež se jim podařilo vnutit kmenům.

* * *

Pokud stačil tento zručně zneužívaný konzervativní duch zabezpečit pošlapávání individuální svobody náčelníky, pokud sama nerovnost mezi lidmi byla přirozenou a pokud nebyla zdesetinásobena, zestonásobena soustředěním moci a bohatství – potud nebylo třeba zákona a strašlivého ústrojí soudů i stále rostoucích trestů, aby ho vnucovaly.

Když se však společnost počala stále více a více rozdělovat ve dvě nepřátelské třídy – třídu, jež se snaží panství založit, a druhou, jež se mu snaží vymanit –, tu se rozpoutal zápas. Dnešní vítěz se snaží učinit dokonaný zjev nezměnitelným, snaží se ho všemi prostředky, které může poražený akceptovat, učinit nepopíratelným, svatým, úctyhodným. Objevuje se zákon posvěcený knězem a užívající služby válečnickova kyje. Pracuje, aby učinil nezměnitelnými zvyky prospěšné vládnoucí menšině, a vojenská autorita se stará, aby mu pojistila poslušnost. Válečník v této nové funkci zároveň nalézá prostředek k zajištění své moci; neuznává již jen surové síly: je ochráncem zákona.

Kdyby však byl zákon jen souhrnem předpisů, prospěšných jedině vládnoucím, dal by se stěžovat, stěžovat by se mu vynutila poslušnost. Nuže, zákonodárce spojuje v zákoníku oba směry zvyků, o nichž jsme právě mluvili: zásady, které představují principy mravnosti a solidarity, vypracované pospoli-

tým životem, a nařízení, jež mají navždy posvětit nerovnost. Zvyky, které jsou i pro trvání společnosti naprosto nezbytné, jsou v zákoníku obratně smíchány s obyčejí, jež jsou vnucovaly vládnoucími a ucházejí se o stejný respekt davu. – „Nezabiješ!“ praví zákoník a „Knězi budeš platit desátek“ spěchá připojit. „Nepokradeš“ praví zákoník, a hned nato: „Nebudeš-li platit daně, utne se ti ruka.“

Takový je zákon a zachoval si tuto svou povahu až dodnes. Jeho původ – toť žádost vládnoucích zajistit neměnnost zvyků, jež sami vnutili ve svůj prospěch. Jeho charakter je obratným smíšením zvyků užitečných společnosti – zvyků, které nepotřebují zákon, aby byly respektovány – s jinými zvyky, jež jsou výhodné jen pro elity, škodlivé pro masy a jež se udržují pouze strachem před mukami.

Zákon nemá o nic větší právo na úctu lidí než soukromý kapitál, jenž se zrodil z podvodu a násilí a rozvíjel pod ochranou autority. Protože se zákon zrodil z násilí a pověry, byl zaveden v zájmu kněze, výbojce a bohatého vykořisťovatele, musí být zcela zničen v den, kdy budou lidé chtít rozbít svá pouta.

V rámci tématu tohoto čísla připomínáme text, který se rozdával v roce 2011 v USA účastníkům hnutí Occupy. Vznikl, aby vyvrátil naivní představy lidí věřících stereotypní frázi „když jsi nic neudělal, nemůže se ti nic stát“.

1 – POLICIE POUŽÍVÁ ZÁKONNOU MOC

Obyčejný policista není odborníkem v oblasti práva – zná jen protokol svého policejního oddělení a velmi málo ví o fungujících zákonech. To znamená, že při své činnosti do velké míry blafuje, improvizuje a lže. Policista lže pravidelně: „Řekli mi jen, že jste podobný podezřelému z trestného činu. Předložte doklady ke kontrole.“

Také to ale neznamená, že máme bezmyšlenkovitě chápat i zákony jako legitimní. Soudní systém chrání ty, kteří jsou u moci, a privilegia bohatých. Podřizovat se zákonům není vždy vhodné z morálního hlediska – někdy je to dokonce nemorální. Otroctví bylo kdysi zákonné a pomoc uprchlým otrokům nezákonná. Nacisté se v Německu dostali k moci prostřednictvím demokratických voleb a prováděli svou politiku zákonem předepsanou cestou. Když se rozhodneme, co dělat a co nedělat, musíme se spoléhat na vlastní svědomí, ne se orientovat na zákony a brát ohled na policejní hrozby.

2 – POLICISTI JSOU OBYČEJNÍ PRACUJÍCÍ, TAK JAKO MY. MĚLI BY SE STÁT NAŠIMI SPOJENCI

Existuje žel obrovská propast mezi „měli by“ a „jsou“. Úkolem policie je sloužit zájmům vládnoucích. Každého, kdo neměl negativní zkušenost s policisty, je možné pokládat buď za privilegovaného, nebo poslušného. Nebo taky obojí najednou. Současný policista velmi dobře ví, do čeho jde, když jde pracovat k policii. Vždyť lidi v uniformě tu nejsou jen na sundávání koček, které uvízly vysoko na stromě. Určitě jde většina z nich pracovat k policii kvůli ekonomickému tlaku, ale nutnost vydělávat peníze ještě není omluvou pro násilné vystřelování rodu z domovů, ponižování „barevných“, používání slzného plynu proti demonstrantům. Lidé, jejichž svědomí lze koupit, jsou potenciálními nepřáteli každého z nás, a rozhodně ne naši spojenci.

Pro větší přesvědčivost uvedeme naši pohádku ve strategických termínech. „Jakákoliv revoluce vítězí ve chvíli, kdy ozbrojené síly odmítnou bojovat proti svým lidem. Musíme se tedy soustředit na zlákání policie k tomu, aby přešla na naši stranu.“ Jenže policisté nejsou obyčejní pracující. Policisté jsou ti, kteří pro sebe vědomě zvolili jako základ své materiální existence obranu vládnoucího

pořádku. Nejmíň tudíž sympatizují s těmi, kteří se ho snaží změnit. V tomto kontextu je mnohem rozumnější být proti policii jako takové než se pokoušet s ní solidarizovat. Pokud policisté slouží svým pánům, nemohou být našimi spojenci. Tím, že odmítáme instituci policie jako takovou a demoralizujeme jednotlivé policisty, stimuluje se hledání nových způsobů obživy. A v takovém případě s nimi možná můžeme najít společnou řeč.

3 – V KOŠÍKU JSOU I „SHNILÁ JABLKA“, ALE NĚKTEŘÍ POLICAJTI JSOU NORMÁLNÍ LIDI

Možná někteří policisté skutečně mají dobré úmysly. Ale znovu: dokud se podřizují příkazům, nikoli vlastnímu svědomí, nelze jim důvěřovat.

Tady je třeba porozumět samé podstatě institucí a nepřisuzovat všechny případy nespravedlnosti nedostatkům jednotlivých osob. Pamatujete si na historiku o člověku, kterého koušou blechy a jemu se povede jednu chytit? Dlouho si ji prohlížel a potom ji posadil zpátky na krk a řekl: „Tohle není ta, co mě kousla.“

4 – POLICIE POKAŽDÉ VYHRAJE, PROTO NEMÁ SMYSL S NÍ BOJOVAT

Na jedné straně se policie díky tomu, jak je ozbrojená, vybavená a jaké má možnosti provádět kontrolu nad občany, zdá neporazitelná. Ale to je iluze. Policii svazuje ze všech stran hromada předpisů a omezení: byrokracie, veřejné mínění, problémy komunikace, plus přetížený justiční systém. Připusťme, že když nemají nezbytné množství dopravních prostředků k převozu velkých skupiny zatčených, nemůžou provádět masové zatýkání.

Proto někdy dokonce pestrá skupina ozbrojená jen nábojnicemi od slzného plynu, které na ni byly vystřeleny, může zatlačit početnější, lépe organizovanou a technicky vybavenou policii. Střety mezi protestujícími a vojáky se často vůbec nevedou podle zákonů vojenského umění. A ten, kdo zkoumal fungování policie, kdo ví, jaké jsou a nejsou její schopnosti, kdo může předvídat její činnost a být na ni předem připraven, ten může policii převést.

Taková malá vítězství zvlášť povzbudí ty, kteří jsou pravidelně vystavováni policejnímu násilí. V kolektivním nevědomí společ-

nosti představuje policie baštu reality. Je to síla zaručující neměnnost panujícího řádu. A tak vítězství nad ní (i dočasné) dokazuje, že existující realita je pouze přechodná.

5 – POLICIE JEN BRÁNÍ STŘETU S NAŠÍM SKUTEČNÝM NEPŘÍTELEM, PROTO SI NEZASLOUŽÍ NAŠ HNĚV A POZORNOST

Útisk žel nepraktikují jen politici a úředníci. Ti by byli bezmocní bez těch, kteří plní jejich rozkazy. Jestliže už bojujeme proti jejich vládnutí, pak bojujeme i proti podrobení se jako takovému, které umožňuje vládnoucím udržet se u moci. A dříve nebo později se skrze podrobení dostaneme i k těm, kteří podrobují.

Policie je součástí této hierarchie. Samotná dynamika útisku, jež existuje v našich společnostech, je jen vnějším projevem téhož fenoménu, i když na mnohem vyšší úrovni. Jestliže bojujeme s nadvládou jako takovou, a nejen s určitými jejími formami, pak musíme být připraveni k boji s ní v ulicích i v soukromí. Nelze ji porazit na jedné frontě, když nezvítězíme na jiné. Není nutné uctívat boj s nepřítelem v uniformě. Nelze zapomínat na projevy elitářství v našich řadách, ale nelze se soustředit jen na principy nehierarchičnosti, na detaily odporu proti elitářským projevům v našich vlastních řadách.

6 – POLICII POTŘEBUJEME, ABY NÁS CHRÁNILA

I když usilujeme o život ve společnosti bez policie v daleké budoucnosti, podle tohoto názoru zatím policii potřebujeme, protože lidé ještě nejsou připraveni žít klidně, pokud je k tomu nenutí nějaká silová struktura. Jenže je sociální nerovnost a strach z policejního násilí klidem? Ti, kteří tvrdí, že policie jindy dělá i něco dobrého, musí nejdříve dokázat, že toto dobré by se neodehrálo i bez účasti policie. V každém případě společnost bez policie nevznikne náhle jen proto, že někdo nasprejuje na zeď Fuck the Police. Boj za osvobození společnosti od policie se povede tak dlouho, jak bude třeba k tomu, abychom se naučili žít a koexistovat navzájem v pokoji. Společensví neschopné vyřešit své vnitřní konflikty nemůže spoléhat ani na vítězství v boji s mocnější vnější silou. Vzdorování policii je třeba vidět jako

17 odmítnutí jednoho ze zdrojů útisku za pomoci násilí, ne jako tvrzení hlásající, že bez policie nic nebude. Jestli někdy můžeme porazit a rozpustit policii, pak se můžeme bránit už méně organizovaným silám, které pro nás představují hrozbu.

7 – VZDOR VŮČI POLICII POČÍTÁ S NÁSILÍM. V ČEM JSME TEDY LEPŠÍ NEŽ ONA?

Podle tohoto názoru je násilí formou nadvlády, a proto jeho použití protičeří boji s touto nadvládou. A ti, kteří používají násilí, hrají stejnou hru jako jejich protivníci. Tak se prý ztrácejí počáteční motivy aktivit. Podobný názor na věc je hodně zjednodušující. Copak je žena bránící se násilníkovi silou stejně špatná jako násilník? Jsou otroci, kteří povstali, stejně špatní jako otrokáři? Existuje pojetí sebeobran. V některých případech násilí posiluje nadvládu, v jiných ji popírá. Pro ty, kteří dosud věřili v autoritářský systém nebo v boha, je podřízení se pravidlům (právním nebo morálním) nejvyšší prioritou, a to za každou cenu. Věří, že budou odměněni za své chování a nezáleží jim na tom, co bude s jinými. Ne, v principu není žádný rozdíl v tom, jestli si říkají konzervativci nebo pacifisté. Pro ty z nás, kteří jsou ochotni nést odpovědnost za své jednání, je nejdůležitější otázka, jak udělat náš svět lepším. Někdy je to nutné dělat také za pomoci násilí.

Policijti jsou taky lidé a zaslouží si v principu stejnou úctu jako všechny živé bytosti. Ale otázkou není, jestli si zaslouží trpět a jestli je třeba je volat k zodpovědnosti. Je to čistě pragmatická otázka: nelze jim dovolit chovat se surově k lidem nebo vnucovat nám nespravedlivý sociální řád. I kdyby si přitom ti, které celý život jen utiskovali, zkusili vyříditi osobní účty s utlačovateli. Jenže osvobození přece jen nespočívá ve mstě, ale v tom, aby odpadla obdobná nutnost. Takže je-li někdy nezbytné třeba podpálit policejní služebnu, nemá se to dělat s pocitem pomsty a sebejistoty, ale s pocitem starosti a soucitu – jestliže ne se samotnou policií, tedy aspoň se všemi těmi, kteří by mohli trpět kvůli policejnímu násilí.

Delegitimizace policie bude prospěšná nejen pro ty, kteří kvůli policii trpí, ale také pro rodiny policistů, a dokonce pro samotné policajty. Kromě toho, že v rodinách policajtů byla doložena neúměrně vysoká úroveň domácího násilí vůči ženám a dětem, mezi policajty je ještě vyšší pravděpodobnost vraždy, sebevraždy a vzniku různých druhů závislosti.

Všechno, co pomůže policistovi, aby se vykašlal na svou práci, bude i v jeho zájmu, a také v zájmu těch, kteří jsou mu drazí, a samozřejmě v zájmu celé společnosti. Pojďme vytvářet svět, v němž nikdo nikoho neutiskuje a není utlačovatelem. Svět, kde nebude nikdo žít ve strachu.

„Jen si představte, čemu se lidé mohou třeba podřídit, a pochopíte míru nespravedlnosti, které budou vystaveni do té doby, než začnou vzdorovat jak slovy, tak odvetnými údery,“ řekl kdysi Frederick Douglass.

PÁR PRAKTICKÝCH RAD, JAK SE CHOVAT NA DEMONSTRACI

Pravomoci a povinnosti policie jsou víceméně definovány. Ale pro samotné fyzly jako by neplatily. Jejich cílem na anarchistických a antifašistických demonstracích je monitorovat, zastrašovat a kriminalizovat, nikoli držet se nějakých zákonů. Takže nejprve trochu (ne)použitelné teorie a pak pár rad.

Policie vás může legitimovat jen v zákonem určených případech. Důvod ale zpravidla neudává nebo si vymýšlí. Můžete se podrobit nebo si nastudovat zákon, dohadovat se, případně i podat stížnost, ale asi nejlepší je se fyzlům nějak vyhnout. Když prokážete totožnost, nesmí vás nutit nechat se fotit či natáčet. Fyzlové jsou „povinni dodržovat pravidla zdvořilosti a dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní“. Po pár zážitcích, kdy vám fyzlové budou tykat, nadávat a vyhrožovat, se tomu už jen cynicky zasmějete, někdy jim to ale neuškodí zarecitovat.

Policista v uniformě musí být označen služebním číslem. Fyzlové v civilu se před zákrokem nebo v jeho průběhu identifikují slovním označením „policie“. Policie má právo natáčet si demonstraci. Vy zase máte právo natáčet si fyzly, kteří vám v tom nesmí bránit.

Na veřejných shromážděních je zákonem zakázáno maskovat se a mít u sebe zbraně. Policie vám může zakázat vstupovat do (páskou) vymezeného prostoru. Neuposlechnutí může být hodnoceno jako přestupek.

Například po odmítnutí policejní výzvy opustit blokádu náckovského pochodu můžete být zajištěni, a to maximálně na 24 hodin. Dokonce můžete být až na dvě hodiny připoutáni, pokud si fyzlové usmyslí, že byste na ně třeba mohli během zajištění útočit. Na služebně se můžete dočkat odebrání věcí. O tom musí být vystaveno potvrzení a máte právo na vrácení věcí při propuštění.

Fyzlové nemají právo brát vám otisky či vzorky DNA, nepředají-li vám papír s oficiálním obviněním nebo podezřením. Vždy to důsledně odmítněte.

Požadují-li po vás vysvětlení či výslech, máte právo ho odmítnout v případě, že byste svou výpověď mohli přivodit trestní stíhání nebo postih za přestupek sobě nebo osobě blízké. Toto nemusíte dále rozvádět. Opakujte jen „využívám svého práva nevypovídat“.

Máte právo, aby o vašem zadržení byla informována vámi určená osoba. Volat jí bude nejspíš samotná policie. Je-li vám méně než 18 let, mají fyzlové povinnost informovat vaše zákonné zástupce.

Pokud jste podezřelí z přestupku, policie provede výslech (viz právo nevypovídat), sepiše protokol a věc předá k dořešení přestupkové komisi místně příslušného obecního úřadu. Ten vás následně (zpravidla po několika měsících) předvolá k projednání přestupku. Přestupková komise je složená z civilních zaměstnanců úřadu. Vyslechne vás, vyhodnotí případné důkazy a vyřkne verdikt. Pokud vás uzná vinnými, následuje peněžitá pokuta. Pokud řízení není zahájeno do roku od údajného spáchání přestupku nebo není řízení dokončeno do dvou let, je celá věc promlčena. Obvinění z přestupku ještě neznamená, že budete nakonec pokutováni. Je dobré se ale připravit a nejlépe vyhledat právní podporu.

Na demonstraci je vhodné jít ve skupině přátel a po celou dobu o sobě vědět. Snáze se pak dá rychle zorganizovat podpora pro zadržené. Domluvte se, jaké riziko jste ochotni podstoupit a do jaké akce se zapojit. Stanovte si nějaké místo, kde se následně sejdete. Uvědomte si, že na demonstraci jste pod bedlivým dohledem. Nebavte se tam o ničem, co nechcete, aby policie věděla. Na přátele nevolejte jménem, používejte předem dohodnuté přezdívky, ztížíte tím fyzlům zpětnou identifikaci lidí podle záznamů.

Pokud se policie přeskupuje z útvaru v řadě do útvaru za sebou, může to znamenat, že chce vybírat jednotlivce z davu. V takovém případě buďte ve střehu. Pokud se pořádková policie snaží vytáhnout člověka z davu, můžete mu pomoci tak, že ho chytíte a táhnete na opačnou stranu. Je to méně nebezpečné a obtížné, než to na první pohled vypadá. Máte-li pocit, že se schyluje k útoku policie, snažte se přemýšlet o směru, kterým budete případně ustupovat. Pokud ustupujete, poodběhněte 20–30 metrů, pak se zastavte a otočte. Více obvykle není nutné, pořádkové policii se v protiúderových oblecích moc dobře neběhá a její síla je v sevřeném útvaru. Pozor ale na tajné fyzly v davu, zpravidla se dá předem odhadnout, kteří to jsou, a držet si od nich distanc. Nepanikařte a neutíkejte zbytečně. Pyrotechnické výbušky jsou nebezpečné, jen když vybuchují ve vaší bezprostřední blízkosti. Pokud je policie začne házet, ustupte o kus dál a stůjte.

Zapomeňte na logiku „Já nic neudělal – mně se nemůže nic stát“. Řada lidí již byla souzena nebo i odsouzena za věci, kterých se nedopustili. Nenechte se chytit!

Igor Ševcov, o jehož kauze jsme několikrát psali a kterému nyní hrozí vyhoštění z ČR, si za poslední dva roky užil policie víc, než by si přál. Jaké jsou jeho zkušenosti s jednáním policie, jak vnímá rozdíl mezi českou a ruskou policií a jak chápe solidaritu nebo liberální názory těch, kteří mu veřejně vyjádřili podporu?

Proč ses podle tebe dostal do hledáčku české policie?

V hledáčku PČR je asi poměrně dost lidí. Myslím, že jsou to lidé, kteří chodí na veřejné akce, pořádají je, byli třeba někdy na nějaké akci legitimováni. Jinak se o člověka může policie začít zajímat i proto, že je v kontaktu s někým, kdo se policii zdá nebezpečný nebo je z něčeho podezřelý. Asi do těchto kategorií v něčem spadám, tak jako mnozí další. Přitáhnout pozornost policie je jednoduché. Ale nechtěl bych nikoho odrazovat od různorodých aktivit a taktik, myslím, že leckdo se do něčeho chce pustit a to je super. Zároveň je dobré vědět, že kolem nás je hodně lidí v uniformách, a je potřeba s tím počítat. Pokud chcete zůstat mimo pozornost policie, musíte si říct, co může vaši anonymitě uškodit, a musíte zvážit své priority.

Jaké informace z toho, co je ti známo, o tobě nashromáždili?

Pozorovat způsob, jakým policie shromažďuje informace o lidech, je smutné a člověka to tak akorát nasere. Je to ale zároveň zajímavé a dají se z toho vyvodit obecnější závěry o tom, jak represivní instituce fungují. Třeba podle všech těch protokolů, co mám skoro po dvou letech aktivního buzerování ze strany policie, můžu říct, že policie o člověku zpracovává pouze několik typů informací.

Nechci tvrdit, že všechno ostatní ji vůbec nezajímá – stačí se dostat do pořádného maléru a jsem si jist, že fyzické si dají záležet na tom, aby si o člověku zjistili co nejvíce detailů. Zároveň to budou dělat proto, aby všechno dali do nějakých souvislostí. Z těch informací se pak rýsuje profil člověka. Každého, kdo si třeba přečte všechny protokoly z případu Martina Ignačáka nebo moje nebo někoho, kdo má problémy se zákonem, a zároveň toho člověka zná osobně, překvapí jednostrannost nasbíraných informací. Takže například když někdo, kdo mě normálně zná, prostuduje všechny moje protokoly, bude to v hodně velkém rozporu s tím, jak mě vidí. Namítne: vždyť Igor se zajímá o tohle, jako dítě dělal tohle, o tomto si myslí to, má rád takovéhle a další věci, ty a ty věci myslí úplně jinak – a nespočet dalších námitek. Tak to mám i já, když si do ruky vezmu nějaký ten protokol. Vždycky mě nasere, co ti zmrdi píšou.

Má to několik důvodů. Zaprvé, ti, kteří to píšou, mluví a přemýšlejí úplně jiným jazykem. Mám na mysli pojmy, způsob, jakým vnímají realitu. Když třeba já vnímám realitu přes hledání toho, co mě oslobozuje, co mi dělá dobře, co je v konfliktu s tím, co se

mi nelíbí, proč se dějí takové a další věci, úředník (tím myslím i policii) to vnímá jinak. Je součástí byrokratické struktury a na to, aby interpretoval okolní dění, má zákony, předpisy, paragrafy, nemusí si myslet to, co by si myslel, kdyby nebyl úředník. Lidé v takové pozici spíše jenom posuzují, nejsou v tomto ohledu zvědaví. Toto unifikované myšlení je strašná věc, udělá to z člověka kus byrokratického hovna. Proto až třeba ukradneš jídlo, nikdo z nich se nebude zajímat o to, co tě k tomu skutečně vedlo, podstatné pro ně je, že byl porušen zákon. Z toho vyplývá další závěr – role represe není odstranění kořenů společenských problémů, ale udržování mocenských vztahů, zachování statu quo.

Zadruhé, v důsledku toho, co jsem popsal výše, se zploštuje lidská identita. Můžeš být něčí skvělá kámoška, výborný šachový hráč, možná ráda jezdiš na kole, píšeš pohádky, možná jsi měla velmi zajímavé dětství, zachraňuješ lidi, vaříš nejlepší veganskou svíčkovou, máš talent pro práci se dřevem nebo pro další skvělé věci, umíš vyprávět vtipy, postavit barák nebo třeba tančit – nic z toho však nebude nikoho zajímat, dokud to nebude další důkaz tvé viny nebo dokud se nebudeš snažit prezentovat to soudu jako důvod, proč bys neměla být zavřena. Nikoho nezajímá, co má rád takzvaný pachatel trestné činnosti, a nikomu to nepřipadá divné. Když je to identita člověka, potom většina ostatních detailů všem těm úředníkům tak nějak unikne, nemají prostě význam.

Ve výsledku, když si čtu ty protokoly, je to pokaždé úplně jiný svět a vždycky mě to vyvede z míry. Říkám si, vždyť je to všechno úplně jinak, proč píšou to a to a ne něco jiného?

Já vím, že když říkám, že všichni policajti jsou parchanti, taky zplošťuju identitu těch lidí. Jenomže u nich mi to vůbec nevádí. Ti lidé mi můžou totálně zkazit život, můžou mě zabít, můžou mě šoupnout do basy. Jednoduše: já stojím proti těmto strukturám, které mě utlačují a stojí mezi mnou a tím, jak si představuju svobodnou společnost. Nejsme si rovni. Když policajt říká, že jsem terorista, dělá to proto, že je to součástí vykonávání represe, hraje svoji roli. Když já říkám, že policajt je parchant, dělám to proto, že se bráním. Nebo útočím nazpět.

Těch informací je fakt hodně, většinou jsou to záznamy o tom, jakých demonstrací jsem se účastnil, kde jsem bydlel nebo kde teď bydlím... Hodně se v protokolech píše o tom, co si myslím, což je hodně zvláštní. Třeba mnozí z těch policajtů mě ani neviděli na živo, ale píšou, posuzují. Jsou i jiné infor-

mace, třeba i v soudních spisech, i v konzultaci poskytované PMS (Probační a mediální služba) je odkaz na ruskou Federální bezpečnostní službu FSB – dědice KGB. Ta sdělovala informace, za jaké demonstrace jsem byl v Rusku trestán a v jakých anarchistických kolektivech jsem působil. Všechno samozřejmě v takové autoritářské omáčce, tam jsem vůdčí osobnost, zde jsem hlavní iniciátor, hlavní prostředník... Je to samozřejmě úplně blbost. Myslím, že kdyby to tak nepsali, nevypadalo by to seriózně.

Tvoje absurdní odsouzení za natáčení sprejování se jeví jako zcela účelové vzhledem k tomu, z čeho jsi byl původně stejně absurdně obviněn. Jak to vidíš ty?

No, stalo se, že na zahradě ministra obrany se údajně 6. června 2015 našla lahev s neznámou tekutinou, a tento pokus o „atentát na dům ministra obrany“ se hodil na „proputinovského anarchistického teroristu“, jak jsem byl kdysi označen. Jako obviněný z tohoto útoku jsem si poseděl tři měsíce ve vazbě s nejpřísnějšími opatřeními a během této doby jsem kvůli administrativní chybě přišel o vízum. Musel jsem zažádat o pracovní vízum, pro žádost o studentské vízum bych se musel vracet do Ruska. A to mi už nikdo pochopitelně nevydá. Zkuste dostat aspoň turistické vízum do země, kde jste byli málem odsouzeni za pokus o teroristický útok...

Pro policii se celé obvinění nevyvíjelo dobře, přímé důkazy žádné, už to vypadalo, že se to nedostane ani k obžalobě, a tak mě obvinila z přečinu podílení se na ničení cizí věci. V praxi takový terminus technicus, jak vystřížený z příručky pro dobrého četníka, znamená, že jsem natáčet demonstraci, při které nyní vazebně držený anarchist Lukáš Borl (sám se k akci přihlásil) sprejoval na zeď věznice. Policie spojila natáčení demošky a možný útok na dům ministra obrany do jedné obžaloby, jinak by se to prostě nedostalo k soudu, a navíc to ztížilo proces mého odškodnění.

Chápu to podobně, jako když je potřeba odvrátit pozornost třeba od novely nějakého zákona nebo prosadit tvrdší opatření.

Jaký ti byl udělen trest? A máš pocit, že tě nějak „napraví“? V čem by vlastně podle represivních složek měla taková náprava spočívat?

Rozsudek první: nevinný v případě útoku, vinný za spoluúčast na ničení cizí věci – dva roky vyhoštění. Následný rozsudek odvolacího soudu mi pak „pouze“ zakázal „účast, či návštěvu jakékoliv sportovní nebo kulturní akce nebo manifestace a dalších akcí pořá-

19 daných anarchistickým hnutím, jako jsou demonstrace, pochody, benefice apod.“.

Mě už nic nenapraví, řekl bych, že jsem v tomto ohledu úplně marný. Každopádně to vypadá, že ta náprava spočívá v izolaci od akcí, komunit a lidí, které jsou jaksi dopředu definovány jako v mém případě zavádějící. Nevnímám to nijak líp než pobyt ve vězení. Je to o to horší, že si lidé budou říkat, že to je vlastně tak nějak lepší než vyhoštění. Ve skutečnosti takový rozsudek znamená sebe-fizlování. Musím si pak neustále říkat, kam můžu a kam už ne, že by to mohl být průser – nějaká demonstrace třeba. Je to hodně frustrující.

V tomto kontextu si občas dělám takové srovnání: tvrdíš totalitní režim je jako pobyt ve vězení. Je to hrozná omezení, menší možnosti, strašně to na tebe tlačí. Zároveň si uvědomuješ, v jakých sračkách se nacházíš. Pak tu máš takový ten alternativní trest. Ten je jako současná společnost, s těmito institucemi, byrokracií, státním aparátem samozřejmě. Máš jakousi relativní svobodu pohybu, máš široký výběr toho, co ti zpríjemní život, jako například alkohol nebo nespočet různých služeb, a po chvíli se ti dokonce může zdát, že všechno je relativně v pohodě, nebo přinejmenším lepší než za totače. A to je to nejhorší, protože si to lidé začínají nalhávat, a dokonce se takového stavu zastávají. Stát, hranice, policie, rasismus – to všechno stále existuje, ale my jako rybičky v akváriu budeme plavat furt dokola, narážet na skleněné zdi a říkat si, že všechno je super, všechno dokážeš, když se budeš hodně snažit. Ve skutečnosti to, o čem většina lidí přemýšlí jako o minulosti, všechny ty způsoby, jak funguje stát, represe, rasismus, hranice, nevím, všechno, co se vám za minulého režimu zdálo jako totalitní, nikam nezmizelo, jenom se tomu hodně lidí snaží říkat jiným jménem a vůbec nereflktují dějiny, svoje postavení, role institucí okolo a hromady dalších věcí...

Vzhledem k nulové závažnosti „činu“, za nějž jsi byl odsouzen, je ti represivním aparátem nadále věnována nadměrná pozornost. Jak to podle tebe souzní s policejním mottem „pomáhat a chránit“?

No, záleží, jak se na to podíváme. Pokud se to motto vztahuje na státní aparát, byrokratickou organizaci společnosti, ochranu stávajících společenských vztahů atd., pak to není vůbec v rozporu. Já jako někdo, kdo takové vztahy chce odstranit a změnit, to samozřejmě vnímám jinak. Myslím, že nikdo doopravdy neví, co má policie chránit a čemu nebo komu má pomáhat. Každý si to vyložíme nějak jinak. Já si myslím, že to souzní s tím, že policie chrání status quo... Je tisíc způsobů,

jak se na to můžeme dívat. Je to mocenská instituce s monopolem na násilí, v rámci společnosti plní určitou funkci, třeba i spíš ideologickou než praktickou. A určité je policie, stejně jako armáda, strukturou, která stojí a bude stát mezi námi a tím, co my budeme chtít.

S jakými „zajímavými“ praktikami ses ze strany PČR, případně dalších úřadů setkal? Tak třeba ta vazební praxe... Když soud pošle člověka do vazby, a policie pak zjistí, že mu nic nemůže prokázat, tak ho obviní v nějaké maličkosti nebo čehokoliv, za co by mohl být odsouzen. V případě, že to pomocí tohoto triku dotáhnou až k soudu, potom to nevypadá, že policie posílá do vazby úplně náhodné lidi, že je neschopná. Vznikne z toho dojem, že když někoho zavřou do vazby, není to jen tak. Ztíží to pak i proces odsouzení.
V čem se liší nebo naopak si jsou podobní fyzlové v ČR a v Rusku? A možná i kdekoliv jinde?

První věc, která mě napadá, je asi to, že mezi ČR a RF je zajímavější porovnávat celý vězeňský systém, i když taky není od věci srovnávat represivní praktiky policie z různých států.

Tak třeba za rok 2016 v Rusku na celách předběžného zadržení a ve vazbě zemřelo celkem 99 lidí na „náhlé zhoršení zdravotního stavu“. Je to menší číslo než třeba v roce 2015, kdy takto zemřelo 197 lidí. Všechna čísla jsou vzata pouze z veřejně přístupných zdrojů...

Obecně mi policie a celý justiční systém v Rusku přijde drsnější. Mnohem častěji než tady jsou lidé zmláceni na policejních služebnách, mnohem častěji je posílají do vězení v úplně vykonstruovaných případech, policie a soudy pracují v pevném a plodném spojení. Zároveň je to obrovská země, situace v různých regionech můžou mít svoje „speciality“.

Druhá věc, která mě napadá, je to, že čeští a ruští fyzlové jsou si podobní v tom, jak hodnotí anarchistické a antifašistické aktivity. Stejně jako v Rusku policie v něčem nese dědictví po represivních orgánech doby tzv. socialismu. Myslím si, že v Rusku si policie začíná uvědomovat politické souvislosti díky akademickým pracovníkům, kteří sepisovali bláznivé metodiky pro policajty a analýzy anarchistických aktivit. A tak najednou, asi v době prvních vražd neonacistických bojůvek v Moskvě a Petrohradě, policie přestává vnímat boj mezi neonacisty a antifašisty pouze jako rvačky mladých lidí, kteří se nemají rádi, a začíná jí pomalu docházet ideologický rozměr tohoto konfliktu. Myslím, že v Česku to bylo trochu podobné. Bez lidí z akademické sféry, kteří díky sepi-

sování směšných analýz přímých akcí a přisuzování ideových rámců určitým iniciativám na tomto akademickém žebříku poctivě postoupili (např. prof. Miroslav Mareš z Masarykovy univerzity v Brně), by policie těžko pochopila, o co jde.

Jak moc jsou pro tebe důležité praktické a symbolické projevy solidarity?

Solidarita je moc důležitá, to je jasný. I když je hodně symbolická. Myslím, že se o tom mluví docela hodně, tak nevím, co bych k tomu řekl nového. Každopádně jsem viděl jedno zajímavé video, myslím, že se jmenuje YOU CAN BE A RADICAL! Je tam jeden moc zajímavý postřeh na téma solidarity. Je to v kontextu protestů proti Trumpovi a různorodého odporu, který se aktivizoval ve Spojených státech. Ve videu se říká, že nemusíš být v centru pouličních bojů s policií nebo nácky, je hodně jiných věcí, které je potřeba zařídit. Jako například hlídání dětí, podpora lidí ve vězení a obviněných, můžeš poskytovat morální podporu, vařit jídlo nebo využít to, co prostě umíš. Máš rád děti a zahrádky? Nauč děti zahradničit! Je však jeden velký rozdíl mezi solidaritou A a solidaritou B. Příklad A říká: „Ti šílení radikální protestující by měli raději učit děti zahradničit, jako to dělám já.“ Kdežto zahrádkářka B vypadá jinak: „No, ty střety s policií... Není to role, kterou bych hrála já, ale je taky potřebná.“

To je pro mě hodně zásadní rozdíl, co je solidarita a co podle mého není. Myslím, že různorodost taktik je velice důležitá a všichni bychom si našli svou. Solidarita v tomto případě pro mě znamená mimo jiné vědět, co nás sere, a podporovat lidi, kteří se stejně jako já snaží někam posunout – a vědět, kdo stojí proti nám, co nám překáží, a nenechat se zmást lidmi, co to celé nemyslí vůbec vážně. Stejně jako mnozí liberálové ve Státech, jejichž pohoršení nad radikálními taktikami anarchistů je skoro větší než pohoršení nad Trumpetou samotným, jsou i zdejší liberálové – hodně z nich mě v mojí kauze podpořilo, ale jsou úplně někde jinde než já. Někteří z těchto lidí melou úplně nesmysly. Někde demokratické hodnoty (které asi spočívají v tom nechat si každé čtyři roky srát na hlavu od politiků), spravedlivější a „profesionálnější“ policie, mírnější migrační politika – jsou to požadavky, které někdy někde zazněly v souvislosti s mojí kauzou a které mi nejsou vůbec blízké. Takové postoje posouvají celou věc od konfliktu mezi námi všemi a státem, hranicemi a policejními složkami, k nějaké diskusi o změně zákonů, o liberálnější společnosti, právním státě – to nepovažují za solidaritu, ale za úplnou sračku.

GLADIO: TAJNÝ REPRESIVNÍ NÁSTROJ STUDENÉ VÁLKY

PĚTA KOSOVO

Stačí se podívat na českou verzi hesla Gladio na Wikipedii, kde se námezdním fašistickým bojůvkám zabíjejícím za studené války stovky nevinných lidí říká „hnutí odporu“, a je zřejmé, proč jsme ani tuto neoficiální část mocenských represivních složek nemohli v rámci našeho tématu pominout. Příběh o tom, jak od skončení druhé světové války USA a Británie řídily tajnou antikomunistickou „domobranu“ z bývalých nacistů, která byla odhalena až v roce 1990, přinášíme v podání autora knihy Exodus Petra Šilajeva alias Pěti Kosova.

Dne 31. května 1972 v Gorizii na severu Itálie přijal policista, který měl noční službu, anonymní telefonát: „Na silnici směrem na Savonu stojí bílý fiat se stopami po výstřelech na větracím skle.“ Na místo odjeli karabiniéři, našli automobil, začali s prohlídkou, otevřeli kapotu a v tu chvíli došlo k výbuchu, který roztrhal na kusy oba policisty i auto.

Dne 24. ledna 1975 v centru Madridu do kanceláře největších španělských odborů CCOO napojených na španělskou komunistickou stranu vtrhlo několik lidí ozbrojených americkými samopaly MAC-10. Postavili ke zdi přítomné účetní a právníky (sedm mužů a těhotnou ženu) a zastřelili je.

Dne 7. října 1983 do supermarketu v belgickém Beerselu vešli tři lidé v maskách a zahájili střelbu na přítomné lidi. Jednomu zaměstnanci kulka uštěrlila čelist, všichni padli na zem a později si svědci vzpomněli, že jeden z útočníků byl také ozbrojen skandinávskou sekerou. Šlo o jednu z tuctu identických loupeží během dvou let, kdy byla ukradena nevelká suma peněz za cenu maximálního množství obětí.

JAK ITALSKÁ ULTRAPRAVICE NASTOLOVALA NOVÝ ŘÁD

První z uvedených případů, který dostal v médiích označení „masakr v Peteanu“, se odehrál v nejneklidnější chvíli politické historie Itálie – pokud je vůbec vhodné mluvit o chaotických okamžicích, když jde o první republiku, jejíž celá historie představovala permanentní krizi. Z útoku byly okamžitě obviněny Rudé brigády. Několik set lidí bylo uvězněno, řada jich byla obviněna, ale několikaletý soudní proces nevedl k přesvědčivým výsledkům a případ zůstal zahalen temnotou.

Po 11 letech ho převzal mladý benátský soudce Felice Casson, který prostudoval materiály případu a se zděšením zjistil, že vyšetřování vše jen zatemnilo. Svědci byli vyslýcháni sporadicky, důležité materiály a důkazy beze stopy mizely, pátrání se nedrželo žádné logické linie a místní karabiniéři, jejichž kolegové byli zabiti, vyšetřování prostě odflákli. To všechno připadalo Cassonovi podezřelé, ale rozhodující nejasnosti našel v expertize týkající se výbuchu.

V roce 1973 policejní expert dospěl k závěru, že v Peteanu byla použita stejná bomba

jako v případech, do kterých byly zapojeny Rudé brigády. Jenže Felice Casson věděl, že brigády obvykle vyráběly odpalovací zařízení samy a používaly legálně dostupné součástky a že jejich výbušná síla byla vždy malá – zjevně menší, než aby rozmetala automobil.

Soudce si vyžádal novou expertizu a její výsledky byly překvapivé – na vesnické silnici poblíž hranice se Slovinskem v roce 1972 stálo auto naplněné C-4, profesionální trhavinou, jakou používá armáda.

Rozdílu mezi podomácku vyrobenou aceton-benzinovou a profesionální bombou si nelze nevšimnout, a tak začal Casson zkoumat okolnosti expertizy staré deset let. Ukázalo se, že policejní odborník vybraný ke stanovení tohoto lživého závěru byl aktivním členem neofašistické organizace Nový řád (Ordine Nuovo), jejíž spojitost s terorismem byla dobře známá. Už v roce 1972 měla policie důvod podezírat z útoku ultrapravicí, ale výsledek pyrotechnické expertizy všechny přesvědčil, že za ním stojí levice. Felice Casson se rozhodl postupovat opacně.

Bylo třeba vynaložit velké úsilí, aby sehnal nutné finanční prostředky na drahou hlasovou expertizu ve Švýcarsku. Hlas, který před lety oznámil policistovi, že na silnici stojí auto se stopami po střelbě, bylo nutné srovnat se vzorky hlasů známých ultrapravicových teroristů. Expertiza jednoznačně prokázala, že na druhém konci drátu byl tehdy Carlo Ciccuttini, jeden z militantů Nového řádu.

Ten už byl léta hledaný za pokus o únos letadla: v říjnu 1972 s několika společníky obsadil letadlo na malém letišti v Ronchi, požadoval propuštění dalšího známého pravicového militanta Franca Freda a dvě stě milionů lir (asi dvě stě tisíc dolarů) v hotovosti. Policie na letadlo zaútočila, jeden z únosců, bývalý desátník, byl zabit, dva se dali na útěk. Ciccuttini, organizátor akce, podivně snadno přešel dvoje hranice a ocitl se v Barceloně pod ochranou Frankova režimu. Tam se oženil a dostal španělský pas, čímž prakticky eliminoval své vydání do Itálie. Právně nedosažitelným se stal v roce 1977, kdy nová vláda ve Španělsku vyhlásila amnestii pro politické extrémisty a Italům oficiálně odmítla tohoto muže vydat.

Druhý z únosců, kterému se podařilo uniknout, Vincenzo Vinciguerra, ovšem nevydržel nudu emigrace a doplatil na to. Také snadno překročil hranice do Španělska, ale

po letech se vrátil do Říma a byl si jistý, že staré záležitosti jsou definitivně zapomenuty. V roce 1979 byl zatčen kvůli někdejšímu pokusu o únos letadla a v roce 1984 se k němu dostal soudce Casson.

Věc byla jasná: prokurátorovi se podařilo dokázat, že Vinciguerra banda se účastnila útoku na policisty, a teď šlo o to, kdo konkrétně ponese hlavní odpovědnost za tento zločin. Bývalý terorista přešel do útoku: to, co vyprávěl novinářům a soudcům, by se dalo označit za choromyslné, kdyby k tomu nedošlo v Itálii 80. let.

Období od konce 60. let do krachu první republiky dostalo označení „roky olova“: byla to doba neustálého teroru, do kterého ponořily život země soupeřící ultralevicové a ultrapravicové skupiny. Brigate Rosse (Rudé brigády), Lotta Continua (Boj pokračuje), Prima Linea (První linie) nalevo a Ordine Nuovo (Nový řád), Avanguardia Nazionale (Národní avantgarda) a Nuclei Armati Rivoluzionari (Ozbrojené revoluční buňky) napravo podnikly takové množství teroristických činů, že to vše lze srovnat s menší občanskou válkou. A to nepočítáme útoky spáchané různými frakcemi mafie, které měly také často politický charakter.

K výbuchům, vraždám a únosům docházelo takřka každý měsíc. Zatímco levicové skupiny, složené v základu z bývalých studentů, se specializovaly na jednotlivé útoky vůči představitelům moci nebo jiným oponentům, ultrapravice se už tehdy řídila logikou vyjádřenou o mnoho let později Američanem Williamem Piercem v bestselleru *Turnerovy deníky*: čím víc obětí, čím větší chaos a sociální destrukce, tím větší šance fašistů na vítězství. Bomby se umísťovaly na náměstích, nádražích, společenských recepcích, v čekárnách. Masovost a nesmyslnost masakrů šokovala Italy dlouhá léta.

V roce 1984 Vinciguerra odmítl nést odpovědnost za spáchání zločinu, protože to všechno dělal s pozhénáním státních institucí – policie a kontrarozvědky. Během let jeho skupina jako mnohé další prošla výcvikem pod vedením vojáků, byla jimi plně financována, měla státní informační a právní podporu. V rámci této podpory byli jak Vinciguerra, tak jeho spolubojovník Ciccuttini urychleně evakuováni z Itálie pod diplomatickým krytím, když selhal plán únosu letadla v Ronchi.

Tak se Vinciguerra stal prvním *pentiti* v případě protiústavního spiknutí. Slovem

21 pentito se v Itálii označovali klíčoví svědci v megaprocesech s mafií. Byli to mafiáni, kteří utrpěli porážku v mafiánské válce o moc, kteří často ztratili příbuzné a blízké a jejich zoufalství je přivedlo k porušení základního pravidla kriminálního podsvětí – omerty, zákona mlčenlivosti. Jen svědectví těchto lidí mohlo narušit bludný kruh obecného zatajování zločinů. A Vinciguerra se hrál právě takovou roli v odhalení operace Gladio.

Holdně let se soudce Casson pokoušel získat od silových struktur vysvětlení k odhalení Vinciguerry, ale bez úspěchu: všechny oficiální osoby odmítaly mluvit nebo jeho svědectví veřejně dementovaly. Politický rozkol v zemi se v té době dál prohluboval a v roce 1990 se Cassonovi nakonec podařilo najít pro své vyšetřování vlivné příznivce v senátu mezi protivníky tehdejšího premiéra Giulia Andreottiho. Byla vytvořena parlamentní komise pro „vyšetřování teroristických činů“ a za její podpory Casson požadoval od úřadů přístup do státních archívů kontrarozvědky. V červenci 1990 byl premiér nucen na nátlak senátorů takové povolení podepsat. Dál se vyhýbat odpovědi nemělo smysl: Giulio Andreotti už na nic nečekal a 24. října 1990 veřejně promluvil v parlamentu o Gladiu.

PROTI SSSR

Dne 24. června 1941 se vlivný senátor a člen vládnoucí Demokratické strany USA Harry Truman vyjádřil v rozhovoru pro *The New York Times* o válce mezi SSSR a Německem, která začala o dva dny později: „Pokud uvidíme, že Německo vítězí, měli bychom pomoci Rusku, a pokud bude vítězit Rusko, pak musíme pomoci Německu, a tak je nechat navzájem se co nejlépe pozabíjet, ačkoli bych nechtěl vidět Hitlera jako vítěze za žádných okolností.“

Tento známý citát charakterizuje vztah amerických elit k událostem probíhajícím mezi lety 1941 a 1945 v Evropě: v tom není žádné tajemství. Je možné se jen domýšlet, kolikrát v Bílém domě litovali, že Hitler přece jen nezvítězil.

Válka ještě neskončila a po celém západním okupovaném území už začala jednání amerických a britských armádních představitelů se zachovanými strukturami ultrapravic. Mnozí italské fašisté později vzpomínali, jak je propouštěli během čtyřia-dvaceti hodin ze zajetí, když podepsali papír o vstupu do „antikomunistické družiny“. Emisaři vojenské rozvědky byli posláni na jednání do Republiky Salò, poslední bašty Mussoliniho. To, že byly tyto rozhovory korunovány úspěchem, potvrzuje množství bývalých funkcionářů „sociální republiky“ ve vedení justičních struktur demokratické Itálie.

Obecný princip v každé zemi byl stejný: ultrapravicové dobrovolníky organizovali do družin, policie nebo armáda je vyzbrojila, z pověřených osob každé skupiny byl určen správce. Kromě toho byli budoucí partyzáni zajištěni systémem „bunkrů“ – schránkami se zásobami munice, vysílací techniky, léků a ostatních nezbytností.

Všechny skupiny podléhaly jednomu velení uvnitř aparátu vojenské rozvědky, v Itálii dostal tento systém název Gladio a samotní účastníci si navzájem říkali gladiátoři. V různých zemích se síť nazývala různě, ale od

chvíle, kdy o ní Andreotti v roce 1990 promluvil, v obecném povědomí asociuje právě obraz dvousečného římského meče.

Výcviku gladiátorů se věnovali důstojníci britské správy zvláštních operací SOE (dřívější obdoba americké rozvědky), učili je diverzní činnost, práci s výbušninami, kódování, navazování radiokomunikace, k jejich povinnostem patřilo i poskytnutí pomoci raněným pilotům a rozvědčikům. Bývalí členové SDR 8 (belgické sítě) uváděli, že jejich výcvik zahrnoval simulace provádění diverzních akcí na skutečných fungujících objektech (kasárnách, vlacích), a dokonce simulace nedobrovolných expropriací v obchodech. Všechno se mohlo hodit v boji s teoretickým nepřítelem, vždyť i Francesco Cossiga, osmý prezident italské republiky, vzpomínal v rozhovoru pro BBC, jak stál jako dvacetiletý na břehu moře na rodné Sardinii ozbrojený anglickým automatem Sten a granáty v očekávání nevyhnutelného komunistického vpádu.

Už na konci roku 1948 se po celé západní Evropě rozprostřela dobře vycvičená a vyzbrojená konspirační síť. Národní agentury musely koordinovat svou činnost prostřednictvím Tajného výboru západního svazu CCUO se základnou v Belgii. André Moyen, penzionovaný velitel SDR 8, rád opakoval: „Teď každý říká, že Gladio bylo založeno CIA. Ale to je směšné. Vždyť sama CIA byla založena až v září 1949 a přišla už k hotovému!“ Se založením NATO přešly v roce 1951 sítě Gladia pod vedení sjednoceného Tajného výboru plánování CPC v belgickém městě Mons a od té doby předsedal všem koordinačním poradám vždy důstojník americké rozvědky.

V každé zemi budoucí partyzánské oddíly strukturálně podléhaly kontrarozvědce nebo vojenské rozvědce a informace o nich byly samozřejmě utajené, včetně těch od jiných úřadů téhož rezortu. Takový dvojitý systém konspirace umožnil udržet tajemství o Gladiu po neuvěřitelně dlouhou dobu, až do roku 1990, kdy Andreotti „dobrovolně“ promluvil o jeho existenci, protože si spočítal, že studená válka nejen skončila, ale patří minulosti. Premiér také poskytl parlamentní komisi informace o všech velitelích Gladia v Itálii, důstojnících vojenské rozvědky SISMI, kteří formálně odpovídali za projekt, a také seznamy stovek řadových členů. Opatrný krok Andreottiho neuspokojil nikoho. Ultrapravice a vojáci ho obvinili ze zrady, generál Vito Miceli, který byl ve vězení za „politické spiknutí“, ve věznicích zvolal: „Sedím za to, že jsem odmítl mluvit o věcech, které teď Giulio vykřádal do celého světa!“ Novináře a poslance zajímala otázka, jak civilní družiny, organizované pro boj s vpádem Rudé armády, mohly úspěšně existovat do roku 1990.

Nejkrvavější byla činnost Gladia v Řecku. Tam loutková proanglická vláda vedla kampaň proti komunistům, čímž vyprovokovala občanskou válku, ve které byli nejaktivnější části Horské útočné brigády LOK, speciálně vycvičené výsadkáři z anglické SAS. Pro boj s celonárodním levicovým hnutím byli Britové nuceni verbovat včerejší fašisty a nakonec byly silové struktury Řecka složeny z bývalých kolaborantů a amnestovaných nacistů. Po mnohaletém vraždění zahrnujícím akce masové likvidace pokojného obyvatelstva (celkový počet mrtvých je kolem dvou set tisíc) byly zbytky komunistických oddílů řeckých partyzánů vytlačeny do Jugoslávie a velká část těchto lidí byla později spo-

lu s rodinami přesunuta Stalinem do Uzbekistánu, kde nepřetržitě žili až do 80. let.

USA PŘIVEDLY ITALSKOU MAFII K MOCI

V Itálii bylo také připraveno vypuknutí války: v případě vítězství komunistické strany ve všeobecných volbách v roce 1948 měla americká vojska neprodleně zahájit intervenci. Oddíly Gladia byly v bojové pohotovosti po celé zemi. Tak jako v Řecku byla i zde pozice pravice velmi slabá, do vládnoucí křesťansko-demokratické strany byly nality obrovské prostředky, aby to mohla dotáhnout na stabilních třicet procent, která měli komunisté, což dohromady s patnácti procenty socialistů tvořilo parlamentní většinu. Rozsáhlé falšování voleb v roce 1948 zachránilo Itálii před občanskou válkou – křesťanští demokraté dostali většinu a mohli zůstat u moci i rozhodující minutě. Byl to ovšem velmi vratký úspěch: sympatie obyvatel zůstaly na straně levice a byly nutné rozhodné kroky, aby byla opozice a její voliči pod kontrolou.

Na jihu země levici tradičně kontrolovala mafie. Široce známá je intrika, kdy v roce 1942 americká armáda uzavřela oboustranně výhodnou dohodu s newyorským bossem Lucky Lucianem a přes něj se dostala k vlivným sicilským rodinám, které jí ve válečných letech předávaly důležité informace, a v roce 1943 se mafie dokonce účastnila některých operací na straně spojenců.

Během okupace Američané mnohé z nich dosadili za starosty, šéfy místní správy a ministry, což na řadu desetiletí upevnilo moc Cossy nostry v regionu. Tito lidé nejednali s komunisty v rukavičkách. Do historie vešlo mnoho vražd, výbuchů a varovných poprav spáchaných mafiány. Nejznámější z těchto zavražďovacích akcí byl masakr v Portelle della Ginestra v roce 1947, kdy členové bandy Salvatoreho Guliana zahájili střelbu na prvomájovou demonstraci rolníků. Zabili desítky lidí včetně čtyř dětí. Všechny zločiny páchali vrazi beztrestně: místní bandité se stali součástí politického establishmentu a dostali se tak na novou úroveň, která udělala z mafie neporazitelnou sílu, tak jak je známa dodnes. Nebylo by to možné bez všeobecné ochrany Spojených států a vládnoucí italské křesťansko-demokratické strany.

Přesto většina regionů, zvláště těch průmyslově rozvinutých, dál sympatizovala s levicí a praviváci se tam na ulicích ještě stále cítili v obranné pozici. Zorganizovali Italské sociální hnutí jako dědictví sociální republiky v Salò, podporující na místní úrovni křesťanské demokraty v parlamentu. Vstoupila do něj většina militantů Gladia, včetně brigády Valeria Borgheseho, přezdívaného Černý princ. Ten později založil uvnitř hnutí revoluční skupinu Národní fronta.

Z nitra tohoto hnutí vyšly základní neofašistické skupinky, které se projeví v „letech olova“: Národní avantgarda a Nový řád. Za svůj úkol vyhlásily teror a totální válku proti celé levici, a to jak v politice, tak v ulicích. A na rozdíl od levice skutečně disponovali zdroji k takové válce: měli obrovské zásoby zbraní od Američanů.

Stejný proces probíhal v celé zóně rozšíření těchto pravivých „partyzánských“ sítí. V Německu organizace Reinharda Gehle-

na (za Hitlera šéfa nacistické rozvědky) založila extremistický Svaz německé mládeže, jehož existence byla odhalena v roce 1952. Během parlamentního vyšetřování vyšlo najevo, že svaz chystal vraždy mnoha členů komunistické a sociálnědemokratické strany a měl k tomu použít zbraně se speciálních úkrytů opuštěných na konci války. Je zřejmé, že tato organizace byla další odnoží projektu Gladio a jen její náhodná likvidace zastavila uplatnění italského scénáře pouliční války v Německu.

S využitím administrativních kontaktů v poválečných mocenských orgánech, kde sehráli obrovskou roli italští ultrapravicáci, začalo Gladio všude svůj samostatný vývoj. Tak USA a Británie vytvořily největší a nejvlivnější teroristickou síť v Evropě druhé poloviny 20. století a jedinou otázkou je, jestli to udělali náhodou nebo záměrně.

ANTIKOMUNISTICKÉ SPIKnutí

Po senzačních odhaleních italského premiéra Andreottiho v parlamentu a zveřejnění řady svědectví a dokumentů shromážděných Komisí pro vyšetřování teroristických činů většina oficiálních představitelů v Itálii a dalších zemích zasažených skandálem odmítla poskytovat komentáře nebo se vyjadřovali nejednoznačně. To, co uvedl premiér, však popírali jen nemnozí. Značný počet jich považoval za případné nebo výhodné přidat se k vlně svědectví: tak například prezident země Francesco Cossiga otevřeně řekl, že byl sám v mládí členem Gladia a nyní je připraven bránit svou zemi před komunisty tak jako před čtyřiceti lety. Ještě větší množství lidí bylo ochotno promluvit pár let po rozpadu SSSR.

Konkrétně televizi BBC se podařilo udělat interview s generálem Gerardem Serravallem, dlouhá léta oficiálním šéfem Gladia v Itálii. Vystupuje v něm bodrý stařík ve vestě a motýlku. Gladio podle něj bylo tajnou sítí kooperace vojenských rozvědek uvnitř aparátu NATO, původně myšlenou k akcím proti možnému vpádu Rudé armády a proti možné revoluci v Evropě, kdyby ji iniciovaly komunistické strany. Časem se ovšem stalo zjevné, že levice chce zvítězit demokratickou cestou a dostat se k moci prostřednictvím voleb, což poněkud zkomplikovalo úkol armády. Serravalle vzpomínal, že od určité chvíle (nejspíš od roku 1953) mu jeho američtí a angličtí gestoři radili, aby se nesoustředil na vojenský výevik, při němž šlo o boj proti letectvu a vojenské technice, ale na přípravu nějakého nového programu občanského, vnitropolitického odporu. Generál tvrdil, že se osobně nezabýval ničím podobným, přesto měl všechny důvody předpokládat, že uvnitř jeho organizace mohla díky Američanům nebo autonomně vzniknout paralelní tajná struktura, které říkal Gladio 2. A právě ona podle všeho spojila na jedné straně vyšší vojenské velení a na druhé ultrapravicové hochy se skryšemi zásob zbraní určených k partyzánskému boji a může být odpovědná za zločiny 60. a 70. let.

Serravalleho verze, ke které se do různé míry kloní všichni zainteresovaní do politického skandálu ve všech zemích NATO, nevypadá příliš přesvědčivě. Mnohem pravděpodobnější se zdá pesimistická verze, podle níž byl Gladio 1 a Gladio 2 jedinou organizací. Její vedení a financování bylo v hlavním stanovišti vojsk NATO v Belgii, poté prostředky

a pokyny zajišťovaly národní úřady, jejichž členové (vysoce postavení důstojníci z armády, vnitřních vojsk a rozvědky) současně dohlíželi na masová ultrapravicová hnutí zahrnující i ilegální teroristické skupiny. V době, kdy byla vojenská hrozba ze strany SSSR dávno pryč a sám Stalin mnoho let po smrti, se celý tento uspořádaný systém zaměřil na boj s levicovým hnutím ve svých zemích, kde se jejich hlavním nepřítelem postupně stali sociální demokraté všeho druhu.

Takovou politiku je velmi složité vysvětlit z vojenského hlediska, ale snadné z ekonomického. Lze předpokládat, že hned od svého založení nebylo NATO vojenskou, ale makroekonomickou aliancí mezi evropskou oligarchií a elitami USA. Ti první tak měli záruku ochrany před svým základním protivníkem – evropským levicovým hnutím, ti druhí řádku států-satelitů jako ideální prostor pro odbytkářské a finanční služby. Politickým dítětem tohoto svazku se stala dominance stejnorodých křesťansko-demokratických stran v Evropě po většinu druhé poloviny 20. století.

Švýcarský historik a profesor na Basilejské univerzitě Daniele Ganser považuje za hlavní výsledek demaskování sítě Gladio právě to, že nejlépe ilustruje geopolitický stav, v němž se nacházely země západní Evropy po 2. světové válce: „podmínečná suverenita“. Odpovídá to představám, jak fungoval „demokratický“ systém v zemích východního bloku. Ačkoli je to pro evropského čtenáře šokující, na obou stranách železného opony probíhal stejný proces.

Chybou mnoha lidí zabývajících se Gladiem (mezi nimiž je samozřejmě většina konspirologů) je to, že bezdůvodně přidávají do seznamu aktivit sítě všechny zločiny spáchané ultrapravicí v Evropě, ne-li všechny neobjasněné zločiny vůbec. To sice vytváří impozantní dojem, ale vážně komplikuje obraz skutečné historie. Struktury Gladia se během čtyřiceti let své existence předvedly otevřeně v mnoha epizodách různého charakteru. Například v roce 1957 se v Norsku odehrál velký mezirezortní skandál, kdy hlava kontrarozvědky obvinila své spolupracovníky, že pod vedením důstojníků NATO prováděli nátlakové akce na levicové aktivisty včetně rozesílání výhrůžných dopisů.

V další relativně klidné zemi – Belgii – se v letech 1982–1985 odehrála série krvavých útoků na supermarketky a další lidnatá místa. Policie je spojila do vyšetřování tzv. zabítí v Brabantu a ve všech osmnácti případech se vyskytovaly stejné detaily. Byly použity automatické zbraně, činnost skupiny svou organizovaností připomínala vojáky, útokům veleli vždy stejní lidé a ukradené částky byly tak nepatrné, že vznikal dojem předstírání loupeže. Vyšlo najevo, že část použitých automatů předtím patřila četníkům (militarizované policii, vnitřním vojskům), ale zmizela ze skladiště. Vyšetřování vedlo k ultrapravicové skupině Westland New Post, což byla část hnutí Front de la Jeunesse (Mládežnická fronta), „militarizovaných oddílů domobrany“. Během prohlídky byly u jednoho z členů skupiny objeveny kopie některých tajných materiálů belgické armády a později se ukázalo, že jeden z lídrů Westland New Post pracoval pro belgickou rozvědku VSSE. Zabítí v Brabantu nebyla nikdy vyšetřena. Zakladatel Westland New Post byl nalezen oběšený na půdě vlastního domu.

„OBNOVENÍ DEMOKRACIE“

Přesto nabyl ultrapravicový a prostátní terorismus nejrozsáhlejších forem v zemích jižní Evropy, kde byly pozice levice tradičně nejsilnější. Nebudeme probírat nejkrvavější kampaň podobného druhu, která probíhala v Turecku, východní baště NATO, protože zdejší generálové se dokonce ani nesnažili skrývat svou účast na masových popravách či jejich financování z USA. Systematicky lze události v Turecku přiřadit k epizodám celosvětové války Pentagonu proti levicovému hnutí v rozvojových zemích, ale říkat jim tajné nelze.

Mnoho let prohrávala Komunistická strana Itálie ve zfalšovaných celonárodních volbách, zato stále vyhrávala v těch místních v nejrozvinutějších regionech země: nebylo možné s ní nepočítat. Začala vstupovat do koalic s levostředovými stranami a postupně se stávala součástí politického establishmentu. V roce 1956 mnozí členové vedení strany otevřeně odsoudili vstup sovětských vojsk do Maďarska. Jako kompromis navrhl její předseda Palmiro Togliatti koncepci polycentrismu a bylo zřejmé, že se strana bude postupně distancovat od přímé účasti Moskvy na své politice. To se pozitivně odrazilo na image strany a ve volbách v roce 1963 získala 25 procent hlasů a 14 procent měli socialisté, což dalo dohromady 39 procent, přesně o jedno procento víc, než získali vládnoucí křesťanští demokraté.

Pozice USA však zůstávala pevná a komunisté se do vlády dostat nemuseli. Po rozhovorech dospěli členové parlamentu ke kompromisu: přestože komunisté nebyli v kabinetu, dostala vláda do čela představitel levého křídla křesťanských demokratů Alda Mora a někteří socialisté se poprvé stali ministry. Tato situace neuspokojila pravici ani USA. Dne 14. června 1964 generál de Lorenzo velící oddílům karabiniérů uskutečnil starý vojenský plán „boje proti komunistickému povstání“. Do Říma přijely tanky a oddíly výsadkářů, byly mobilizovány sítě „gladiátorů“, kterým bylo nařizováno pozatýkat podle seznamů členy komunistické strany, socialisty, liberální novináře a obsadit redakce. Převrat a krveprolití byly zastaveny v poslední minutě: premiér Moro se dostavil k de Lorenzovi s omluvami a všichni levicoví ministři ještě téhož dne dobrovolně opustili kabinet. To, že se ve městě objevila obrněná vozidla, bylo vysvětleno jako zkouška na vojenskou přehlídku.

Nekrvavý drtivý úspěch operace „obnovení demokracie“, plán, který byl vypracován pro případ vítězství komunistů před mnoha lety, na Američany velmi zapůsobil. Od té chvíle byl brán jako instrukce pro jednání ve všech podobných situacích – dělat vojenské převraty v Evropě se ukázalo stejně snadné jako ve Střední Americe.

JAK MŮŽEŠ ZNÁSILNIT KURVU?!

V roce 1965 politické napětí v Řecku dospělo do krize, která dostala téměř biblické jméno Odpadlictví-65. Národní radikální svaz, ultrapravicová proamerická strana držící moc v zemi od konce 50. let, prohrála s centristy a levicí ze strany EDA, jejíž mnozí členové měli vztah k zakázané komunistické straně. Král Konstantin rozpustil parlament a udělal to několikrát, protože podíl pravice se

23 v něm stále snižoval. Bylo nutné jednat operativně: v roce 1967 vedení elitních amerických oddílů LOK uskutečnilo plán Prometheus, který byl přesně tak jako v Itálii navržen pro případ vítězství komunistů ve 40. letech. Dne 20. dubna 1967 vstoupila do Athén obrněná technika, výsadkáři obsadili vládní úřady, za jednu noc byli podle dávno připravených seznamů zatčeni všichni opoziční politici a novináři. Dnes je toho celkem dost známo o roli, kterou sehrála v těchto událostech rezidentura CIA a okřídlenou se stala věta Jacka Mauryho, šéfa CIA v Athénách, kterou vyřkl, když se jeden z pracovníků velvyslanectví rozhořčoval nad „násilím páchaným na demokracii“ s jejich vědomím: „Jak můžeš znásilnit kurvu?!“

Ultrapracovní režim „černých plukovníků“ vydržel od roku 1974, kdy nebyli s to ochránit řecké občany Kypru před tureckou armádou. Silové struktury se dost často ukáží jako ne tak silné, pokud jsou jejich protivníky skuteční vojáci a ne obyčejné civilní obyvatelstvo. V době jejich diktatury se Řecko stalo absolutním centrem neofašistického terorismu v Evropě. S vědomím vedení NATO dodávala junta zbraně ultrapravicovým militantům všude – její roli lze srovnat s rolí římské Securitate, která s vědomím KGB posílala zbraně ultralevicovým militantům (což je samozřejmě téma na samostatný text).

V roce 1968 zemi navštívil Stefano Delle Chiaie, zakladatel skupiny Avanguardia Nazionale, spolumojovník prince Borgheseho. Dojem na něj udělalo přijetí a podpora, kterou mu projevil v Athénách. Těžko říct, o čem konkrétně tehdy jednali a jaké byly výsledky, ale jistá je jedna věc: právě tato návštěva byla impulzem rozvoje neofašistického terorismu v Itálii – už za rok po celé zemi duněly výbuchy nebývalé síly a neskončilo to do poloviny 80. let.

ČÍM SE PROSLAVIL „ČERNÝ TERORISMUS“

Když nepočítáme pouliční akce proti levicovým organizacím, „černý terorismus“ se proslavil svými útoky proti apolitickému obyvatelstvu. V roce 1969 vybuchla bomba v hale Národní zemědělské banky v Miláně (17 lidí bylo zabito, 88 zraněno), v roce 1972 došlo k už zmíněnému „masakru v Peteanu“. V roce 1974 během antifašistické demonstrace v Brescii zabil výbuch 8 lidí a 102 jich zranil, o několik měsíců později byl proveden útok na mezinárodní vlak Italicus, kde zemřelo 12 lidí a zraněno jich bylo 48. Všechny tyto případy probíhaly shodně: bomba byla uložena tak, aby to odneslo co nejvíc náhodně přítomných lidí, okamžitě po útoku policie prohlásila, že jde o útok levice, začala hromadná zatýkáni komunistů, anarchistů, lidí ze studentského hnutí. Po mnoha letech nová svědectví nečekaně potvrdila spojení těchto zločinů s pravici, náhodné tresty bývalých fašistů přivedly vyšetřování na stopu jejich kurátorů – důstojníků vojenské rozvědky. Všechny případy se rozpadly u soudu, praviví představitelé se záhadným způsobem dostávali za hranice.

Vincenzo Vinciguerra, jeden z nemnoha odsouzených v těchto procesech vysvětloval obdobnou činnost armády tím, že sledovala dva cíle zároveň: diskreditaci levicového hnutí a upevnění své moci ve společnosti,

kdy se stali „jedinými ochránci před terorismem“ (logika, která se dnes nikomu nezdá podivná).

Nejkrvavější akcí tohoto druhu byl výbuch v čekárně druhé třídy na nádraží v Bologni v roce 1980. Ta byla zcela ukázková. Taška s 23 kilogramy trhaviny byla ponechána v budově nádraží v ranní dopravní špičce a síla výbuchu taky taková, že tam zůstala jen hromada trosek. Zemřelo 85 lidí, více než 200 jich bylo zraněno. Bologna byla tradičně centrem dělnického hnutí, na obecní úrovni tu byli stabilně u moci členové komunistické strany. Bez ohledu na to, že v tisku se okamžitě objevily zprávy o tom, že za útok je zodpovědná ultralevice, místní obyvatelé si útok spojili s provokací ultrapravicových teroristů. Zdejší soud vydal stovky příkazů k zatčení neofašistických ilegálů, výslechy a vyšetřování trvaly zhruba rok a nakonec byli všichni zatčení propuštěni s výjimkou členů mládežnické skupiny Nuclei Armati Revoluzionari (NAR), která měla tehdy na kontě už více než deset vražd.

Lídr skupiny Valerio Fioravanti a jeho dívka Francesca Mambro byli po několikaletem soudním procesu uznáni zodpovědnými za spáchání útoku (při uvěznění jim bylo 23 a 20 let). Fioravanti byl v té době už celkem známým hercem, hrál v telenovelách pro mládež, byl idolem pubertálních dívek. Současně byl od osmnácti let členem radikálních skupin a se svými přáteli z předměstí Říma sestavil ideologii a principy „revolučních buněk“ NAR. Sami si říkali praviví anarchisté.

„Nikdy jsem nebyl fašistou,“ řekl Fioravanti. „Vždy jsem byl antifašistou. Musíte chápat ten rozdíl, nikdy jsem nehajloval.“ NAR se odklonily od oficiálních pravivých hnutí, stále více se přiklínily k rozvinutí masové kampaně teroru proti státním mocenským orgánům a pokračovaly přitom v pouliční válce s komunistickými skupinami. Spáchaly řadu útoků, vražd, žhářských útoků, krádeží... Fioravanti tomu říkal ozbrojená spontánnost. Když byl zatčen kvůli výbuchu v Bologni, zadržel dva policisty a sám byl těžce raněn.

Nikdy však nepřiznal svou účast na tomto konkrétním bombovém útoku, přestože neměl problém mluvit o množství jiných útoků a vražd. Žádné věcné důkazy jeho viny se také nenašly. Jediné, na čem byl založen odsuzující rozsudek, bylo svědectví bývalého člena římské kriminální organizace Banda della Magliana, se kterou NAR spolupracovaly při prodeji ukradených věcí a nákupu zbraní. Později bylo toto svědectví označeno za nedůvěryhodné. Samotná Banda della Magliana se brzy ocitla uprostřed skandálu, kdy vyšlo najevo její spojení s vedením italské vojenské rozvědky SISMI: sklady zbraní skupiny byly po celou dobu ve sklepích státních úřadů. Na základě vyšetřování v Bologni byli tři důstojníci SISMI uznáni vinnými za „bránění procesu vyšetřování“ a „nezákonné falšování“. Na příkaz generála rozvědky Pietra Musumecchiho dali do vlaku projíždějícího Bolognou kufr s výbušninou, která byla identiká jako ta použitá v roce 1980, stejně jako osobní věci jednoho z německých teroristů. Tato provokace přivedla vyšetřování za hranice Itálie a byla odhalena náhodou.

A ještě jeden člověk byl vtažen do téhle historie: vlivný bankéř Licio Gelli. Vrchní soud ho uznal vinným z toho, že právě on inicioval prostřednictvím tisku (patřil mu tehdy deník *Corriere della Serra*) a nastr-

čených svědků rozšíření verze, že výbuch byl dílem levice. Sám Gelli byl v mládí černo-košiláč, později úředník v Republice Salò a ještě později jeden ze zakladatelů Sociálního hnutí. Teď se už dávno skrýval ve Švýcarsku. V roce 1981 vyplulo jeho jméno ve spojitosti se skandálem kolem banky Ambrosiano. Tato banka byla fakticky „světskou“ obdobou Vatikánské banky a obě čelily finančnímu a politickému skandálu. Vedení banky Ambrosiano bylo navíc podezřelé z financování „fašistické internacionály“ Stefana Delle Chiaie, který tou dobou přesunul centrum své činnosti do post-frankistického Španělska (zastřelení odborových advokátů, provedené členy skupiny Fuerza Nueva, je spojováno s jeho plánem na přerušeni tamního vratkého procesu „přechodu k demokracii“) a později do Latinské Ameriky.

PROPAGANDA JAKO TAJNÁ VLÁDA ITÁLIE

Ukázalo se, že Gelli byl velmistrem kvazizednářské lóže, která měla málo společného s náboženstvím, zato hodně s politikou a ekonomikou. Jmenovala se Propaganda Due (P-2) a byl to uzavřený klub, kam vstupovali sami významní ultrapravicoví politické a vojáci v Itálii. V Gelliho vile byla objevena část členských seznamů lóže a bylo mezi nimi 12 generálů vnitřních vojsk karabiniérů, 5 generálů ekonomické policie, 22 generálů armády, 8 admirálů a řada bankéřů, poslanců, novinářů či pracovníků televize. V tomto seznamu byl dokonce tehdy ještě mladý podnikatel Silvio Berlusconi, a to dávno předtím, než se stal vládcem mediálního impéria. Byl tam také generál Delle Chiaie a generál Musumeci, který nařídil dát bombu do vlaku.

Při dalších prohlídkách se našly i základní dokumenty klubu včetně Plánu na obrození demokracie – politického programu Gelliho. Byl to standardní neofašistický plán, který už známe: boj s komunistickou stranou a socialisty, využití ozbrojených sílí ke „korigování“ demokracie a odstranění odborů. Veřejnost nečekaně přišla na to, že už řadu let v zemi působí „alternativní vláda“ ultrapravicových militantů a oligarchů a že řada krvavých událostí, které se staly v posledních letech, je spojena s její činností.

Současně na jihu země začal tzv. maxiproces s mafií. Byl možný díky tomu, že během krvavé druhé mafiánské války počátků 80. let z nepřátelských klanů ten Corleonnův fakticky zlikvidoval všechny konkurenty a touha po absolutní moci sicilské bossy nakonec zničila a vytvořili si tak zarputilé nepřátele, kteří byli ochotni svědčit u soudu. Při procesu vyšlo najevo, že klany z jihu velmi aktivně spolupracovaly s Gellim a s bankou Ambrosiano i s vedením křesťansko-demokratické strany v Miláně a od roku 1987 nepřestala země otrásat stále nová skandální odhalení.

V tomto kontextu se příznání Gulia Andreottiho v parlamentu v roce 1990 zdá jako lest, gesto, kterým se chtěl sedmdesátiletý patriarcha italské politické scény vykoupit z vlny kritiky takového mocenského uspořádání. Ale krizi systému už nebylo možné zastavit: v roce 1992 začala protikorupční kampaň Čisté ruce, která ukázala, že prakticky všichni členové politického establish-

mentu v zemi musí být přivedeni k trestní odpovědnosti. V roce 1994 se křesťansko-demokratická strana rozpadla a tři roky předtím se její hlavní konkurent komunistická strana bezprostředně po rozpadu SSSR reformovala ve středovou Demokratickou stranu levicových sil. Politický systém první italské republiky přestal existovat.

NALEZENÍ SUVERENITY

Tou dobou odhalení sítě Gladio pokračovalo v dalších zemích západní Evropy. Překonání odporu oficiálních vojenských složek prostřednictvím založení zvláštních komisí a parlamentních slyšení opravdu postupně získalo právní formu: vlády většiny států přiznaly, že na jejich území existovaly podobné tajné občanské útvary. V některých, jako například ve Finsku, byly pravděpodobně rozpuštěny už koncem 50. let, ale ve většině zemí vydržely minimálně do 90. let. V Belgii, Švýcarsku a Itálii bylo na základě výsledků parlamentního vyšetřování vydáno oficiální nařízení o rozpuštění a zákazu těchto organizací.

Věc se dostala až do Evropského parlamentu. Jeho poslanci v rezoluci z 22. listopadu 1990 poukazují na nepřijatelnost vměšování třetích zemí (rozuměj USA) do vnitřní politiky Evropy prostřednictvím zakládání tajných militarizovaných spolků, které nejsou kontrolovány demokratickými institucemi. Všechny takové spolky musí být okamžitě rozpuštěny a jejich činnost musí být detailně vyšetřena. Text rezoluce se dá získat na oficiálních webových stránkách europarlamentu.

Začátkem 90. let toho bylo o Gladiu řečeno hodně a mnohými lidmi, včetně samotných členů a šéfů těchto organizací. Možná byli tak výřeční proto, že zažívali příjemné uvolnění v souvislosti s totální porážkou svého bývalého potenciálního protivníka Sovětského svazu. Přímo před očima se jim jejich vlastní činnost stala součástí minulosti, oblastí mýtů a fantazií. Velmi brzy historie Gladia zbytněla různými výklady a stala se součástí amatérské konspirologie: svědectví bývalých šéfů rozvědek se míchala s domněnkami z druhé a třetí ruky a často pouhými dohady novinářů.

Tento problém se týká i prací nejoblíbenějšího odborníka na Gladio v Evropě Daniela Gansera z Basilejské univerzity. Do své knihy *Tajné armády NATO* se totiž pokusil dát všechny dostupné verze a předpoklady objevující se kolem tajné činnosti NATO. To je velká škoda, protože v poučné historii Gladia odhalující velmi zajímavé aspekty moderní historie Evropy je ve skutečnosti mnohem víc věrohodných faktů než temných míst.

CO SE STALO SE ZNÁMÝMI ČLENY GLADIA

Vincenzo Vinciguerra se za svá odhalení nedočkal shovívavosti. Za provedení útoku v Peteanu dostal doživotí. Ve vězení průběžně poskytoval interview a vznášel stále nová obvinění proti spiknutí Gladio, čímž zároveň napomohl postupnému přechodu této historie do oblasti konspirologie.

Jeho bývalý komplic Carlo Ciccuttini šťastně strávil řadu let v Barceloně, dokud ho

v roce 1998 nevyhlásily italské úřady do Francie nabídkou výhodné práce přes nastrčenou firmu. Ve Francii mu španělská amnestie nepomohla a byl vydán do Itálie, kde stanul před soudem, dostal doživotí a zemřel v roce 2010 ve věznici v Parmě.

Generál Reinhard Gehlen se v roce 1956 stal šéfem německé rozvědky BND a ani neustálé skandály s dvojitými agenty, ani nepřátelství kancléře Konrada Adenauera nemohly ohrozit jeho postavení, dokud s mnoha poctami sám v roce 1968 neodešel na zasloužený odpočinek přesně v den dosažení důchodového věku.

Generál Gerardo Serravalle, jeho kolega, napsal knihu o svém podílu na Gladiu a dosud se těší dobrému zdraví v provincii Perugia.

Černý princ Valerio Borghese chtěl zopakovat úspěšný pokus o převrat podle scénáře Gladia v roce 1970, ale na poslední chvíli puč zrušil, utekl do Španělska a tam v roce 1974 zemřel. Jako příslušník jednoho z předních italských aristokratických rodů byl pochován v rodinné kapli římské baziliky Santa Maria Maggiore.

Stefano Delle Chiaie se účastnil řady ultrapravicových spiknutí v Latinské Americe, konkrétně operace Condor, puče v roce 1980 v Bolívii, pomáhal při zakládání hnutí Contrás v Nikaragui a nakonec byl zatčen v roce 1987 ve venezuelském Caracasu a vydán do Itálie. Tam stanul před řadou soudů za podezření z účasti na všech možných teroristických útocích, ale ani v jednom případě nebyl odsouzen. Založil nakladatelství Publicondor a Národně lidovou stranu.

Valerio Fioravanti a Francesca Mambro byli postupně odsouzeni k několika doživotním trestům, přesto byli oba předčasně propuštěni v roce 2004. Teď pracují v nekomerčním fondu za celosvětový zákaz trestu smrti a jsou členy humanistické Radikální strany.

Licio Gelli zemřel v roce 2015 v 96 letech. Trest za mnohamilionové machinace si odpýkával ve své vile v Arezzu, kde byly kdysi objeveny seznamy Propagandy Due. Ochetně poskytoval interview a byl politicky aktivní. V roce 2003 označil v rozhovoru pro noviny *La Repubblica* reformy tehdejšího premiéra Berlusconiho za zosobnění vlastních idejí: „Sleduji zemi, čtu noviny a myslím si, že se to vše postupně stává skutečností, krok za krokem... Justice, zdravotnictví, veřejný pořádek, všechno, jak jsem to napsal před třiceti lety! Berlusconi je skvělý člověk, člověk činu. To je to, co Itálie opravdu potřebuje: ne člověka slov, ale člověka činu.“

Zdroj: <http://rusplt.ru/world/gladio.html>
a http://rusplt.ru/world/gladio_2.html,
překlad dm.

FERGUSON A KRIMINALIZACE ŽIVOTA V AMERICE

DAVID GRAEBER

Neдавne vyšetřování policejního oddělení ve městě Ferguson, jež provedlo ministerstvo spravedlnosti USA, šokovalo celý americký národ. A právem. I když je institucionalizovaný rasismus ve Fergusonu otřesný, není to ještě to nejhorší zjištění.

Mnohem průkaznější je toto: trestní justice ve významném americkém městě považuje převážnou část lidí nikoli za občany, které má chránit, ale za potenciální cíle vyděračské operace, která má vyždímat co nejvíc peněz z těch nejchudších a nejzranitelnějších. Za tímto účelem měla dokonce policie na většinu fergusonské populace dopředu připravený zatykač.

Mnozí jistě zkusí tento systém ekonomického vykořisťování bagatelizovat jako podivnou anomálii. Jenže ve skutečnosti na něm nic neobvyklého není. To, co vytvořila rasistická trestní justice ve Fergusonu, je pouze děsivá karikatura toho, co se odehrává na všech úrovních života v USA. Něčeho, co začíná opravdu katastrofálním způsobem měnit náš nejzákladnější smysl pro to, čím jsme a jak se většina z nás vztahuje k našim hlavním společenským institucím.

Zpráva ministerstva spravedlnosti nás obeznámila se všemi potřebnými detaily: nepřetržitý tlak na policii, aby vydávala co nejvíce předvolání k soudu i za ty nejmenší přestupky (např. za špatné parkování nebo nezapnutý bezpečnostní pás v autě); tlak na soudy, aby rozsudky byly co nejtvrději; záhadná soudní pravidla, sestavená zjevně tak, aby bylo téměř nemožné je dodržovat (web samotného soudu obsahuje špatné informace); občané, kteří nikdy nebyli shledáni vinými – a dokonce ani nikdy nebyli obviněni – byli zadržováni, zavírání, čelili výhrůžkám, že skončí ve špinavých celách na „neurčito“, a riskovali nemocí a vážná zranění, dokud jejich příbuzní nesesbírali stovky či tisíce dolarů na různé pokuty a poplatky pro jejich vězňatele. Tyto praktiky vedly k tomu, že na více než tři čtvrtiny obyvatel Fergusonu existoval zatykač, připravený pro jakoukoli vhodnou příležitost. Celá populace byla de facto kriminalizována.

BYROKRATÉ SE ZBRANĚMÍ

Je důležité uvědomit si, že se nejednalo o zatykače za konkrétní zločiny. Lidé nebyli obviněni z ničeho vážného (tj. těžkých zločinů nebo přečinů). Parkovací lístky, neposekané trávníky nebo špatně umístěné koše na odpadky nejsou kriminální činy, ale porušení úředních pravidel, jež mají zhruba stejnou závažnost, jako když supermarket neodstraní prošlý bochník chleba z regálu. A přitom se s nimi zacházelo jako s kriminálníky.

Je zřejmé, že tento obraz nemá nic společného s tím, co běžně nazýváme „spravedlností“. Zdá-li se nám představa policie terorizující a manipulující občany za parkovací

pokuty bizarní, může to být zčásti dáno tím, že máme sklon zapomínat, co a kdo vlastně je policie. Policie tráví jen velmi málo času řešením násilných trestných činů – jako důkaz může posloužit výzkum policejních sociologů, podle kterých jen 10 % času průměrných policejních úředníků zabere řešení opravdových zločinů. Zbývajících 90 % věnují porušením administrativních předpisů a regulací, tj. všech těch každodenních pravidel, jak a kde můžete jíst, pít, kouřit, prodávat, sedět, procházet se nebo řídit. Když se dva lidé pustí do rvačky, anebo na sebe dokonce vytáhnou nůž, policie do toho obvykle nevstupuje. A naopak – pokud vyjedete s autem bez poznávací značky, policie se okamžitě vynoří a vyhrožuje vám celou řadou různých hrozivých následků, pokud nebudete dělat přesně to, co vám nařídí.

V zásadě tedy lze říct, že policisté jsou jen byrokrati se zbraněmi. Jejich hlavní společenskou rolí je hrozit fyzickou silou – anebo dokonce smrtí – v situacích, v nichž se běžně neuplatňuje. Například při dozoru nad občanskými předpisy ohledně prodeje nezdařených cigaret.

ZISKY Z POKUT

V USA nebývalo zvykem, že by se policejní důslednost při dodržování pravidel stala hlavním zdrojem financí pro lokální vlády. Nicméně dnes je ve většině obcí až 40 % vládních peněz závislých na této predátorické činnosti policie. Jak k tomu došlo? Něco z toho má pochopitelně co do činění s populistickými hnutími proti daním. Ale hlavní příčina je jiná. Došlo k tomu zejména proto, že v nezávislých desetiletích se lokální vlády hluboce zadlužily u velkých soukromých finančních institucí – často těch, které zavini-ly krizi v roce 2008. (Např. částka vybraná na pokutách ve Fergusonu téměř odpovídá výši té, kterou město dluží.) Města se tak stále víc nacházejí v situaci, kdy zatykačí občany jen proto, aby zaplatily svým věřitelům.

Podobné metody používají také banky. Mnoho finančních institucí nyní čerpá většinu svých zisků z pokut, které vybírají od běžných občanů za porušování pravidel. Podle zprávy z roku 2012, kterou vytvořil Úřad pro finanční ochranu spotřebitelů, tvoří 61 % příjmu banky poplatky za přečerpání konta a pokuty z úvěrů z účtů zákazníků; v roce 2009 vydala největší americká banka JPMorgan Chase zprávu o tom, že 71 % jejího celkového zisku tvořily převážně poplatky a pokuty. Jinými slovy to může znamenat, že ziskovost amerických bank se zakládá na

úmyslném vytváření tak komplikovaných pravidel, že pro podstatnou část zákazníků není možné je neporušit – a banky pak za to své zákazníky trestají.

Tyto trendy lze vysledovat i v jiných případech. Například americký systém vyššího vzdělávání dnes funguje především jako hnací motor, který studenty uvěžňuje v pasti permanentních dluhů. Většina zisku, který bankám plyne od zadlužených studentů tvoří v podstatě pokuty za opožděné splátky, odkládání splátek a neplnění závazků.

JAK UDĚLAT Z OBČANA ZLOČINCE

Téměř každá americká instituce – od korporací až po školy, nemocnice a občanské úřady – nyní funguje hlavně jako systém na čerpání zisku tím, že zavádí stále složitější pravidla, která jsou vytvořena především proto, aby je člověk musel porušovat. A právě tato pravidla jsou téměř bez rozdílu vynucována pomocí variabilní škály: velmi jemně a opatrně pro bohaté a mocné (představte si, co by se mohlo těmto bankám stát, kdyby samy porušily svá pravidla), ale s naprosto drakonickou krutostí pro ty nejchudší a nejzranitelnější. Důsledkem je, že nejbohatší Američané stále víc a víc kumulují majetek a bohatství, aniž by cokoliv produkovali či prodávali – jejich zisk je důsledkem toho, že přicházejí s novými a novými nápady, jak z běžného občana udělat zločince. To je docela výrazná transformace a zřídka se o ní mluví. Značně však ovlivňuje základní představy lidí o jejich vztazích ke společnosti.

V praxi není „střední třída“ ekonomickou kategorií, nýbrž kategorií společenskou. Být součástí střední třídy znamená mít pocit, že všechny zásadní instituce a struktury společnosti jsou (anebo by měly být) na vaší straně. Pokud tedy vidíte policistu a cítíte se v důsledku toho bezpečněji (spíš než ohroženě), je to projev toho, že jste součástí střední třídy. Nicméně poprvé od doby, kdy se začalo s průzkumy veřejného mínění, většina Američanů v roce 2012 uvedla, že se za střední třídu nepovažují.

Zpráva Úřadu pro spravedlnost ohledně policejní stanice ve Fergusonu by nám měla pomoci konečně pochopit situaci. Většina Američanů už nemá pocit, že by vládní instituce byly na jejich straně anebo že by vůbec mohly být na jejich straně. V tom nejzákladnějším smyslu totiž opravdu nejsou.

Z webu Gawker.com přeložili Linda Fořtová a Jaroslav Fiala. Převzato z a2larm.cz.

PRÁSKAČ, KONFIDENT, INFORMÁTOR...

SERGEJ GAVRILIN

NAVERBOVÁNÍ

Nevím, nakolik se mé naverbování lišilo od klasického, ale tajný, který se mnou pracoval, řekl, že používat termín verbování ve vztahu ke mně je chybné. Skutečné verbování je, když nějakého odpůrce režimu někým předvolají, seznámí ho s materiálem, co na něj mají, a potom mu navrhnou, že na všechny jeho hříchy zapomenou, když bude souhlasit se spoluprací.

Když si vzpomněli na mě, neměl jsem žádný vztah k opozici ani k žádným občanským aktivitám. Byl jsem obyčejným studentem třetího ročníku Fakulty cizích jazyků Skorinovy univerzity v Gomelu, věnoval jsem se muzice, děvčatům a... EKOLOGII.

V polovině prosince 2005 ke mně o přestávce přišla proděkanka a řekla, že mám jít k prorektorovi pro studijní záležitosti Sergeji Chaněňovi (jak jsem později zjistil od Alese Kornějenka, byl to bývalý člen pravicové Běloruské národní fronty a teď „pracoval pro KGB“). Když jsem vešel do jeho kanceláře, byl tam Chaněňa a ještě jeden muž. Jak mě Chaněňa uviděl, prudce vyskočil a odešel z kanceláře, na mě se ani nepodíval. Třicátník, který tam zůstal, mi nabídl, abych se posadil, ale sám zůstal stát (psychologický krok). Ve vteřině se mi legitimoval a představil se jako příslušník státní bezpečnosti Dmitrij Vjačeslavovič (bez příjmení). Tehdy jsem měl jen nejasnou představu, co je to za instituci, a tenhle člověk vzbudil moji zvědavost. Byl očividně nervózní: roztěkaný, skoro se mi nepodíval do očí a hrál si s propiskou. Položil mi pár otázek ohledně mého studia na průmyslovce, kam jsem chodil, než jsem nastoupil na univerzitu, jmenoval několik učitelů, zeptal se, jaké jsem s nimi měl vztahy. Pamatoval jsem si toho opravdu málo a nedokázal jsem pořádně nic říct. Najednou mě ostře přerušil:

Příslušník: *Ptal jsem se jen tak. Chtěl jsem s tebou mluvit o něčem úplně jiném. Víš, že 1. a 2. října proběhl v Minsku kongres Sjednocených demokratických sil?*

Já (zalhal jsem): *Přišli ke mně na ulici lidé, co dělali sociologický průzkum, a v anketě měli otázku na ten kongres.*

Příslušník: *Jde o to, že tvoje jméno bylo na seznamu delegátů kongresu...*

Najednou jsem si na něco vzpomněl. Už jsem se zmínil, že mě hodně zajímala ekologie. Dobře jsem věděl, co dělají Green-

peace, že v jiných zemích jsou strany Zelených, a měl jsem velkou chuť zapojit se do činnosti podobných organizací, kdyby fungovaly v Bělorusku. Začal jsem je hledat. Na internetu jsem si přečetl, že v Bělorusku je strana Zelených a vede ji Oleg Gromyko, ale žádné kontakty jsem nenašel. Tak jsem prošel informace o straně Zelených v Rusku a našel jejich moskevský telefon. Zavolał jsem na něj a zeptal se, jestli neznají telefon běloruské strany Zelených. Znali a dali mi číslo na Gromyka. Zavolał jsem mu a řekl, že chci pomáhat chránit životní prostředí. Navrhl mi, abych vstoupil do strany. Souhlasil jsem. Dal mi svoji adresu a sešli jsme se. To bylo na jaře 2005. Oleg Semjonovič mluvil hodně: o politice, o Lukašenkovi, o nějakém kongresu Demokratických sil, ale skoro nemluvil o ekologii. Vyplnil jsem přihlášku do strany, poprosil, aby mi určitě dali vědět, hned jak bude nějaké setkání nebo akce. Pořád jsem čekal, ale nikdo mi nezavolał, až jednou v září 2005 přišel dopis, ve kterém stálo, že jsem byl zvolen delegátem kongresu Sjednocených demokratických sil za stranu Zelených a abych na něj přijel do Minsku. Naštvalo mě to. Už proto, že jsem nechtěl mít nic společného s opozicí a zajímala mě jen EKOLOGIE. Dopis jsem vyhodil a rozhodl se ani nevolat Gromykovy, aby mi to vysvětlil. Došlo mi, že strana Zelených mi nepomůže zachraňovat přírodu.

Tohle všechno jsem příslušníkovi státní bezpečnosti řekl.

Příslušník: *Proto jsem se rozhodl sejít se s tebou. Vidím, že se chceš věnovat ekologii, a my ti chceme pomoci. Umíme to zařídit tak, aby sis založil vlastní ekologickou organizaci a byl jejím šéfem.*

Opojná slova. Přesně o tom jsem snil.

Příslušník: *Ale stejně budeš muset spolupracovat s Gromykem. Pomůže ti sehnat granty pro tvoji organizaci. Proto s ním znovu obnov kontakt. Ale to, že jsme se sešli, musí zůstat tajemstvím. Nikdo o tom nemusí vědět: ani rodiče, ani tvoje dívka, nikdo. Tady máš můj telefon do práce a moje číslo na mobil (+375293912170). Hned jak si promluvíš s Gromykem, zavolej mi.*

Já: *Ale proč jste si vybrali mě?*

Příslušník: *No a kdo další se v Gomelu zajímá o ekologii tak jako ty? Vždyť jsem na tebe nepřišel hned. Nejdrív jsem o tobě a tvých příbuzných sbíral informace. Kdyby někdo z nich měl záznam v rejstříku, nepřicházel bys v úvahu. Pomůžeme ti, aby ses mohl realizovat. Uči-*

V roce 2009 se na webu objevil následující text: „Jmenuji se Sergej Gavrilin. Je mi 26 let. Žiju v Gomelu. Téměř čtyři roky jsem byl tajným spolupracovníkem běloruské KGB. Byl jsem infiltrován do veřejně-politických kruhů Běloruska s cílem získat informace zajímaví KGB a také získat vliv na společensko-politické procesy. Během tajné spolupráce jsem si vedl deník o své činnosti. Z tohoto deníku činím veřejný majetek. Samozřejmě to také znamená, že pro KGB dál nechci pracovat. Prosím, aby byl deník šířen všemi možnými způsoby.“ Ukázku z připravovaného českého překladu Deníku konfidenta jsme se rozhodli uveřejnit v rámci tématu tohoto čísla.

telem se můžeš stát vždycky, a my ti najdeme dobrou práci.

Mě ale nezajímala moje budoucí práce. Myslel jsem jen na ekologickou organizaci, na to, že budu moct něco dělat pro životní prostředí.

Já: *A co bude moje první mise?*

Příslušník státní bezpečnosti si podle všeho nebyl jistý, jestli si dělám legraci, nebo jsem se opravdu rozhodl, že odted budu agent 007. Chvilí mě pozoroval a snažil se to poznat.

Příslušník: *Hele, zatím si rozmysli... jak bude nejlepší obnovit kontakt s Gromykem.*

Já: *A co Chaněňa?*

Příslušník: *Nežďeľ si starosti. Spolu s tebou jsme k němu do kanceláře pozvali ještě pár studentů, aby to nebylo nápadné.*

Odešel jsem.

Jak vidíte, KGB zvolila pro moje naverbování dost neočekávanou metodu. Byl jsem vždycky fantasta. A ještě k tomu naivní.

Mezi opozicí jsem nikdy neměl přátele, spolubojovníky. Později jsem se seznámil se skvělými lidmi, pro které byl tenhle boj smyslem života, ale já si nemohl dovolit připoutat se k nim, nemohl jsem si dovolit stát se jejich druhem. Hrál jsem roli bojovníka s diktaturou. A potom jsem úplně přestal rozumět tomu, kde je hra a kde život.

(...)

PRVNÍ PENÍZE

... Na jedné schůzce mi dal padesát tisíc rublů (necelých 500 korun).

Příslušník: *Přimluvil jsem se u nadřízených, aby ti dali prémii. Přece jen jsi něco utratil třeba za telefonování.*

Peníze jsem neodmítl, i když za telefonování s Příslušníkem jsem neutratil ani halír. Když jsem mu volal, vždycky zavěsil a pak mi zavolał zpátky. Byly to pro mě skutečně lehce „vydělané“ peníze.

Podruhé jsme se sešli v jeho autě (myslím, že to byl Ford Fiesta červené barvy). Řekl, že jsme se docela pohnuli dopředu a už je čas naši spolupráci zformalizovat. Měl jsem před sebou smlouvu. Podle podmínek v ní jsem se zavázal oznamovat jen spolehlivé informace, nic nezatajovat a držet spolupráci s KGB v tajnosti. Za to všechno mi byla KGB povinná platit zhruba sto dvacet tisíc rublů nebo padesát dolarů měsíčně. Podepsal jsem.

(...)

27 Příslušník mi sdělil, že je nutné pro každý případ odvrátit od sebe možné podezření [u lidí z opozice] v Polesské. Bylo rozhodnuto, že se zúčastním akce 16., že mě zadrží a potom to využiju v Polesské. Všechno vyšlo podle plánu. Zadrželi mě a odvezli na policijní služebnu. A tam došlo prostě na „bezprávní“. Dimu Železničenka policajti bili a uráželi, mě jen uráželi. Natačeli nás kamerou a fotili, i když je to zakázáno. Protokol o zadržení nese-psali. To jsem nečekal a podal jsem žalobu na prokuraturu. Myslím, že je jasné, jakou odpověď jsem dostal.

(...)

31. KVĚTNA 2007

Jezdil jsem do Kyjeva do kanceláře americké nevládky NDI za Robertem Galem (vedl projekty veřejných organizací) kvůli svému protijadernému projektu. Řekl, že napíše do Washingtonu doporučující dopis k financování mého projektu. Částku zatím neuvedl. Domluvili jsme se, že začátkem července přijedu pro peníze.

Když jsem přijel do kanceláře, Robert musel odejít na pár hodin a nechal mě pracovat na projektu u svého stolu. Jak byl bezstarostný! Na stole ležely ty nejzajímavější papíry pro rozvědku!

Prohrabal jsem se v jeho papírech a zjistil následující. V roce 2007 vyčlenil NDI na financování občanských struktur Běloruska 200 tisíc dolarů. Také jsem objevil seznam všech struktur, s nimiž Gale spolupracuje. V tom seznamu jsem byl i já. Ve sloupci komentářů u mě bylo uvedeno: „Mladý organizátor se zajímavými nápady.“ Tohle je příjemné číst. Tady se ukázalo, že vláda nebrání běloruským nevládkám přijímat peníze od NDI. Řekl bych, že nechtějí bránit, protože dobře kontrolují rozdělování peněz.

Také jsem objevil seznam návrhů projektů podaných různými strukturami, včetně organizací Mladá fronta, Sedmá plocha, Stařešinové, Hart, Svaz běloruských studentů, Nový proud, Mládež BNF, Iniciativa, Oko, Třetí cesta a dalších. Mnohým bylo financování odmítnuto, včetně Galiny Skorochodové.

Účetní Konstantin Antoněc, pracující ve stejné kanceláři, ještě nepřišel do práce. Prohrabávat jeho papíry jsem nechtěl, protože na jeho stůl bylo vidět z chodby, po které chodili pracovníci kanceláře, včetně Hamiltona.

Nedodržují utajení. Vzpomínám si na slova Příslušníka.

Příslušník: *Když bude člověk moc pečlivě dodržovat utajení, může se i zbláznit.*

(...)

14. PROSINCE 2007

Dnes ke mně přišel Dima Železničenko. Po soudu kvůli svému vyloučení. Měl už za sebou několik jednání. Všechna v jeho neprospěch nebo odročená. Změnil se, byl nějak unavený, sotva stál. Možná přestal bojovat. Bojovat s tou mašinerií. Možná je mu lito, že si zkažil život, když se rozhodl hájit pravdu. Vždyť byl opravdu dobrým studentem, a teď už student není. Jen proto, že Alexandr Nikolajevič rozhodl, že ho takhle zkrotí. Zavolal rektorovi – toho a toho je třeba vyloučit. A bylo to. Teď není čest univerzity poskrvněna takovým hanebným studentem.

Jeden telefonát rozhodl o osudu tohoto kluka. Ano, proslavil se, když ho vyloučili, všude o něm psali, mluvili. Ale teď zůstal sám se svými soudy a žalobami. Opozice ho používala pro svou propagaci, novináři pro své články.

Vždycky pomyslím na jeho mámu. Jak jí asi je z toho všeho. Jestli je hrdá na svého syna, který se nebál rozloučit se svým studentským průkazem kvůli svému přesvědčení. A možná mu nadává: proč ses dal dohromady s opozicí, jen sis zkažil život.

(...)

10. ÚNORA 2008

Pamatuji se, že když jsem teprve začínal se svým protijaderným projektem, byl jsem doslova nakažený myšlenkou boje proti atomové elektrárně. Teď už je mi skoro jedno, jestli ji postaví nebo ne...

(...)

2. BŘEZNA 2008

Přemýšlím o těch penězích, které jsem vypral. V podstatě jsem je ukradl. Ale komu? NDI. Moji kágebáci samozřejmě nepovažují za hrách krádež peněz od NDI. Označili by to za „prospěšnou krádež“. Vždyť takhle „přesměrovávám“ peníze určené na protistátní činnost. Když člověk přijme tuhle filozofii, může omluvit i vraždu, pokud ji zaštití stát. Snažím se vzpomenout, kdy jsem ukradl první „opoziční“ dolar. Stalo se to dlouho potom, co jsem sám dostal vlastní grant, v roce 2006 – na nádraží jsem si koupil jízdenku. Jel jsem na setkání mládežnického europarlamentu. Lístky si se mnou kupovali dva kluci, co jeli na stejnou akci. Naučili mě, jak se dá vyprat nějaké peníze za jízdenky: koupíš si kupé, uděláš kopii, jízdenku vrátíš a koupíš si levnější, jednoduchou. A do vyúčtování doktoru Flowersovi dáš kopii prvního lístku. Pak jsem se dověděl, že hodně lidí v parlamentu to tak dělalo. Když mě zvolili (a kandidoval jsem jen z legrace) do „vedení“ běloruského mládežnického europarlamentu a zjistili, že nemám počítač, rozhodli se dát mi ten, který měli pro potřeby běloruského mládežnického europarlamentu. Aniž bych něco skutečně dělal, používal jsem ten počítač pro své potřeby půl roku. Podobnou výhodu pro nic za nic jsem měl i od NDI. Postěžoval jsem si Robertovi Galeovi, že nemám vlastní notebook, a on nařídil, aby mi koupili notebook. Ale na rozdíl od prvního případu už k doživotnímu užívání. Je to sranda, ale svůj starý počítač jsem prodal... do Polesské. Krátce předtím jim zkonfiskovali počítače. Když jsem se to dověděl, navrhl jsem jim, aby koupili můj za dobrou cenu. Právě na něm jsem svého času začal psát *Deník*...

3. BŘEZNA 2008

Začal jsem číst Orwellův román *1984*. Vidím v něm obraz běloruského systému. Některé věty mě prostě šokují – zdá se, že to bylo napsáno přímo o NÁS a o MNĚ.

Hlavní hrdina knihy Winston se chystá napsat *deník*, do kterého chce zapisovat své pochybnosti o správnosti učení Strany. „... kdyby se na to přišlo, bylo celkem jisté, že by za to dostal trest smrti nebo aspoň pětá-

dvacet let tábora nucených prací.“ Domyslele si, co v románu symbolizuje Ideopolicie. A co je to Velký bratr s černým knírem vyobrazený na všudypřítomných plakátech. *Donášeji jeden na druhého sousedi i kolegové*. V každém člověku vidí Winston potenciálního příslušníka Ideopolicie. Winstona zničí. Ale mě nejvíc chytlo něco jiného. *Strana nepotřebuje poslušnost a pokoru. Lidé musí přijmout stranu rozumem i srdcem*.

Aby bylo možné lidi ovládat, je třeba udržovat je v neustálém strachu. A copak my nežijeme ve strachu? Nejhorší je, že to vůbec není strach ze ztráty svědomí, z udání bližního, z upadnutí v pokušení. Často je to primitivní strach ze ztráty něčeho materiálního: práce, studia na univerzitě...

Opravdu nainvéně předpokládám, že vládnoucí elity mučí svědomí za zničené osudy, zločiny a lži před národem.

(...)

9. LISTOPADU 2008

Chtěl se se mnou sejít Voroněžcev a probrat nějakou případnou činnost.

Voroněžcev: *Když se rozhodnu s někým spolupracovat, kladu velký důraz na bezpečnost. Není to fobie, ale stalo se mi, že lidi, s kterými jsem něco dělal, o tom paralelně informovali patřičné úřady, jak se později ukázalo*.

Proč mi to řekl? Ověřoval si mou reakci? Nebo proto, že mi opravdu důvěřuje? Důvod, aby mi důvěřoval, nemá. Jenže jak mluvil, začala mi být hanba jako ještě nikdy. Fakt jsem se styděl podvádět právě jeho, zvláště jestli mi opravdu věří.

Rozhovor o boji mexických anarchistů proti drogovým kartelům, které ovládají policii i místní politiky.

Zapatisté nejsou jediné radikální hnutí v Mexiku. Zhruba od roku 2012 funguje ve státě Guerrero hnutí proti drogovým kartelům. Ty už totiž dávno nejsou tajnými spolky obchodujícími ilegálně. Plně kontrolují politiky i policii, stejně jako značnou část poslanců. Tvoří jedno z hlavních center moci politické i finanční. Kartely vybírají od obyvatelstva daně a jejich ozbrojenci můžou vzít lidem všechno, co je napadne. Můžou sebrat peněženku místnímu dělníkovi nebo znásilnit jeho sestru... Navíc obyvatelé periferie žijí v podmínkách naprosté chudoby. Všechny tyto faktory vedou ke vzpourám místních komunit. A tak občas vyhánějí drogové kartely ze svého území, stejně jako na ně napojené policisty a politiky a rozhodování předávají do rukou všeobecných plén. I k tomu se vyjadřují v následujícím rozhovoru mexičtí anarchisté.

Řekni něco o vašem kolektivu.

Tady v Mexiku existuje historická tradice anarchismu od 60. let 19. století a také z dob Mexické revoluce 1900–1917. Tradice anarchismu je v Mexiku spojena s myšlenkami Ricarda Florese Magóna (1873–1922). Momentálně je v zemi docela dost anarchistických kolektivů a autonomních prostorů. Ale jejich aktivity probíhají převážně ve velkých městech a nejsou spojeny se vzdorem, který zachvátí část mexické periferie. Naše skupina Revoluční svět se snaží spolupracovat s periferií. Ale neomezujeme se jen na Mexiko, máme kontakty se spřízněnými skupinami v různých zemích kontinentu, v Kolumbii, Salvadoru.

Jak říkají zapatisté: „Hydra kapitalismu rozdělila lidstvo, různé utlačované skupiny – indiáni, pracující, studenti atd. – existují odděleně.“ Z téhle filozofie vycházíme a snažíme se pracovat se všemi utlačovanými skupinami. Snažíme se vytvořit vlastní ideologii „zdola“, která bude založena na místní latinskoamerické zkušenosti a bude odpovídat našim podmínkám boje. Pokoušíme se kombinovat různé myšlenky anarchistů, autonomistů a praktickou zkušenost širokých sociálních skupin: ideu samosprávy a místní autonomie, konfederalismu a zakládání lokálních komun a družstev v Mexiku a Rojavě atd.

Usilujeme o rozvoj vlastního chápání revolučních procesů, které se liší od pozic amerických a evropských anarchistů a které by bylo adekvátní situaci v Latinské Americe. Je založeno na několika principech:

1. Jít dolů, ne nahoru (tj. pracovat s masovými lidovými hnutími, ne se státními orgány a politiky).

2. Pojďme najít tradici vhodnou pro každého (viz níže).

3. Tvořit namísto ničení. Když kapitál a stát provozují války, organizují korupci,

aplikují rasovou nerovnost a páchají politické vraždy, my spolu s kolektivy obyvatel organizujeme své vlastní projekty. Snažíme se o zlepšení života.

Co vím, v některých mexických státech, jako např. Oaxaca, Guerrero, Chiapas a další, používají pracující zbraně v boji proti paramilitantům, drogovým kartelům, zkorumpovaným politikům navázaným na kartely...

Ano, teď se to hodně rozšířilo a vyrůstají z toho autonomní správy. Co to znamená? Lidé na periferii jsou násilím unaveni. Navíc jsou unaveni chudobou. Rolníci a místní indiánské komunity vzali do rukou zbraň proto, aby vyhnali mexické politiky a drogové kartely (u nás se jim všem dohromady říká narkostát). A když to probíhá, místní lidé dostanou možnost zorganizovat si svůj autonomní život nezávisle na těchto silách. Rozhodování berou do vlastních rukou místní assembly obyvatel a dobrovolná domobrana, která se skládá z mužů i žen. Této domobraně se říká komunitní policie. Jindy rolníci zakládají družstva – kolektivní podniky. Je to možnost k překonání bídy jednotlivých hospodářství.

Snažíme se pomáhat takovým hnutím. Zdá se to neuvěřitelné, ale tohle probíhá celou dobu: každý den se objevují zprávy o takových událostech.

To, co popisuješ, vypadá jako sociální anarchistická revoluce. Dá se říct, že v Mexiku probíhá anarchistická revoluce?

Ne, všechny tyhle skupiny a hnutí se navzájem liší a většina z nich si nevolí revoluční anarchistické směřování do budoucna. Když jim například vadí narkotrafikanti, vyhánějí je za pomoci zbraní, a na to se jejich aktivita omezuje. Takové hnutí si nestanovuje za cíl vybudování nového světa. Ve státě Michoacán dokázaly úřady podplatit řadu lídrů hnutí a dostat ho tak pod kontrolu. Ale v Guerrero se to nestalo a rozhodování tam vzaly do svých rukou lidové assembly. Právě proto se naše hnutí snaží ovlivnit autonomní komunitu a předat jim mezinárodní zkušenost: jak začít s novou sdílenou ekonomikou, jak ustavit libertinskou samosprávu, jak dosáhnout genderové rovnosti, jak se spojit se skupinami námezdních pracujících v daných regionech.

Ale je to tak, že v Mexiku v posledních letech v několika státech probíhají revoluční povstání drobných rolníků a domorodých skupin, které velmi často zakládají nezávislé samosprávné komuny, družstva a bojují proti drogovým kartelům?

Přesně tak. Tak to probíhá ve státech Guerrero a Michoacán. V Oaxace je teď situace trochu odlišná, probíhá tam boje místních učitelů za zlepšení životních podmínek.

Jak jsou tato hnutí rozsáhlá? Kolik takových autonomních ozbrojených komun v Mexiku je?

Jsou jich stovky. Probíhá to v několika státech. Jen ve státě Guerrero je víc než 120 autonomních komun kontrolovaných místními všeobecnými assembly a komunitní domobranou, založenou na principu dobrovolnosti.

Guerrero a Michoacán jsou velké státy. A je třeba vzít v úvahu, že takové komuny nejčastěji vznikají v horách nebo na pobřeží, v oblastech, kam se vláda a policisté špatně dostávají. Často tam nevede elektrina, vodovody, internet. Jsou to hodně chudé komuny. A jejich chudoba, spolu se zvláštností a násilím narkomafie, je zásadním důvodem jejich vzpour.

Můžeš říct něco o kořenech tohoto hnutí?

Z čeho vyrůstá, z jakého společenského prostředí, z jaké psychologie?

I to je důležité téma k diskusi. V předspanělském Mexiku měli indiáni systémy kolektivního spravování zemědělských pozemků a prací, každá oblast měla vlastní systém.

Takže lidé mají i dnes zájem o tento způsob?

Do určité míry. Je to spojeno s místními obyčejí, tradicemi. Fakt je, že mnozí se domnívají, že je třeba svolávat assembly podle míst, kde lidé žijí, a podle druhu práce, v každé oblasti, v každém úřadě, na každém podniku, a právě na takových shromážděních je potřeba řešit všechny klíčové otázky.

Tohle je velmi důležité téma. Ale na druhé straně se nechystáme vracet k tomu, co bylo před pěti sty lety. Je třeba vytvořit antikapitalistický a anarchistický program pro Latinskou Ameriku 21. století. Nemůže to být primitivistický program, založený na myšlence návratu do minulosti staré pět set let.

Snažíme se zúžitkovat zkušenost předků a vlastní vědomosti k tomu, abychom uviděli antikapitalistický a libertinský horizont... Musíme brát v úvahu zkušenost mnoha lidových hnutí v Mexiku.

Dostává se toto hnutí i do mexických průmyslových podniků?

Tohle je složité. Po událostech v Iguale v Guerrero v roce 2014 (kdy drogový gang za spolupráce policie a politiků unesl a zabil 43 studentů) lidé vládě nevěří. Ale teď tu není potenciál k formování analogického revolučního hnutí dělníků v továrnách.

Zdroj: http://avtonom.org/author_columns/proishodit-li-v-meksike-socialnaya-revoluciya-intervyu-s-meksikanskimi-aktivistami

O zemi, kde si policajti musí vybrat, jestli bude reprezentovat státní, nebo mafiánskou represí.

Na podzim roku 2014 proběhla médií zpráva o říjnových nepokojích v mexickém státě Guerrero, vyvolaných zásahem policie spolupracující s místní narkomafií, napojenou na komunální politiky.

V důsledku policejní razie totiž 26. září 2014 ve škole Raúla Isidra Burgose ve městě Ayotzinapa zmizelo 43 studentů. Neochota úřadů zjistit osud unesených studentů vedla k masovým demonstracím a riotům. Podle českých korporátních médií šlo při represích ve škole o vyřizování účtů v rámci organizovaného zločinu. Podle zahraničních médií vystupovali studenti proti neolibereálnímu reformám vzdělávacího systému.

Anarchistická federace Mexika uvedla v prohlášení k událostem: „Krvavé státní represe proti studentům pedagogické školy Raúla Isidra Burgose vedly k zabití 6 lidí, zranění 20 dalších a zmizení 43 studentů. Zabíjela městská, státní a federální policie za podpory mexické armády. Místní, státní a federální úřady se spráhly, aby uskutečnily a pak zatajily tento surový zločin státu.“ Zmizelí studenti pocházeli z chudých rolnických rodin a škola byla pověstná radikálním odporem proti komodifikaci vzdělávání.

ODEZVA

Obrovské rozčarování ze státně represivní zvůle zahájilo vlnu protestů, které od té doby opakovaně propukají dodnes.

Koncem října 2014 zaútočily desítky učitelů na rezidenci guvernéra státu Guerrero R. Ortegy v Chilpancingu. Šlo o vyvrcholení pochodu, jehož se účastnilo na 1000 učitelů organizovaných v odborovém svazu bojujícím proti prezidentským reformám vzdělávání. Proti učitelům bylo nasazeno 500 těžkooděnců. Protestní pochod byl součástí spontánní reakce obyvatel na policejní masakr z 26. září a následnou neochotu úřadů zjistit osud unesených studentů.

Desátého listopadu skupina demonstrantů zablokovala letiště v Acapulcu. Akce se uskutečnila jako další z řady protestů proti zářijovému policejní-armádnímu zásahu ve škole Raúla Isidra Burgose. Zástupce rodičů unesených studentů F. De La Cruz oznámil médiím, že pokojné obsazení letištního terminálu proběhlo proto, aby „donutilo úřady pokračovat v pátrání po zmizelých“.

Koncem prvního listopadového týdne generální prokuratura Mexika sdělila, že se studenti stali oběťmi zločineckého gangu Guerreros Unidos. Při vyšetřování byly objeveny ostatky, které měly být podrobeny analýze DNA. Generální prokurátor J. Murillo Karamo prohlásil, že se tři zatčení členové gangu přiznali k účasti na zabití studentů – ti byli prý zastřeleni a jejich těla spalena.

Po zveřejnění této informace příbuzní zmizelých studentů oznámili, že ji nepokládají za spolehlivou, dokud nebudou k dispozici nezvratné důkazy. Stejný postoj zaujali zástupci studentů s tím, že jsou rozhodnuti pokračovat v protestech. Usilují o to, aby pátrání po studentech nebylo zastaveno.

Dne 24. února 2015 policejní těžkooděnci v Guerrero opět tvrdě zasáhli proti protestní akci pracovníků ve školství. Ke střetu došlo, když se autobus s demonstranty snažil projet přes policejní kordony u letiště v Acapulcu. Mezi protestujícími byla řada žen a starých lidí, na které se policajti vrhli s obuškami. Těžce zranili 65letého muže, který na následky zranění zemřel. Protestní šestihodinová blokáda silnice k letišti byla zorganizována jako nátlak na vládu ve sporu o zadržované mzdy a jako požadavek na vyšetření případu unesených studentů.

Protesty, při nichž se opakovaně objevovalo i téma policejního masakru levicových studentů, pokračovaly i v dalších měsících a dočkaly se solidární podpory z velké části světa. Současně probíhalo nezávislé vyšetřování odborníků z řad právníků a ochránců lidských práv, které zpochybnilo vládní tvrzení o tom, že studenti zemřeli v důsledku mylné záměny za drogový gang. Při nezávislém posouzení případu bylo zjištěno, že vládní verze události byla založena převážně na výpovědích získaných mučením podezřelých (nejméně 17 podezřelých z více než 170 zadržených bylo prokazatelně mučeno). V dubnu 2016 už velká americká média psala jednoznačně o tom, že mexická vláda sabotuje vlastní nezávislé vyšetřování.

KARTELY

Kde jsou kořeny této absurdní situace? Asi postačí, když se vrátíme do 70. let 20. století. Tehdy vláda USA přiměla tu mexickou k velkolepé protidrogové kampani. Jejimi pěšáky se stala čtvrtina mexické armády. Výsledků kampaně bylo více: dočasný pokles přísunu drog z Mexika do USA, přesun pěstitelů do hůře přístupných horských lokalit, a také vznik drogových kartelů. Nejstarší drogový kartel se sice utvářel už za 2. světové války, ale vítězství kartelů v mocenském boji o sever Mexika spadá zejména do 90. let. Podle pár let starých údajů je nejsilnější kartel Sinaloa. Ten ovládá území osmi mexických států a má jasné vazby na vládnoucí politickou moc. Bossem tohoto kartelu je J. El Chapo Guzmán, kontrolující zhruba polovinu drogového byznysu v zemi. V roce 2009 ho časopis *Forbes* uváděl v žebříčku nejbohatších lidí světa. Podle odhadů je více než polovina místních úřadů placena a kontrolována kartely. Občas jsou sice i vysocí či-

novníci za spolupráci s narkomafií oficiálně popotahováni, jinak je ale provázanost drogové mafie a vlády hlavním pilířem bezpečnostní situace v zemi. Vzhledem k moci, kterou obě strany disponují, je to logické, stejně jako průběh případu z Ayotzinapy.

TRÁVA

Drogový byznys se významně podílí na ekonomice Mexika. Na rozdíl od ropy, která podle oficiálních údajů reprezentuje 7 % exportu, představují drogy zhruba 6–20 % mexického exportu. Nejčastěji se drogy vyvážejí do USA. Výkupní cena mexických drog přitom tvoří půl procenta koncové ceny na trhu ve Spojených státech. A kvůli této sumě v Mexiku ročně zemře a je mučeno několik tisíc lidí při potvrzování a vymezování sféry vlivu mezi kartely a reprezentanty oficiální politické moci. Kvůli ní je obvyklé vidět na ulicích těla s useknutými hlavami...

Asi nejabsurdnější však je, že největší část drogového byznysu mezi Mexikem a USA se zřejmě stále týká tak „nebezpečné“ drogy, jakou je marihuana. Ta se v Mexiku pěstovala ještě nedávno asi na 30 000 hektarech (například v roce 2008 se jí v Mexiku vypěstovalo více než dvacet tisíc tun, tedy přibližně třetina světové produkce). Do USA šlo zhruba 70 % mexické marihuany.

VŠECHNY CESTY VEDOU DO USA

V Mexiku se před pár lety oficiálně diskutovalo o řešení brutálních důsledků boje o moc mezi narkomafií a politickou mocí omezením drogové prohibice. Tehdejší prezident Calderón řekl americké zpravodajské televizi CNN, že dokud legalizaci nezavedou USA, je zbytečné o ní uvažovat v Mexiku. Zákonodárství týkající se drog je totiž podmíněno mezinárodními dohodami OSN, bez jejichž změn prý nelze lokálně legalizovat ani tzv. měkké drogy. Tento argument se podařilo zpochybnit v několika amerických státech, které v referendech legalizovaly marihuanu, ačkoli vyhlášení takového referenda bylo v rozporu už s americkými federálními zákony.

Legalizace marihuany ve státech Washington, Colorado, Kalifornie, Massachusetts či Nevada je průlomová i v tom, že nejen domácí, ale i světovou prohibici významně historicky ovlivnily právě Spojené státy. Byly ostatně první zemí s protidrogovým zákonem na světě. Spolu s legendární alkoholovou prohibicí se takovým postojem podílely na vybudování černého trhu, jehož důsledkem je i dnešní bezprecedentní situace v Mexiku. (-RED-)

JOSÉ LUÍS GARCÍA RÚA (1923–2017)

V pátek 6. ledna 2017 zemřel José Luís García Rúa, filozof, spisovatel, pedagog Granadské univerzity a známý aktivista španělského a mezinárodní anarchismu a anarchosyndikalismu. Sehrál význačnou roli v obrození anarchistických odborů CNT a v jejich obraně proti státním provokacím i snahám o jejich ovládnutí reformisty. Stejně nekompromisní linii revolučního anarchismu hájil také v Mezinárodní asociaci pracujících IWA.

José Luís García Rúa se narodil 31. srpna 1923 v Gijónu v Asturii. Jeho otec byl aktivním členem CNT, účastnil se kongresů jako delegát stavebních odborů Gijónu, napsal řadu proklamací a článků a zahynul na frontě v Oviedu během občanské války. V letech 1929–1936 José Luís navštěvoval školu vedenou libertinským pedagogem Eleuteriem Quintanillou Prietem. Pokračoval na vysoké škole v Gijónu a v Olotu v Katalánsku. V roce 1939 odešel do emigrace do Francie, kde poznal koncentrační tábory v Argelès a Barcarès. Koncem roku 1939 se vrátil do Gijónu a začal pracovat v cihelně. Postupně vystřídal různé práce. V roce 1942 se rozhodl pro další studium, tentokrát dálkově, a po dokončení předchozího studia pokračoval filozofií, literaturou a klasickými jazyky na univerzitě v Oviedu a v letech 1945–48 v Salamance.

Po absolvování univerzity odjel do Německa, kde v letech 1952–53 znovu studoval v Mnichově. V roce 1955 obhájil disertaci o Senecovi na univerzitě v Salamance, v roce 1958 učil španělštinu na univerzitě v Mohuči. Od toho roku pak vedl třináct let bezplatný kurz filozofie v Gijónu. Současně byl aktivní v ilegálním protifrankistickém odboji. V 60. letech nejednou na vlastní kůži poznal represe Francova režimu, zvláště v souvislosti s pomocí stávkujícím horníkům: v roce 1963 mu bylo z politických důvodů zakázáno učit na univerzitě v Oviedu, v roce 1964 mu zakázali učit na střední škole, v roce 1965 policie zavřela kulturní centrum, kde vedl bezplatné kurzy. V následujícím roce adresoval otevřený dopis organizaci UNESCO, kde popsal represivní postupy Frankova režimu.

Roku 1969 byl jedním ze zakladatelů revolučních komun, vstoupil do CNT a o dva roky později odjel na jih Španělska, kde učil na Univerzitě práce v Córdobě (když ho i odtud vyloučili, učil na tamějším Senecově institutu). V letech 1972–75 vyučoval historii filozofie na vysoké škole v Jaénu v Andalusii a v roce 1975 se stal profesorem historie a filozofie na Granadské univerzitě. Po Frankově smrti a obnovení činnosti CNT se José Luís aktivně zapojil do práce konfederace, podílel se na propagaci, připravoval přednášky a semináře. V roce 1977 a znovu v letech 1981–1983 a v roce 1992 byl zvolen sekretářem CNT v Andalusii. V březnu 1986 se na plénu regionálních konfederací CNT stal generálním sekretářem CNT, znovu jím byl zvolen v prosinci 1988 a tuto funkci vykonával do roku 1990. Zastupoval Granadu na odborových konferencích v letech 1987 a 2000, na plénu v listopadu 1992 byl pově-

řen funkcí hlavního redaktora novin CNT – tiskového orgánu konfederace. V roce 1993 vystupoval na mezinárodních diskusích o anarchismu v Barceloně a na 5. konferenci odborů. V letech 1997–2000 byl generálním sekretářem IWA. Po všechny tyto roky důsledně hájil ortodoxní a antireformistickou anarchosyndikalistickou pozici v CNT, vystupoval na řadě shromáždění a konferencí.

Jeho texty byly publikovány v řadě anarchistických tiskovin, jako jsou například *Aðarga*, *CNT*, *El Libertario*, *La Protesta*, *Solidariad Obrera* ad. V 90. letech překládal z francouzštiny texty filozofa Paula Ricoeura.

Zdroj: <http://puertoreal.cnt.es/bilbiografias-anarquistas/2470-jose-luis-garcia-rua-filosofo-escritor-y-destacado-militante-anarcosindicalista.html>

ABY ZMIZEL SYSTÉM NESPRAVEDLNOSTI / ROZHOVOR S JOSÉM LUÍSEM GARCÍOU RÚOU Z ROKU 2011

Může z politického života odejít člověk jako vy?

Neodcházím z „politiky“, jestli pod tímhle slovem chápeme sociální a protistranickou činnost. Můžu toho dělat méně, protože mé tělo mi už všechno neumožňuje. Ale zastavit mě v tom může jen smrt.

Domníváte se, že vaše činnost má odezvu, že vaše slova nevyjdou naprázdno?

Dělal jsem, co jsem dělal. Myslím, že někdo to chápal a v různé míře následoval. Jiní to nepostřehli a ještě další na to zapomněli nebo to převedli do vnitřních rezerv, odkud to jednoho krásného dne můžou znovu vytáhnout.

Proč anarchistické ideje neprostoupily celou společností? Jakou roli sehrála média při vytváření obrazu anarchismu?

Mise „přechodu k demokracii“ spočívala v tom, aby bylo zničeno anarchistické hnutí. Používaly se a stále používají politické nástroje, „pravicové“ nebo „levicové“, aby do něj pronikly, svedly ho z cesty a integrovaly. Tento úkol byl prioritou v rámci obecného úkolu systematického zpracování mozků občanů, který si vytkl režim přechodu. Média jako součást systému hrála a stále hrají nejdůležitější roli v obou těchto oblastech.

Takže přechod měl špatné důsledky?

Přechod byl velkou politickou pastí. Ty rozpory jsou patrné i dnes. Vládné přetvářka, jazyk plný zamlčování. Stačí se dnes podívat na dráhu Josého Zapatera: od protikladu k protikladu. Všechno je to výsledek nedostatku srozumitelnosti. Ústava opravňuje armádu ke vměšování, což je důkaz, že to není demokracie. V demokracii je lid suverénní, a stávající režim to vyhláší ve Ústavě. Tak kdo je suverénní: lid, nebo armáda? Změnilo se něco? Je to zjevné, ale ke změnám docházelo i za frankismu. Frankismus 40. let nebyl tentýž jako frankismus 60. a 70. let. Změny proběhly formálně, ale ne fakticky.

Otevírá hnutí 15M dveře libertinským principům? Jaký je vztah mezi tímto hnutím a anarchismem?

Hnutí 15M je dnes dost nejasné. Je v něm hodně lidí, kteří šli na demonstrace s přáním reformovat kapitalismus a požadovat po systému, aby dal prostor zlepšení demokra-

31 cie, jako v případě hnutí Attac, ale i dost lidí, kteří jsou si jisti, že od systému se nedá už očekávat nic většího než jiná cesta k dosažení stejného cíle. Tato druhá část je přesvědčena, že všechno nemusí skončit jako v máji 1968.

Jaká budoucnost v tomto ohledu čeká hnutí 15M?

Jeho budoucnost závisí na tom, zda se podaří druhé části lidí, o níž jsme mluvili, přesvědčit ostatní, že je potřeba začít znovu od začátku a opačným způsobem.

Splnily se s krizí kapitalismu ty prognózy, které dlouhá léta zdůrazňovali anarchisté?

Krise kapitalismu začíná být stále vážnější. Vede k ní sama struktura kapitalismu. Nerovnováha mezi sektory výrobních prostředků a prostředky spotřeby se stále prohlubuje

na úkor lidí. Bylo to zřejmé už dávno. Zkušenost to potvrdila.

Spočívá řešení pro tento svět prožívající krizi v solidaritě a sociálních sítích?

Řešení pro tento svět prožívající krizi spočívá v kvalitativní změně, která vyžaduje zánik existujícího systému.

Cítí lidé nedostatek kultury svobody, aby měli možnost čelit krizi?

Co znamená „čelit krizi“? Krizi vytváří systém. Proto čelit krizi znamená čelit systému. Pokud čelit krizi znamená pokus vytvořit bohatství tam, kde není, nebo mít odvalu k tomu snést všechno, co přijde – a bude toho hodně, čím dál víc –, pak je třeba přijmout nový režim otroctví.

Jak se cítí historik anarchismu v dnešní situaci?

Pod silným tlakem, je-li řešením přitakání tomuto režimu nového otroctví, a ve veliké naději, že konečně subjektivní a objektivní podmínky mohou pomoci, aby zmizel systém nespravedlnosti a byla tu cesta ke skutečnému životu.

Zůstává Granada tak jako dřív – jak říkal

García Lorca – městem, kde lze potkat nejchudší buržoazii na světě?

Všichni buržoasti jsou špatní z podstaty, jedni víc ctí formu, jiní jsou tvrdší a bez jakékoli sociální elegance.

Zdroj: <http://ultimabarricada.blogspot.cz/2011/10/jose-luis-garcia-ruaacabar-con-el.html>

UMĚLEC A ANARCHISTA JOHN OLDAY

PETER PETERSON

U příležitosti 40. výročí úmrtí Johna Oldaya připomínáme tohoto osobitého umělce a aktivistu, který zanechal výraznou stopu v dějinách anarchistického hnutí.

Život tohoto významného anarchistického umělce byl vždy plný výstředností a tajemství. John Olday se narodil jako Arthur William Oldag v roce 1905 v Londýně. Jeho matka byla Němka a otec Skot. Dětství prožil v New Yorku, kam s ním matka odjela brzy po jeho narození. Poprvé se Arthur dostal do Německa v roce 1913, kdy ho měla na starosti babička. Veškerý volný čas trávil v té době v hamburském přístavu mezi revolučně naladěnými námořníky a dokaři. Už v jedenácti letech se účastnil hladových bouří, které vypukly v Hamburku v roce 1916, a za další dva roky, v listopadu 1918 nosil vzbouřeným námořníkům munici. Po potlačení dělnických nepokojů se div nedostal do vězení a jen zázrakem unikl trestu, když v poslední minutě utekl před zatčením. Počátkem dvacátých let vstoupil do organizace Komunistické mládeže a agitoval mezi dělníky. Brzy ho ale komsomol vyloučil za „anarchistickou úchylku“. Přidal se tedy k tzv. anarchospartakovcům. Bojoval na barikádách v jednom z jejich oddílů během dělnického povstání v říjnu 1923 a v následujícím roce jako revoluční anarchista působil v Porúří, nejdůležitějším hornickém a průmyslovém regionu, okupovaném francouzskými vojsky.

V roce 1925 Olday hnutí opustil, aby se věnoval umělecké práci. Díky talentu se brzy proslavil jako politický karikaturista a expresionistický umělec. Současně psal politické texty pro hamburské kabarety. V předvečer uchopení moci nacisty opět vyhledal

staré přátele a začal kreslit antifašistické letáky. Po roce 1933 se zapojil do ilegálního hnutí a jeho karikatury se šířily po celé třetí říši. Zároveň ze sebe dělal módního a excentrického umělce a dostal se tak mezi nacistickou elitu, kde shromažďoval informace pro antifašisty. Podařilo se mu díky tomu zachránit před uvězněním a smrtí mnoho lidí. V roce 1938 utekl do Anglie těsně předtím, než ho přišlo zatknout gestapo. V Londýně se sblížil s pacifisty, kteří mu pomohli v roce 1939 vydat soubor kreseb. *Hadrová říše* (Kingdom of Rags) s charakteristickým strohým neotesaným stylem byla zdrcujícím svědectvím o surovosti nacistického režimu a pomohla britské společnosti pochopit, co je fašismus zač.

Olday se zapojil do boje proti imperialistické válce a pomáhal hnutí odporu v Německu. Koordinoval kupříkladu akce potopení německé lodě s municí u pobřeží Holandska a potrestání nacistického agenta v Amsterdamu. Nějakou dobu pracoval v Paříži s německými emigranty z levicového prostředí, stoupenci dělnických rad, napsal Výzvu německým dělníkům, kterou vysílalo rádio Štrasburk. V ní burcoval pracující, aby pomoci sabotáží zastavili hitlerovskou válečnou mašinerii.

V září 1939 se tajně oženil s německou Židovkou Hilde Meiselovou (alias Hildou Monte), která byla prý zapojena do neúspěšného atentátu na Adolfa Hitlera v mnichovské pivnici. Monte byla dogmatickou marxistkou, ovšem Olday si ji vzal, protože to byla

jediná možnost, jak jí obstarat britské občanství a zachránit ji tak před deportací ze země. V následujících letech Hilda Monte připravovala různé německé publikace a organizovala pomoc židovskému odporu na okupovaných územích. V roce 1944 byla jako kurýr zatčena při přechodu švýcarsko-německé hranice a zabita esesáky. Dnes nese její jméno jedno z izraelských muzeí.

Těsně před vstupem Anglie do války vláda zavedla zákon o povinné vojenské službě. Po začátku druhé světové války byl Olday povolán do armády k ženistům, ale nechtěl bojovat za zájmy britského kapitálu a brzy dezertoval. Přátel z anarchistické skupiny Freedom mu obstarali nové doklady a pomáhali mu ukrývat se v ilegality v Londýně do roku 1944. Tehdy se se svou příznačnou energií ponořil do antimilitaristické činnosti. V únoru 1942 se stal členem redakce novin *War Commentary*, které nahradily *Freedom*, a každý týden pod značkou xxx publikoval sřízavé satirické obrázky a karikatury. Spolu se známými anarchisty Marií Louisou Berneri a Vernonem Richardsem vydával čtrnáctideník pro britské vojáky. V tradicích revolučního antimilitarismu vystupoval za přeměnu imperialistické války ve válku třídní a vyzýval k založení dělnicko-rolnických rad podobných těm, za něž bojoval v Hamburku po první světové válce, a k sociální revoluci. Propagace byla organizována velkolepě a měla úspěch mezi dělníky ve zbrojních továrnách, což vedlo k silné nevoli britské vlády. Mnozí anarchis-

tičtí aktivisté byli uvězněni, ale díky široké solidaritě se jen málokdy dařilo dokázat jim obvinění ze sabotáže.

Olday se snažil být nápomocný německému sociálně-revolučnímu ilegálnímu odboji v Hamburku. Posílal například zprávy a materiály prostřednictvím švédských námořníků, členů anarchosyndikalistických odborů, kteří i během války navštěvovali přístavy v severním Německu. Olday pravidelně kreslil pro noviny *Industrial Worker* (vydávané Průmyslovými dělníky světa - Industrial Workers of the World, IWW) a psal do nich verše. Za pomoci přátel z Freedom a Mezinárodní asociace pracujících (International Workers' Association, IWA) vydal v roce 1943 svůj druhý soubor politických kreseb *Pochod vstříc smrti* (The March to Death). Je pro ně typický ostrý kontrast a jejich leitmotivem je paktování vládců všech států - kapitalistických, imperialistických, fašistických, „socialistických“ - proti obyčejným lidem. Jednačtyřicet kreseb nemilosrdně ukazuje pro všechny státy společné mechanismy manipulace masami a její důsledky - tragické válečné střety, „pochody vstříc smrti“. Za jeden a půl roku se prodalo na deset tisíc exemplářů tohoto klasického díla antimilitaristické propagandy.

Na konci roku 1944 byl zatčen při pokusu obstarat psací stroj pro *Freedom*. Úřady brzy zjistily, koho to chytily, a v lednu 1945 byl odsouzen na rok do vězení „za krádež a používání falešných dokladů“. Po osmi měsících ve vězení byl předán armádě, která ho poslala na dva roky do tábora za dezerci. Už za tři měsíce se ale dostal na svobodu díky rozsáhlé kampani, kterou uspořádali jeho přátelé z Výboru obrany při Freedom Press, kde byly tak významné osobnosti jako Herbert Read, George Orwell a George Woodcock.

Olday využil své kontakty s německými válečnými zajatci a v srpnu 1946 založil Mezinárodní Bakuninovu skupinu - revoluční propagační společnost k oživení anarchistického hnutí zejména v Německu. Skupina si vytkla za cíl „zničení veškeré státnosti a založení komuny osvobozené od státu a na principu systému dělnických rad“. Předpokládala, že „třídní boj se může vést pouze individuálně nebo v menších skupinách, protože ani státní kapitalismus, ani státní socialismus nestrpí skutečně revoluční organizace“. Oldayovi byla svěřena tajná organizační práce v táborech německých válečných zajatců. Nevěnoval se jen rozdávání letáků a brožur, ale i zakládání anarchistických buněk, které udržovaly kontakty prostřednictvím kurýrů. Už v roce 1947 se mu podařilo zorganizovat pro zajatce přednášky známých anarchistů.

V souvislosti s nadcházejícím osvobozením válečných zajatců a jejich návratem domů navrhuje Bakuninové skupině obnovení anarchistického hnutí v Německu na principu buněk-trojek, jejichž úkolem bude „jako krtek podrýt základy státu“. Tito organizovaní anarchisté pak měli oslovovat nové lidi, kteří by zakládali další buňky, ti zase oslovovali nové lidi atd., dokud se „strom anarchismu nerozroste“. Skupina nekompromisně zavrhovala jakoukoli polovičitost, přijala plán na založení ilegálních revolučních buněk a odmítla jakoukoli účast ve státních nebo místních institucích jako reformismus. Oldayovi připadlo vedení německé sekce Bakuninovy skupiny. Jak úspěšná byla činnost britských anarchistů, se ukázalo po návratu zajatců do Německa. Ti se už v létě

1948 aktivně zapojili do hladových bouří v Porýní. V ilegálně vydaném manifestu vyzývali k zakládání revolučních rad. Olday rozesílal z Londýna pravidelný bulletin s doporučením neplatit nájem a zorganizovat spotřebitelskou stávkou. Kvůli nedostatku informací se však ukázalo hodně jeho návrhů nerealizovatelných.

Rozhodně vystoupil proti návrhu starého anarchisty Rockera, který si představoval obrození anarchismu v Německu prostřednictvím federalistického hnutí. Domníval se, že revoluci lze uskutečnit pouze revolučními prostředky. Obvinil Rockera z přehlížení revolučních principů německého anarchosyndikalismu. Obzvlášť tvrdé kritice podrobil plánovanou práci v družstvech a na obecních úřadech, v nichž viděl kolektivní kapitalismus a uchování vykořisťování. Jako alternativu k myšlence svazu všech federalistů navrhl tento umělec-revolucionář bojové sjednocení antiautoritářských socialistů, komunistů dělnických rad a anarchistů typu nového Spartakova svazu na anarchokomunistickém základě, bez byrokracie a umrtvující disciplíny. Každá ilegální buňka měla působit autonomně podle okolností a připravovat revoluční proletariát na masový a uvědomělý útok na kapitalismus.

Avšak většina členů Bakuninovy skupiny Oldayovy názory nesdílela. V únoru 1948 je tedy opustil a založil vlastní organizaci. Do jara se mu podařilo dát dohromady síť skupin Spartaku v Holandsku, Itálii, Švýcarsku, Británii a Německu. Jen v samotném Německu fungovalo šedesát skupin, většinou v „sovětské“ zóně, ale ve stejném roce byly tvrdě potlačeny stalinskou tajnou policií. Informační bulletin hnutí, přejmenovaný z *Der Anarchist* na *Rate-Anarchist* (Anarchista rad) už nevycházel dlouho. Na konci 40. let Olday nečekaně odešel z mezinárodního anarchistického hnutí a bez jeho zápalu skupiny Spartaku rychle zmizely ze scény.

Přesto patří zásluhy o rozšíření ideje revolučního anarchismu rad v německém hnutí právě Oldayovi. Anarchistické principy, obrozené díky němu, na rozdíl od Rockerových názorů ovlivnily i následující generace německých anarchistů.

Počátkem 50. let odjel Olday do Austrálie. V Sydney a jeho kabaretech a divadlech nakonec našel práci, která odpovídala jeho sociálně-revolučním představám. Už v Londýně se pokoušel dosáhnout uznání jako politický karikaturista a avantgardní spisovatel a dramaturg a vytvořit kolem sebe okruh spřízněných umělců. Tehdy úspěšný nebyl. Až v Austrálii dostal na dvě desetky let možnost nerušeně se věnovat tvorbě, která mu přinesla obrovskou popularitu.

Na konci 60. let se přes Berlín a Hamburk vrátil do Londýna. Přitahovala ho nová sociální hnutí, v nichž viděl možnost šíření sociálně-revolučních idejí. Znovu začal spolupracovat na britských anarchistických tiskovinách *Freedom* a *Black Flag* a v roce 1974 založil celosvětovou korespondenční kancelář nazvanou Mezinárodní archiv. Současně se pokoušel obnovit anarchistický směr dělnických rad. Podílel se na činnosti IWW, do němčiny překládal jejich materiály a vydával anglicko-německý zpravodaj *Mit-Teilung*. Udržoval kontakty s politickými vězni a emigranty v Evropě a Japonsku. I přes zhoršující se zdraví nepřestal být aktivní, vytvářel sociálně-kritické kresby a napsal dvě nová dramata. Uprostřed práce v létě 1977 zemřel v Londýně ve věku 72 let.

Z originálu P. Peterson, John Olday - Künstler und Kämpfer für die soziale Revolution, *Trafik - Internationales Journal zur Kultur der Anarchie*, Mulheim 1985, č. 21, s. 20-21, přeložil -lak-

Salvador Allende a Augusto Pinochet jsou dvěma ve světě nejznámějšími politiky Chile. Pokus o pokojné „budování socialismu demokratickou cestou“ v průběhu tří let vlády Lidové jednoty (1970–1973) a násilné zavedení neoliberalismu při pravidelném porušování lidských práv za vojenské diktatury se staly nejdiskutovanějšími procesy a událostmi, když přijde řeč na tuto zemi.

ANARCHISTÉ ZA PINOCHETOVY DIKTATURY

VÍCTOR MUÑOZ CORTÉS

Události roku 1973 představují nejsmutnější stránku v historii lidí žijících v chilském regionu. Šlo o proces, jehož sociální, kulturní a ekonomické důsledky působí do současnosti. Ale je řeč o minulosti, i když tak nedávno.

A když je řeč o minulosti, vzniká otázka: Kde byli anarchisté? Jak se dívali na tehdejší události a jak se je pokoušeli ovlivnit? Odpověď přináší tento krátký přehled činnosti anarchistů v době vojenské diktatury, v drsných letech, kdy v Chile, ať je to jakkoli paradoxní, proběhlo obrození anarchismu.

Dne 11. září 1973 v Chile začala epocha vojenské vlády a trvala do roku 1989. Celá levice se ocitla mimo zákon, její aktivisté byli neustále vystaveni pronásledování, vyhánění ze země, věznění, mučení a zabíjení. Tisíce lidí byly zabity nebo zmizely beze stopy. Stát se podrobil přebudování, které nejenže omezilo názorovou svobodu, ale adaptovalo svou strukturu na násilné zavedení neoliberalismu v jeho krajní podobě.

Anarchisté se s ohledem na roztržitost a na fakt, že v danou chvíli nepředstavovali reálnou hrozbu pro nový režim, nestali hned objektem represí, na rozdíl od marxistickoleninské levice. Řada anarchistických organizací, jako například Movimiento Sindical Libertario (Libertinské odborové hnutí) a Federación Libertaria de Chile (Libertinská federace Chile), které působily za socialistické vlády, zmizely. Více než dvě desítky aktivistů utekly ze země, nejčastěji do Argentiny, Itálie, Švýcarska, Holandska a Francie. Ještě předtím ovšem mnozí z nich prošli centry mučení, zřízenými diktaturou.

Po převratu se malé izolované skupiny a jednotlivci pokoušeli nějak přispět k odporu jak přímo v Chile, tak v zahraničí. Těch pár anarchistů, kteří zůstali v Chile, se scházelo po večerech, tajně vstupovali do organizací spojených s obranou lidských práv, odborovým hnutím, feminismem, naturismem a družstevnictvím. Jedním z hlavních témat, které antiautoritáři řešili, byla solidarita s vězni diktatury. Ukážeme to na následujícím příkladu.

Norská syndikalistická federace (Norsk Syndikalistisk Forbund, NSF), sdružující pracující anarchisty v Norsku, sekce Mezinárodní asociace pracujících (International Workers' Association, IWA), spolupracovala s Výborem na obranu lidských práv a odborů (Comité de Defensa de los Derechos Humanos y Sindicales) s cílem dosáhnout

osvobození skupiny vězňů z Organizovaného předvoje lidu (Vanguardia Organizada del Pueblo, VOP) a dostat je do Norska. Připomeňme, že VOP byl pronásledován už v době vlády Lidové jednoty a ocitl se v izolaci od ostatní levice po zabití bývalého ministra Edmunda Péreze Zujovice v roce 1971, odpovědného za smrt několika obyvatel Puerto Monttu v roce 1969.

Společnými silami obránců lidských práv v Chile a evropských anarchistů byly minimálně rodiny vězňů z této organizace odvezeny ze země a zachráněny před nevyhnutelnou hrozbou smrti. Krátkým a symbolickým svědectvím takové spolupráce je dopis pro NSF, datovaný rokem 1978 od dvou politických vězňů v Santiagu:

„Protože svoboda člověka je jedním ze základních problémů, které anarchisty znepokojují, musí se účastnit budování svobody spolu s aktivisty jiných ideologií, jako jsou například marxisté, revoluční křesťané atd., neboť revoluce nepatří malé skupině lidí, ale skutečně celému lidu.“

Souběžně se podnikaly pokusy přeskupovat libertinské organizace. V roce 1985 bylo například v Santiagu založeno Centrum sociálních výzkumů Člověk a společnost (Centro de Estudios Sociales Hombre y Sociedad), složené převážně ze starých anarchosyndikalistů. Mimo tento případ byly i další malé a krátce fungující skupiny, které sázely na ozbrojený boj a sabotáž.

Vedle dění uvnitř země je třeba zmínit i práci chilských anarchistů v emigraci a jejich spolupráci se zahraničními skupinami. K těm patřily Argentinská regionální dělnická federace (Federación Obrera Regional Argentina, FORA), Národní konfederace práce (Confederación Nacional del Trabajo, CNT) ve Španělsku, Anarchistická federace (Fédération Anarchiste) ve Francii, Svobodný svaz dělníků (Freie Arbeiter-Union, FAU) v Německu, skupina Dělnická emancipace (Workers Emancipation) v USA, norská NSF, Ústřední organizace švédských pracujících (Sveriges Arbetares Centralorganisation, SAC) a IWA. Ty všechny v různých formách podporovaly anarchisty a syndikalisty Chile, pravidelně organizovaly různé solidární akce, aby vybraly peníze, nebo šířily informace o situaci v zemi.

Někteří chilští anarchisté, kteří se ocitli ve vyhnanství, založili v roce 1978 s dalšími anarchistickými uprchlíky nacházejícími se tehdy v Evropě Latinskoamerickou libertin-

skou koordinaci (Coordinadora Libertaria Latinoamericana). Ta pravidelně informovala o represích v Chile a dalších zemích Latinské Ameriky, kde vládla vojenská junta. Zorganizovali také první Setkání latinskoamerických anarchistů ve vyhnanství, které proběhlo 31. ledna 1981 v Paříži a sešlo se na něm na padesát účastníků.

Anarchisté představovali samozřejmě velmi malou skupinu uvnitř protidiktátorského odporu nejen v Chile, ale i v Evropě. Přesto některé akce solidarity měly určitý efekt, když přesáhly hranice malých skupin. Tak to bylo v případě podpory vězňů z VOP nebo informačních kampaní o diktátorském režimu pořádaných v Evropě. V libertinském hnutí probíhal navíc vlastní vnitřní vývoj. Právě zmíněnou spolupráci a reorganizací, uskutečňovanou v těchto letech, začalo obrození chilského anarchismu.

Ovlivnil ho pád berlínské zdi v roce 1989, konec takzvaného reálného socialismu, návrat anarchistů z emigrace, nová vlna zájmu mladé generace o anarchistické myšlenky, vpád punkové subkultury a další procesy. Ale to už je jiná historie. Tady náš krátký přehled končí. Nezmínili jsme řadu malých příběhů i kvůli tomu, že po nich nezůstaly žádné stopy. A jsou to ostatně obrazy minulosti, které budou vždy vyprávěny přibližně.

Zdroj: <http://cnt.es/noticias/los-anarquistas-bajo-la-dictadura-de-pinochet-en-chile>; překlad políglogo

OD RADIKÁLNÍHO REFORMISMU K EKOANARCHISMU A PŘÍMÝM AKCÍM?

Analýza strategií přechodu „deep green alternatives“ podle Samuela Alexandra a Jonathana Rutherforda, zveřejněná na webu Green Action

„Jediným realistickým přístupem k vytvoření nové společnosti za trhem, mimo něj a mimo národní stát... je politická strategie, která v sobě postupně zahrne vzrůstající počet lidí v novém druhu politiky a přesune ekonomické zdroje (práci, půdu, kapitál) mimo tržní ekonomiku. Cílem takové přechodové strategie by pak mělo být vytvoření změn v institucionálním rámci a hodnotovém systému, které by po určité periodě napětí mezi novým typem institucí a státem měly nahradit tržní ekonomiku a centrálně řízenou demokracii.“ napsal Takis Fotopoulos.

Existují východiska z krizové situace, do které se lidstvo dostalo díky civilizačnímu a domestikačnímu vývoji, technologickému pokroku a triumfu kapitalistického neoliberalismu? Desítky let se věřilo (a dokonce stále věří), že technologie a věda budou schopny přijít s vynálezy ekologicky nezávadnými a s přírodou kompatibilními, ovšem takový názor již dále není věrohodný a vůbec uvěřitelný. Technologie jednoduše nemůže poskytnout únik od skutečnosti, že existují jasné, biofyzikální limity růstu. Ani geneticky modifikované organismy, ani zelené technologie solárních panelů a větrných mlýnů nepřišly s řešením ekologické krize, spíše posílily úhyn dalších organismů a těžbu dalších nerostných surovin. I přes mimořádný technologický pokrok, který sliboval nejen pozvednutí ekonomik, ale i ekologicky udržitelnější mód spotřeby zdrojů, dochází k opačnému jevu – růstu spotřebního chování a drancování přírody ve světle globálního kapitalismu a růstově orientovaných hodnot.

Klíčová se tedy v dnešní době jeví otázka přechodu k hlubinně ekologickému módu života, společnosti ekonomiky i politiky. Protipól růstově orientovaného diskurzu globálního kapitalismu představují různé eko-politické směry hlubinně a radikálně ekologie, které již v zásadě a základu popírají udržitelnost stávajícího systému. Heterogenní směsice „deep green alternatives“ podle Samuela Alexandra a Jonathana Rutherforda lze víceméně rozdělit do čtyř hlavních proudů: radikálního reformismu, ekosocialismu, ekoanarchismu a hlubinně ekologické rezistence (angl. deep green resistance). Všechny tyto směry spojuje myšlenka potřeby velké politicko-ekonomicko-společenské změny, která přinese úplně odlišný styl života, odmítající globálně kapitalistický diskurz v čele s industrializací a konzumerismem. Třebaže tyto vize vpa-

dají na první pohled extrémně idealisticky a utopicky, je třeba si uvědomit, že povaha řešení přicházejících problémů musí být nezbytně konfrontována se závažností dané krize. Tedy při systémové analýze soudobých problémů z hledisek kvantové fyziky, molekulární biologie, hlubinné ekologie či post-strukturalistické filozofie lze soudit, že přinejmenším uzrál čas na diskusi o možných východiscích z ekologických krizí, které se ještě budou dost pravděpodobně v následujících letech prohlubovat.

Ačkoliv se mohou eko-politické, hlubinně ekologické směry výrazně lišit především ve strategiích a použitých prostředcích (aneb jak se dostat do ideálního stavu), existuje víceméně shoda názorů na konečný stav hlubinně ekologické transformace. Převládají názory, že „opravdová trvalá udržitelnost“ bude dosažena, až lidé přejdou na životní styl radikální jednoduchosti a skromnosti, který se však vyznačuje materiální dostatečností. Takové změny lidé nedosáhnou pouze dílčími úpravami systémového chování, jako je třídění odpadu, recyklace, využívání obnovitelných zdrojů a nákupem bio a fair trade produktů. Důležitá je celková, radikální a zodpovědná transformace životního stylu, ekonomiky i politiky.

Taková změna ovšem nemůže nastat a vycházet ze stávajících ekonomických, sociálních či politických struktur. To prostě a jednoduše nelze. Hierarchické struktury plodí jen další struktury založené na hierarchickém uplatňování moci. Globálně kapitalistické struktury založené na zisku vedou pouze k rozvoji dalších ziskuchtivých společností a byznysmenů, kterým je lhotejná míra ekologické stability prostředí v okolí jejich luxusního letoviska. Názorným příkladem může být i vlastní fungování systému zastupitelské demokracie a volených zástupců politických stran. Politický systém, který se tváří jako rovnostářský, funguje tak, že volení zástupci mají přece jen více moci než „normální“ občané už tím, že mohou zvedat ruce v parlamentu a rozhodovat o zákonech. Aby byli zvoleni, musí jednak soupeřit v soutěži vlastních i cizích politických stran a jednak být dostatečně a určitým způsobem propagováni médii.

V tzv. rozvinutých zemích musíme v první řadě nejen přestat mluvit o růstu a rozvoji, ale především odstartovat nerůstové a nerozvojové praktiky, které po jisté době mohou docílit stavu takzvaného nulového

růstu. Jak bude však taková společnost vypadat konkrétně? To je vizionářsky komplikovaná otázka, ale můžeme si ji představit jako téměř lokálně potravinově soběstačnou, komunitně a kooperativně orientovanou společnost, netvořící téměř žádný odpad a nepoužívající chemikálie, cestující převážně pěšky nebo na kole, fungující v odlišném módu ekonomiky sdílení a daru. Převážná část potravin se bude organicky pěstovat v zázemí měst, v místních komunitních zahradách, lidé zde budou bydlet v nízkoenergických domech z přírodních materiálů, volný čas budou trávit ve společné komunitě atp. Nicméně vraťme se k charakteristice jednotlivých strategií citovaných hlubinně ekologických směrů, popisujících taktiky mobilizace jednotlivců a komunit a destabilizace současných politicko-ekonomických struktur za účelem přechodu k nové rovnostářské a udržitelné společnosti.

Pro radikální reformismus je klíčová hlavně změna cílů a hodnot, jejichž transformace může změnit i stávající systém. Nevěří, že naše závislost na růstu je mimo jiné chybou kapitalismu a západní demokracie, ale spíše se domnívají, že na vině jsou naše ideje a hodnoty. Tedy hlavní strategií změny je kulturní revoluce, přetvářející lidský individualismus a soutěživost v kulturu zdravých lidských vztahů, spolupráce a altruismu. Sem můžeme řadit celosvětová hnutí a třeba grassrootové iniciativy Transition Towns, Slow Food nebo Eco-Villages, které pomáhají rozvíjet myšlenky nerůstu, neformální ekonomiky či lokální potravinové produkce a jsou zárodkem dalšího rozvoje radikálního zeleného reformismu. Na druhou stranu je třeba si uvědomit do jisté míry naivitu nekonzfliktního a nerevolučního přístupu radikálního reformismu, která může být do budoucna spíše nevýhodou při konfrontaci moci s neoliberalními politiky. Je také otázkou, do jaké míry mohou dílčí iniciativy fungovat nezávisle na globálním kapitalismu, nebo jak dlouho může trvat, než je tento žrout pohltí, jak už to udělal v mnoha jiných případech (viz případ strategie greenwashingu nálepky trvalé udržitelnosti nebo Fair trade labelu u nadnárodních korporací drancujících přírodní zdroje a vykořisťujících dělníky nebo využití guerilla marketingu ve vlastní reklamě a zviditelnění se).

Druhým směrem je ekosocialismus, jenž propojuje socialismus s hlubinně ekologic-

kými perspektivami. Východním bodem je zásadní kritika kapitalismu, který vždy vede zapojené subjekty k rozvoji produkce vyžadující další zdroje. Jinými slovy, kapitalistický systém podle ekosocialistů implicitně obsahuje „grow or die“ dynamiku, tudíž nemůže být v žádném případě kompatibilní s nerůstovou ekonomikou. Přestože se takto názorově liší od radikálních reformistů, mají společné návrhy soudobých politik – kampaně zaměřené na jednoduchý životní styl, rozvíjející rovnost, spravedlnost a solidaritu. Z dlouhodobého měřítka se však jejich názory různí – zatímco radikální reformisté tvrdí, že lze provést kulturní revoluci skrze parlamentní demokracii, ekosocialisté nepovažují transformaci idejí a hodnot za dostatečnou a vyžadují socialistickou revoluci k naplnění systémových změn. Před revolucí je zapotřebí dosáhnout „kulturní hegemonie“, která pomůže delegitimovat a destabilizovat kapitalismus. Nicméně klíčová otázka zní, kdo bude vůdčí silou ekosocialistické revoluce? Diskuse mezi ekosocialisty zatím nepřináší jednoznačné odpovědi, zvláště rozdílné jsou názory na „tradiční“ vnímání revoluční síly třídy pracujících, přičemž jejich zájmy bude zapotřebí zásadně předefinovat. Problémem je také stále velký rozdíl mezi socialismem a hlubinnou ekologií; pro řadu socialistů není vhodné inkorporovat tyto myšlenky. Je třeba si také uvědomit, že socialismus jako forma redistribuce zdrojů vznikl jako reakce na industrialismus, v němž i přes tehdejší hierarchickou strukturu mělo nové rozdělení pracovních tříd šokující efekt na celou společnost.

Třetí směr ekoanarchismus spojuje hlubinně ekologická východiska s anarchistickou ideologií, což produkuje různorodou směsici názorů. Jak je již patrné z prvního citátu, ve většině případů odmítá jak kapitalismus, tak socialismus, i když se stále vedou mnohé debaty, např. jakou roli by v nové společnosti měly případně hrát peníze. Podle ekoanarchistů však moc v rukou politiků, byznysmenů nebo byrokratů nejen kazí jejich charakter, ale demoralizuje i ty, co ji nemají. Čím větší je monopolizace moci a ekonomické síly v rukou státu a nadnárodních korporací, tím více je zbytek společnosti zatížen pravidly, zákony a daněmi a tím je také obtížnější realizace nerůstové transformace společnosti. Proto namísto státu ekoanarchisté přicházejí se samovládajícími jedinci a komunitami, čili jedná se o formu participativní demokracie, v níž jsou zapojeni všichni lidé skrze svoje konání a jednání v místních komunitách. Jedině lokální společenství totiž budou schopna efektivně opeřovat s lokálními zdroji a znalostmi. Jinými slovy, v podmínkách, kde je omezené množství zdrojů a energie, bude schopna žít pouze společnost s vysokou mírou spolupráce a kolektivismu, jež vytvoří procedury fungující pro všechny.

V rámci nedůvěry ve změny za použití státního aparátu a zastupitelské demokracie navrhují ekoanarchisté řešení tzv. refigurování nové společnosti v rámci soudobé, pomocí výstavby nových prvků tady a teď (např. budováním sítě hybridních ekonomik daru a sdílení, která bude koexistovat s kapitalistickým systémem, ale postupně jej napomůže rozložit). Je nabitelné, že i v rámci těchto změn na úrovni spolupracujících jednotlivců, komunit a družstev bude zapotřebí intenzivního lobbingu a vyjednávání se

státními orgány za účelem transformace legislativy a změny politického systému prostřednictvím grassrootového hnutí. Vzhledem k tomu, že většina soudobé populace žije ve městech a jejich zázemí, budou hrát stěžejní roli městská a suburbánní, komunitně rozvojová družstva (nejčastěji se používá anglické označení Community Development Co-operatives – CDC). Samozřejmě, že politicko-ekonomická transformace potrvá desítky let, nicméně skrze praktiky sdílené ekonomiky, komunitních zahrad a opraváren je možné zmobilizovat obyvatele, zvláště v době ekonomické a ekologické krize. Tyto iniciativy existují už nyní, jejich úloha v ekoanarchistické transformaci však bude mít váhu, až z nich vyvstane větší, politicky silnější hnutí s ekoanarchistickou a anti-kapitalistickou agendou. Hlavní potenciál ekoanarchistických změn může být využit právě v době krize, na niž však musí být připraveno grassrootové hnutí.

Většina kritik ekoanarchismu (a anarchismu vůbec) vychází z předpokladu, že společnost bez jakékoli vlády nemůže fungovat, respektive je alespoň částečně zapotřebí státního aparátu udržujícího společenský pořádek. Typicky kritické připomínky znějí: jak se ekoanarchismus vypořádá s nepřizpůsobivými lidmi a skupinami využívajícími násilné moci? Jak dosáhneme konsenzu ve větším množství lidí a globálním měřítku? Nálepka anarchismu může také řadu lidí na první pohled odradit od příklonu k iniciativám přechodu.

Radikálnější variantu ekoanarchismu představuje tzv. hlubinně ekologická rezistence, která využívá přímé akce k rozvratu industriální společnosti a kapitalismu. Zelená rezistence vychází z naléhavé potřeby aktivně, tady a teď, bojovat proti nespravedlivým projevům kapitalismu a neoliberalní demokracie, poněvadž liberální grassrootové hnutí nedokáže svým přístupem pasivní rezistence a podřízeností zastavit ekologickou katastrofu. Hlavním morálním imperativem hlubinně ekologického odporu přitom není vytvoření společného světového ekoanarchistického hnutí, nýbrž porážení a destrukce civilizace. Můžeme sem řadit jak demonstranty proti těžbě fosilních paliv a hnutí osvobozující zvířata, tak aktivisty ničící infrastrukturu a technologické sítě. Základní rozdělení členů zelenou rezistenci na aktivisty pracující „nadzemně“, tedy veřejně (blokády, protesty, demonstrace) a „podzemně“, resp. tajně (sabotáže). Obojí vytváří kulturu odporu, která vyzývá ke konfrontaci systémy moci a zaměřuje se na její slabá místa. Je zřejmé, že pro většinu lidí je tento směr značně kontroverzní a nepřijatelný, mnoho kritiků také poukazuje na kontraproduktivitu militantních přímých akcí.

Ovšem pokud zvážíme možné dopady posledního, neideálního přístupu, tedy ponechání současného růstu neoliberalních politik a korporátní moci v kontextu změn klimatu, ztráty biodiverzity a odlesňování bez výrazné hlubinně ekologické reakce, je dost pravděpodobné, že naše civilizace dopadne jako řítící se kamikadze. Proto jakákoliv snaha o transformaci, ať už vychází ze zelených radikálních reforem nebo ekologických přímých akcí, může zajistit v případě neočekávaného příchodu bodu zvrátu zapojeným lidem vyšší míru flexibility reagovat a přijmout nové změny, zvláště v případě ekoanarchistického přístupu budování komunitní soběstačnosti.

Krize a kolapsy také přináší příležitosti, jak tvrdí i kritizovaný ekonom Friedman: „politické, sociální a ekonomické změny, které byly před krizí považovány za nemožné, se během krize často stávají skutečnými až nevyhnutelnými“. Podle Alexandra a Rutherforda pak při nástupu globální krize může spíše nastat politicko-sociální revoluce vědomí, jež otevře prostor pro globální hlubinně ekologickou transformaci. Neideální cesta vedoucí k postrůtu nebo postindustriální společnosti může být vestavěna do strategií výše diskutovaných směrů přidáním realistických kontur do strategií, které jinak vypadají utopicky. Pouze hluboká krize pak může vytvořit sociální a politickou podporu pro zelená hnutí, vnímaná dnes jako radikální, a implementaci jejich politik. Je důležité si uvědomit, že v počátcích hlubinně ekologické transformace bude vhodné, aby se jednotlivé směry navzájem prolínaly, spolupracovaly a inspirovaly. Ekoanarchisté tak mohou využít širší základny lidí zapojených do různých radikálně reformních hnutí komunitních zahrad či družstevního bydlení a podnikání k aktivizaci a šíření dalších ekoanarchistických myšlenek a pohnutek vedoucích k organizaci přímých akcí.

Na počátku roku 2017 to vypadá, že s nástupem nového amerického prezidenta a rozvojem další neoliberalní politicko-ekonomické agendy přichází bod zlomu, který může vyústit v ekologicko-politický konflikt. Konflikt to však může být tvůrčí, ve svojí podstatě harmonizující a sjednocující „deep green alternatives“ v zelenou rezistenci. I přes stávající závislost lidí na systému je s přicházejícím vyhocením konfliktu pravděpodobnější, že lidé, kteří žijí v regionu ropou otrávené řeky, pokáceného lesa či zamořeného ovzduší, se postaví proti dnešní politice praktikami zelené akce a rezistence spíše než nákupem fairtradových produktů z palmového oleje a FSC certifikovaného zboží.

Proto se nebraňme ani těm nejradikálnějším guerillovým řešením a vyslechněme příběhy těch, kteří boji za lepší svět prostřednictvím zelených přímých akcí zasvětili život. Strategie, která ještě včera vypadala jako naprosto radikální a extremistická, nám může zítra připadat jako jediné možné řešení a smysl života...

Ekologické hnutí, jež vzniklo v západním Německu v 70. letech 20. století, lze chápat jako jeden z nejtýpějších příkladů takzvaných nových sociálních hnutí. Pod tímto označením bychom měli vidět celý komplex odlišných, ale současně vzájemně propojených protestních hnutí, která vstoupila na sociálně politickou scénu v 70. a 80. letech a sjednocovala se jak kolem poměrně nových témat a otázek (ekologických problémů, atomové energetiky, urbanistiky, průmyslového a dopravního rozvoje atd.), tak kolem pokusů dát nový smysl a formu „tradičnějším“ sociálním hnutím, jako například mládežnickému, ženskému, dělnickému, družstevnickému, antimilitaristickému apod.

Západní Německo patří k nejrozvinutějším průmyslovým zemím se stalo jedním z epicenter nových sociálních hnutí, a ne náhodou právě tam vznikl zvláštní směr v politických vědách, který byl nazván NSB-Forschung (výzkum nových sociálních hnutí). Existovala zde pracovní skupina věnující se této problematice a vycházely specializované časopisy. Empirický materiál shromážděný při studiu těchto procesů umožnil politologům a sociologům zformulovat koncepcí rozvoje protestních fenoménů, které nejen ukazovaly specifika jejich nejnovějších etap, ale bezpochyby posloužily ke studiu a analýze jakýchkoli sociálních hnutí obecně.

Důvodem vzniku a bouřlivého růstu nových sociálních hnutí nelze porozumět bez pochopení historických osudů modelu takzvaného sociálního státu, který se prosadil v rozvinutých zemích světa po druhé světové válce. Tento model srovnatelně úspěšně fungoval v prvních poválečných desetiletích. Ovšem koncem šedesátých let se ukázalo, že systém kompromisů v jeho rámci může fungovat pouze v podmínkách stabilního ekonomického růstu. Jakmile se tento růst zpomalil, model vyvolával rostoucí kritiku z nejrůznějších stran. Jestliže nespokojenost průmyslových a liberálně konzervativních kruhů vyvolávala v první řadě tržní neefektivnost a ztrátovost sociálního státu, respektive z jejich pohledu nedostatečný „díl koláče“ pro zaměstnavatele v rámci přerozdělování, běžné pracující stále víc pobouřovala byrokratická těžkopádnost institucí a mechanismů, jejich odtržení od reality a neschopnost společnosti skutečně je kontrolovat. Široce pocíťovaná nespokojenost v souvislosti s „byrokratizací společnosti“ se stala jedním z nejdůležitějších motivů mládežnických protestů konce 60. let. I když bezprostředním důvodem v různých zemích byly různé okolnosti, téměř všude znělo nové heslo volající po obecné samosprávě. Stavělo se proti všemocnému byrokratickému státu, který měl stále méně společného se zájmy a potřebami „obyčejných lidí“ a „řadových občanů“. Naopak „zkostnatělé“ tradiční politické instituce a strany měly u lidí stále menší důvěru, což vedlo ke „krizi legitimizace“, tj. „zákonosti“ mocenského systému v očích neprivilegovaných.

OBČANSKÉ INICIATIVY

Nedůvěra k tradičním metodám zastupitelských zájmů začala v SRN narůstat ve druhé polovině 60. let a na vlně hnutí proti takzvaným mimořádným zákonům, které byly

přijaty v roce 1968, poskytovaly vládě zvláštní pravomoci v podmínkách krizové situace a společností byly chápány jako omezení občanských práv a svobod. To, že nové zákonodárství uskutečňovala „velká koalice“ hlavních stran (CDU/CSU a SPD), bylo v očích mnoha lidí potvrzením teze, podle níž se reálné rozdíly mezi stranami establishmentu rozpouštějí a mizí a politické elity přijímají rozhodnutí po vzájemné dohodě a bez ohledu na potřeby samotných občanů. Během kampaně proti mimořádným zákonům se objevil nový typ společenských skupin – Bürgerinitiativen (občanské iniciativy), zakládané na principu veřejných plén, participace všech členů na přijímání rozhodnutí a snahy o vyloučení formalizace a byrokracie.

Když se v roce 1969 dostala k moci sociální demokracie, na chvíli se obnovila důvěra občanů v politické strany a mocenské instituce, ale začala opadat hned počátkem 70. let. Katalyzátorem se stalo přijetí vládního programu atomové energetiky.

Ekologická problematika byla předmětem rostoucích obav veřejnosti od přelomu šedesátých a sedmdesátých let. V SRN, Francii, USA, Velké Británii, Japonsku a dalších zemích se v této době objevily a silily skupiny a výbory na ochranu životního prostředí. Vystupovaly proti konkrétním průmyslovým, energetickým, dopravním a dalším objektům, zpočátku často inspirovány čistě lokálními motivy a bez zohlednění negativních stránek v celospolečenském kontextu. Současně v rozvinutých zemích rostl ekologický „alarmismus“ – představa, že při zachování soudobého ekonomického kurzu, zaměřeného na hospodářský růst a expanzi, hrozí lidstvu nevyhnutelná globální ekologická krize vedoucí ke katastrofám a zániku. Tyto náklady upevňovala a stimulovala řada vědeckých důkazů, které vznikly z iniciativy mezinárodního think tanku Římský klub mezi lety 1971–1974.

Silný impuls rozvoji ekologického nebo zeleného hnutí dala ropná krize v letech 1973–1974, vyvolaná politickým napětím na Blízkém východě. K zajištění větší nezávislosti na dovážených energetických zdrojích vlády západních států přijaly program urychlené výstavby atomových elektráren, a to bez ohledu na protesty ekologů a obyvatel regionů, kde se výstavba plánovala. V očích veřejnosti tento fakt svědčil o tom, že i demokratický systém staví zájmy „centra“ nad potřeby a obavy konkrétních lidí z konkrétních míst, a často je obětuje politickému, strategickému nebo ekonomickému přesvědčení. Ve všech hlavních západ-

ních zemích se objevily desítky tisíc občanských skupin a sdružení „zelených“.

V SRN se tak epicentry protestního hnutí staly stavby atomových elektráren, závody na úpravu jaderného odpadu nebo jejich úložiště ve Wyhlu (1975), v Kalkaru (1976–1977), Brokdorfu (1976–1977, 1981), Grohnde a Gorleбену (1977, 1980, 1990 atd.), ve Wackersdorfu (1986–1987). Některé projekty se podařilo odvrátit nebo pozastavit. Akcí, které byly provázeny masovým obsazením staveb a ozbrojenými střety s policií, se účastnily desítky i stovky tisíc lidí. V březnu 1980 demonstranti na krátkou dobu obsadili stavbu závodu na úpravu jaderného odpadu v Gorleбену a prohlásili obsazené území za Svobodnou republiku Wendland. Počátkem téhož roku vedlo obyvatelstvo aktivní boj a snažilo se odvrátit stavbu nové západní startovací dráhy na letišti ve Frankfurtu nad Mohanem.

SJEDNOCOVÁNÍ

Proces rozvoje ekologického hnutí v SRN měl několik postupných etap. První fázi (přelom 60. a 70. let) lze popsat jako „paralelní výskyt jednotlivých akcí“, tj. akcí kvůli konkrétnímu místnímu problému nebo specifické otázce spojené s vybudováním nějakého energetického, průmyslového nebo dopravního objektu. V tomto období charakterizovaly vztah ekologických občanských iniciativ k politické moci výzvy adresované moci, aby vyřešila problém, a její odmítnutí naplnit očekávání občanů. Vznikal tak konflikt a občané přešli buď k odporu proti mocenskému popírání jejich práv a zájmů, nebo k jednání na vlastní pěst, bez účasti státu. Jak v této souvislosti poznal francouzský badatel D. Simonet, ekologické hnutí mělo „dvojí politickou orientaci“: „jednat proti státu“ a „jednat bez státu“.

Proces nashromáždění zkušeností vedl v hnutí k uvědomění si obecné sociální podmíněnosti problémů, a původně celkem často rozšířené přístupy z první etapy „stavějte, kde chcete, jen ne tady“ se změnilly v jiné, radikálnější: „ani tady, ani jinde“. Začaly se objevovat regionální sdružení občanských iniciativ. Výsledkem druhé etapy (1972–1977) bylo založení federálního svazu občanských iniciativ na ochranu životního prostředí (Bundesverband Bürgerinitiativen Umweltschutz, BBU), začalo formulování nového hodnotového systému a vypracování ideově politických pozic. Třetí fázi (od roku 1977 do 80. let) odborníci charakterizovali jako „vzestup a hrozbu rozpadu“ hnutí. V té-

37 to době bylo vidět zajímavé propojení ekologického hnutí s dalšími novými sociálními hnutími.

V první řadě máme samozřejmě na mysli takzvané nové protiválečné (antimilitaristické) hnutí, poté co v roce 1979 blok NATO přijal rozhodnutí o rozmístění raket středního doletu v Evropě. Proti tomuto opatření se podle údajů z výzkumů veřejného mínění vyjádřila většina obyvatel SRN, kde se demonstrací, pochodů a dalších protestních akcí účastnilo celkem na tři miliony lidí. Ekologické skupiny se připojovaly převážně k tomu křídlu protiválečných protestů, které vystupovalo z pozice nedůvěry k oběma vojenským blokům – NATO i Varšavské smlouvě. Jedním z požadavků protestujících bylo uspořádání referenda k otázce rozmístění raket.

Dalším „partnerem“ ekologického hnutí se stalo hnutí takzvaných alternativních projektů – malých ekologicky orientovaných samosprávných družstev, skupin vzájemné pomoci a svépomoci, sdružení, podniků atd. Počátkem 80. let byl jejich počet v SRN mezi 10 až 12 tisíci. Začaly vznikat sítě, které koordinovaly činnost projektů, „síťové podniky svépomocí“ atd., a projekty se snažily rozvíjet „kolektivní formy hospodaření“ založené na pružném spojení principů plánování a iniciativy zdola. Podle statistik zhruba 10 % projektů fungovalo v oblasti zemědělství, malovýroby a řemesel, 39 % v oblasti sociálních služeb a ostatní se věnovaly obchodu, dopravním službám, opravám, šíření informací atd. Mnohé z nich trpěly malou produktivitou práce, chronickým nedostatkem finančních prostředků, byly závislé na státních dotacích a sponzorech. Tyto faktory způsobovaly nejistou pozici alternativních projektů a rozpad většiny z nich v 90. letech, kdy se změnilo sociální klima a ekonomická konjunktura.

V občanských iniciativách převládal názor, že jsou nutné změny v existující společnosti: jestliže v letech 1972–1973 si takový cíl vytklo 14–23 % iniciativ, v roce 1977 o něj usilovalo už 75 % dotázaných iniciativ. Během protestních akcí jejich účastníci považovali za nezbytné, aby společnost vyvíjela na mocenské struktury přímý tlak. „Přijďme znovu, jsme na dlouhé cestě... bude nás stále víc a povedeme boj proti atomovému státu... protože bojujeme za život a přežití,“ vysvětloval jeden z aktivistů nálady panující mezi demonstranty, kteří protestovali proti výstavbě atomové elektrárny v severoněmeckém městěku Brokdorf. „Náš boj nám vnutil stát a atomový průmysl, které jsou téměř identické... náš boj je legitimní, je založen na právu na odpor a stává se povinností tam, kde vládne nespravedlnost...“

ZA NOVOU SPOLEČNOST

Uvnitř nových sociálních hnutí (stejně jako v dělnickém hnutí přelomu 19. a 20. století) probíhal proces formování vlastního systému hodnot a vlastní kultury. V jejich základu se nacházely myšlenky společenské samosprávy a občanské účasti na přijímání všech důležitých rozhodnutí v komunitě, „úsilí o integritu a odmítnutí systému a jeho institucí, které rozdělují lidi podle různých sociálních rolí a činí je nesamostatnými a odciizenými“. Příslušníci hnutí odmítali takové principy současné industriální společnosti jako materiální růst, produktivitu, konzum,

usilování o zisk a v různé míře zdůrazňovali vlastní principy: sebeurčení a samosprávu (život osvobozený od diktátu jiných), decentralizaci a snahu o „jednodušší život“, změnu poměru mezi prací a volným časem, dosažení svobodného rozvoje jednotlivce, osobnosti každého člověka.

Není překvapivé, že s takovými názory, které byly populární zvláště mezi mládeží, občanské iniciativy často samy sebe chápaly jako alternativu k modelu zastupitelské demokracie a požadovaly větší účast občanů na rozhodování o veřejných otázkách – politiku „od první osoby“. S odkazem na to, že v ekologických iniciativách a sdruženích je pět milionů lidí (dvakrát více než členů parlamentních stran), člen představenstva BBU Peter Schott v roce 1984 podotkl: „Toto číslo odráží vědomí faktu, že parlament jako nástroj politické hry, zakotvený v Ústavě, už nepostačuje, aby řešil společenské rozpory na politické úrovni.“ Mocnější reprezentanti podle něj velmi dobře chápou „příčiny neustálého růstu mimoparlamentních hnutí“, když „mluví o ztrátě nebo změně funkcí klasických stupňů zastupitelství občanů“, tj. parlamentu a stran, výsledkem čehož je „krize důvěry mezi státem a částí občanů“. V dokumentech BBU přijatých už koncem 70. let se říká, že „současná forma tržní ekonomiky už není schopna vyřešit neodkladné problémy“, a dokonce se tu vyhláší záměr „v dlouhodobé perspektivě“ odstranit politickou moc jako takovou. Názory na budoucnost, v tu dobu charakteristické pro značnou část ekologického hnutí, vyjádřila jedna ze zakladatelek strany Zelených Petra Kellyová: život „v malých komunitách zajišťujících člověku vysoký stupeň sebeurčení a účasti na přijímání rozhodnutí“; „vysoce rozvinutá, nevelká a pružná technika“ orientovaná „na měřítko člověka, přírody a životního prostředí“; využívání alternativních technologií; všestranný rozvoj lidské osobnosti; partnerství a soudružství namísto konkurence a egoismu. A radikální levicové křídlo nových sociálních hnutí (známé také pod označením „atomové hnutí“, které se aktivně podílelo na radikálních protiatomových protestech) otevřeně vystoupilo za zrušení parlamentní demokracie a její nahrazení systémem autonomních „svobodných prostorů“, samosprávných skupin, kolektivů a rad.

DO POSLANECKÝCH LAVIC

Vcelku však v hnutí zjevně převládala představa o nezbytnosti propojit prvky zastupitelské a přímé demokracie. Většina stoupenců hnutí nebyla v principu naladěna protistranicky. Průzkum provedený v roce 1981 mezi mladými lidmi, kteří se současně považovali za přívržence mírového, protiválečného a ekologického hnutí, ukázal, že více než 37 % dotázaných podporovalo stranu Zelených, 30 % sociální demokraty, 13 % křesťanské demokraty a 4 % liberály. Tento stav a také neúspěch radikálních protestů přispěl v letech 1979–1980 k založení německé strany Zelených. Spoluzakládala ji část aktivistů ekologického hnutí a členů menších politických skupin, které – jak tehdy říkaly – usilovaly o „naskočení do zeleného vlaku“. Hlavním záměrem bylo úsilí podat mouchnému mimoparlamentnímu protestnímu hnutí pomocnou „parlamentní ruku“. Strana měla na jedné straně tlumočit ideje nových

sociálních hnutí v zastupitelských orgánech, propagovat je z parlamentní tribuny, a na druhé straně se snažit zabránit protiekologickým a protidemokratickým opatřením, nebo se dokonce pokusit uskutečnit radikální reformy. Počátkem osmdesátých let byla rozšířená představa o Zelených jako o principiálně nové, „antistranické straně“, a její předvolební programy byly často jednoduchým přehledem požadavků a idejí nových sociálních hnutí. Odpovídající parlamentní působení bylo bráno jen jako doplněk toho mimoparlamentního.

Přestože od té doby strana Zelených zaujala pevné místo v politické aréně Německa, od 80. let vstupovala do vlád na zemské úrovni a v letech 1998–2005 spolu se sociálními demokraty participovala na federální vládě, ohledně vyjadřování zájmů a osudu ekologického hnutí tento projekt spíše neuspěl. Myšlenka podobného spojení zastupitelské a přímé demokracie zrealizována nebyla. Ve straně probíhal od samého začátku ostrý boj mezi různými vnitřními ideově politickými proudy, od radikálních po umírněné. Ti první trvali na prioritě mimoparlamentních aktivit, dožadovali se rozšíření prvků přímé demokracie a vystupovali za přechod od tržní ekonomiky k „novým společenským“ (nestátním) formám vlastnictví a výroby v duchu ekosocialismu, na základě nahrazení tržního hospodářství jako neekologického systémem decentralizovaného plánování zdola, na základě spolupráce výrobců a spotřebitelů a do budoucna sjednocení výroby a vytvoření systému samosprávy pracujících. Umírnění naopak usilovali o přeměnu Zelených v běžnou politickou stranu sociálně-liberálního typu. Na přelomu 80. a 90. let se umírněným postupně podařilo získat převahu. Jejich triumfu napomohly samotné normy zastupitelské demokracie a její volební logika. Politická strana, která chce obdržet hlasy voličů a dostat se do parlamentu, musí projevit konstruktivnost a připravenost „vzít na sebe odpovědnost“, tedy je-li to nutné, dělat kompromisy a koalice, dokonce na úkor požadavků a představ těch hnutí, jejichž hlasatelem původně byla. Přesně tak argumentovalo umírněné křídlo strany Zelených a po řadě neúspěchů ve volbách pak zvítězili na zemské a později na federální úrovni. Posledním velkým argumentem v jejich prospěch byla velká prohra západoněmeckých Zelených, když vystoupili proti připojení NDR, v prvních celonárodních volbách do spolkového sněmu sjednoceného Německa v roce 1990. Radikální hesla na změnu systému postupně zmizela ze stranických materiálů. Obrat k politickému pragmatismu provázelo utváření vnitrostranické byrokracie: nejradikálnější aktivisté odešli ze strany a představitelé dříve nepřátelských proudů se bez ohledu na vyjadřované principy přímé demokracie spojili do „nové politické třídy“ zelených profesionálních politiků.

* * *

Evoluce strany Zelených napomohla prohloubení neshod a rozkolu uvnitř ekologického hnutí v zemi tím spíš, že se mu během protestů nepodařilo dosáhnout zastavení řady klíčových projektů a zrušení využívání atomové energie. Aktivitu většiny občanských iniciativ přešly na internet, nastoupila etapa „reintegrace“ hnutí do systému. Jednotlivé místní radikální iniciativy

fungují a pokračují v aktivní činnosti (například proti dopravě jaderného odpadu v kontejnerech Castor), ale mají v první řadě místní a mnohem skromnější charakter. Opadnutí způsobila i změna politického a sociálního klimatu na pozadí ekonomického obratu k neoliberalismu od 80. let a protiofenzíva konzervativních hodnot v 90. letech. Přesto mají sociální hnutí svůj osud a nemizí beze stopy. Zkušenost ekologického hnutí a občanských iniciativ byla využita na počátku nového tisíciletí v altergloba-

lizačním hnutí a poté v protestních hnutích vůči řešení světové ekonomické krize.

Text vyšel ve čtvrtém svazku sborníku *XIV апрельская международная научная конференция по проблемам развития экономики и общества*, Москва, Издательский дом ВШЭ 2014, s. 439–448; včetně citované literatury je dostupný na <http://www.aitrus.info/node/3983>. Překlad dm.

FRANCIE: PROHRÁLI VŠICHNI

Vládě ve Francii se přes největší sociální protesty za poslední desetiletí podařilo prosadit neoliberalní reformy pracovního zákonodárství, které podstatně zhorší situaci námezdních pracujících. Jednou z příčin porážky protestů byla zrada zbyrokratizovaných odborů.

Velké odborové svazy se zapřísahaly, že boj proti skandálnímu zákonu sdružení podnikatelů (MEDEF) a ministryně Myriam El Khomriové se rozhodně obnoví po sezoně dovolených, a to v ještě účinnější formě. Dovolené jsou dávno pryč, a kromě jedné žalostné demonstrace neproběhlo nic. Dalo se to čekat: skutečným cílem bylo paralyzovat lidi a v rámci možností je nechat zapomenout, že vůbec vzdorovali. A ještě je tu jeden důvod...

Přestože více než 70 % občanů, abychom použili terminologii těch, co vládnu, vyjadřovalo svůj nesouhlas s obsahem zákoníku práce, byl jim vnucen. Jak může méně než třetina lidí, skládající se v základu z těch, kterých se nijak nedotknou zaváděná opatření, stačit k tomu, aby porazila obrovskou většinu a vnutila jí svůj úhel pohledu? Jaké strategické a taktické orientační body byly vypracovány vládou k dosažení tohoto cíle?

První věcí se stalo podněcování rozkolu mezi těmi, kteří vystupovali proti zákonu. Protestní hnutí proti zákoníku práce bylo zajímavé především tím, že se do něj zapojila značná část pracujících. Vláda se velmi obávala, že se k nim přidají další části obyvatelstva – žáci, studenti nebo státní zaměstnanci. Udělala všechno pro to, aby pracující izolovala. Byly k tomu využity dvě základní metody: mírná „korupce“ různých odvětví (fungovalo to hlavně tam, kde našli spřízněné duše v čele organizací „zastupujících“ jejich zájmy) a odvedení pozornosti k jiným požadavkům, velmi vzdáleným problematice pracovních podmínek.

„Korupci“ byli vystaveni především dálkoví řidiči. Stávka v dopravě by v kombinaci s řadou dalších stávek a demonstrací ze samé podstaty nezvratně otočila proces dobrým směrem. Jakmile vláda pocítila, že se řidiči zapojili do hnutí, vyjmula je z oblasti působení zákona MEDEF – El Khomri,

a tím jejich protest zastavila. Pro řidiče je to samozřejmě Pyrrhovo vítězství. Rozhodli se, že nic neztratí, když počkají, a tak se nakonec „nepřimkli“ (v každém smyslu toho slova) k jiným námezdním pracujícím.

Totéž se stalo se státními zaměstnanci. Policistům a četníkům z pochopitelných důvodů zvýšili mzdy a další zaměstnanci, zvláště učitelé (jejichž stávka může přivést do ulic i část mládeže) dostali jisté almužny, ovšem dostatečné na to, aby „omluvily“ reálnou neúčast jejich odborů v boji. Přesto jak ukazují dnešní předvolební debaty, státní zaměstnanci zůstávají terčem vlády a jako v případě dálkových řidičů z nich udělá jen další v řadě a pracuje na tom, aby ukončila jejich zvláštní postavení zaměstnanců pod falešnou záminkou rovnosti, tj. aby je dostala na úroveň pracovníků soukromých společností. Tak jako v případě reformy důchodového systému jednoho krásného dne (ale příliš pozdě!) i tito lidé pochopí, že v jejich zájmu bylo bojovat po boku zaměstnanců příjmového sektoru...

Pokud jde o odpoutání pozornosti, je třeba připomenout roli Nuit debout. Fakt, že lidé se scházeli na veřejných prostranstvích kvůli tomu, aby analyzovali a kritizovali současnou společnost, je sám o sobě skvělý. Právě v tom je základ demokracie ve skutečném smyslu slova. Ale mělo by to být každodenní věcí a probíhat nepřetržitě, mimo jakoukoli sociální krizi. Všechno má svůj čas – úvahy, diskuse a zranění idejí na straně jedné, a sociální boj na straně druhé. Udivující byla odezva, kterou získalo hnutí Nuit debout v korporátních médiích. Ta soustředila pozornost na několik stovek lidí scházejících se v Paříži (a později na několik desítek lidí scházejících se v různých menších městech) a nechávala stranou stovky tisíc dalších lidí, kteří vycházeli do ulic demonstrovat. Připomeňme, že Nuit debout ne-

xistovalo před protestním hnutím a skončilo spolu s ním. Přes jeho opravdové přání ho využili k protiúderu. Válka se vyhrává v jedné bitvě za druhou. Vláda vstoupila do konfliktu na konkrétním poli rozprášení pravidel práce a přetáhla část protivníků na opačnou frontu (reformy ústavy atd.).

Jedna z největších (a zcela opodstatněných) obav vlády spočívala v tom, že budoucí námezdní pracující, jimiž jsou ve většině případů studenti, pochopí, že ohroženy jsou podmínky jejich budoucí práce. Vládě šlo o to neutralizovat tuto sociální skupinu, jejíž probuzení se mohlo stát velmi hlasitým. A tak proběhlo setkání s „odbory“ studentů a bylo pro ně dohodnuto několik bezvýznamných opatření. Nakonec vládě stačilo jen počkat, dokud v samotném studentském hnutí (od prvních demonstrací aktivním jen napůl) neproběhne proces rozkladu. Stalo se to velmi rychle: odbory SUD, levice, různé pseudoanarchistické zaujatí postmodernismem ztratili ze zřetelů to hlavní (boj proti zákonu, který významně zhoršuje pracovní podmínky) a začali zdůrazňovat jednotlivé dílčí požadavky. Objevila se dokonce koordinace, která dala na první místo požadavky proti diskriminaci transsexuálů a transgenderových lidí. Nikdo nezpochybňuje fakt, že taková diskriminace existuje v práci i mimo ni. Ale zdůrazňovat takový požadavek jako primární znamenalo riskovat, že jiní studenti ztratí zájem o protesty, což se ve skutečnosti také stalo. Znamenalo to, že nepochopili, že v důsledku to situaci translidí ještě víc znejistí: je zjevné, že s přijetím otřesného zákona MEDEF – El Khomri budou všichni pracující vystaveni ještě většímu zneužívání, a těm, kteří nejsou považováni za „společensky vyhovující“, bude ještě hůř než ostatním a hůř než dnes.

Tyto dvě taktiky – zkorumpování a rozdělení – velkolepě zabraly, účast studentů

v hnutí rychle opadla, nedošlo k širokému zapojení školáků (které by mohlo stimulovat silné studentské hnutí). Tak se hnutí proti zákoníku práce nedostávalo podpory od mládeže a to zásadně napomohlo jeho porážce.

Druhou palebnou pozicí vlády je její neblaze proslulá, dnes institucionalizovaná pátá kolona: odbory. V tomto hnutí se zdola vyjadřovala ostrá nespokojenost a tlačilo se na vedení odborů, jak to jen šlo. Interní konflikty byly velmi citelné: tábory stejného odborového svazu na několika demonstracích se občas rozštěpily, některé odbory centra FDKT demonstrovaly navzdory svým šéfům. Odboroví byrokrati se kvůli zamezení rozkolu svých organizací cítili nuceni tvářit se charakterně a vyzývali k provedení jednodenních stávek přinejmenším navenek. S ohledem na šířící se nespokojenost bylo možné jít dál a upevnit hnutí. To se ale nestalo. Můžeme konstatovat, že ve velkých podnicích odbory nejčastěji zachovávaly mlčení a následovaly tak příkladu odborových delegátů, kteří nijak nespěchali s připomínkami. Mezitím by blokáda jednoho podniku za druhým během přibližně týdne s určitostí umožnila dostat se zpod kontroly represivních sil státu, a nebylo by to přitom jejich poslední slovo. Nic se však nestalo, protože vláda dokázala své spojence odměnit. Vždyť zákon MEDEF – El Khomri stanoví, že v rámci dohod v podnicích odboroví vyvolenci dostanou dodatečné delegační hodiny a čas na vzdělávání. Vzdělávací kurzy pro jejich vlastních síly, organizované odbory díky vydatnému financování od státu z daní, tj. z vašich peněz. Tyto systémy „vzdělávání“ se celkově omezují na obvyklé plkání vzdělávající pou-

ze v toporném jazyce a umožňují platit (obvykle velmi štědře) celou partičku (trenérů, organizátorů kurzů, ředitelů ad.) skutečných parazitů sociálního hnutí.

Dalším faktorem demobilizace pracujících, o kterém všichni raději mlčí, se stalo náboženství. Je známo, že po povstání na předměstích vláda podpořila širokou politiku islamizace jak dětí, tak dospělých. Přitom sledovala dvojí cíl: neutralizovat velký potenciál chudé mládeže těchto čtvrtí, odříznout všechny jejich obyvatele od ostatních zveličováním „svébytnosti“. Těm, kteří žijí v emigrantských čtvrtích, je efektivnost této politiky víc než nápadná. Abychom zůstali v rámci našeho tématu, konstatujme, že bez ohledu na masovou nezaměstnanost je v těchto čtvrtích dost pracujících, nejčastěji žen živících se průmyslovým úklidem, více starších mužů živících se na stavbách a lidí zaměstnaných v takových odvětvích, jako je obchod, zdravotnictví, vzdělávání, informatika atd. Po celou dobu boje proti zákonu MEDEF – El Khomri nebyly mešity prázdné, ale tyto pracující bylo zřídka možné vidět na demonstracích a mezi stávkujícími, i když budou mezi prvními, komu zákon ublíží. Náboženství vždy znamená poslušnost v rámci stanoveného pořádku.

Je třeba upozornit také na zvolenou taktiku komunikace. Ve chvíli, kdy byli pracující rozdělení z výše popsaných důvodů, ale navenek mluvili o „jednotě“, vlastníci, pravice a vláda před námi rozehrávali opačnou komedii vnějškových neshod za plné faktické shody. Tento manévr určený k tomu, aby zmátl protivníka a vyvedl ho z rovnováhy, také sehrál svou roli. Někteří pracující se domnívali, že znění zákona „neprojde“, protože

dokonce i vlastníci podniků mají proti němu námitky. Sdružení podnikatelů MEDEF nebylo ani trochu upřímné a křičelo na všechny strany, že nesouhlasí se zněním, které bylo ovšem ve skutečnosti stoprocentně v jeho prospěch. Viděli jsme, jak MEDEF hlasitě vykřikoval, vyhrožoval, že přeruší jakákoli jednání, pokud zákon nepůjde mnohem, mnohem dál.

Republikáni opakovali, že tento projekt, který akceptoval jejich vlastní staré návrhy, jim vůbec nevyhovuje. Navrhli řadu úprav, aby šel ještě dál... Pokud jde o Národní frontu, ta přijala roli „kozla zahradníka“, s úmyslem pomoci si tak v budoucích volbách. Ovšem cena za nejlepší herecký výkon náleží bezesporu socialistům, kteří nám sehráli ten nejkřiklavější cynismus. Protlačili silou tento zhoubný zákon a současně posílali do průvodů demonstrací mladé socialisty, kteří požadovali jeho odvolání, jako by šlo o nějaké dočasné nedorozumění, jež se samo vyřeší, jakmile složíme zbraně...

Totéž se týká i celého „levého křídla“, které vykřikovalo, že je skandální uplatnění ústavního článku 49.3, který umožňuje přijmout zákon v parlamentu bez hlasování, a osvobodilo se tak ve skutečnosti od nutnosti veřejně přísahat věrnost kapitalismu. Rezoluce o vyslovení nedůvěry vládě ztroskotala, ale bylo možné ukázat navenek nespokojenost bez rizika muset odmítnout znění zákona. Krajně odporný pamflet, za nějž budou permanentně platit pracující.

Zdroj: Loi travail : Chacun pour soi, la defaite pour tous !, *Anarchosyndicalisme* !, č. 152, prosinec 2016 – leden 2017, s. 2–4.

ODPOVĚDÍ NA SYSTÉM, KTERÝ JE ZALOŽEN NA SOUPEŘENÍ A INDIVIDUALISMU, JE NÁM SOLIDARITA, PARTICIPAČNÍ DEMOKRACIE A KOLEKTIVNÍ AKCE. NAŠE ODLIŠNOSTI NEJSOU DŮVODEM ROZDĚLENÍ, NÝBRŽ JSOU ZDROJEM NAŠÍ SÍLY, NEBOŽ SE TAK V NAŠICH BOJÍCH VZÁJEMNĚ DOPLŇUJEME. SOUČASNÝ EKONOMICKÝ SYSTÉM NÁS ANI NEVYSLYŠÍ, ANI NEREPREZENTUJE.

SPOLEČNĚ SI VEZMEME NAZPĚT VEŘEJNÝ PROSTOR A POLITIKU, POLITIKA JE TOTIŽ VĚCÍ NÁS VŠECH. NYNÍ NENÍ VHODNÁ CHVÍLE NA ÚSTUP, ALE NA SPOJENÍ SE PRO DOSAŽENÍ ZMĚNY.

JE NÁS 99 PROCENT A JSME ZDE, ABYCHOM ODMÍTLI FINANČNÍ A POLITICKÁ PRAVIDLA JEDNOHO PROCENTA A JEJICH SVĚTA. JSME ZDE, ABYCHOM SI VZALI NAZPĚT SVÁ MĚSTA, NAŠE PRACOVÍŠTĚ A NAŠE ŽIVOTY.

z výzvy ke globálnímu dni protestů 15. května 2016

BĚLORUŠTÍ ANARCHISTÉ NA HROTU SOCIÁLNÍ VZPOURY

MAX ŠČUR

Bělorusko v těchto dnech zažívá největší sociální protesty od 90. let. Tentokrát se neomezují jen na hlavní město a konají se takřka ve všech významnějších městech země.

V důsledku protestů se snad poprvé od volebních nepokojů roku 2010 běloruský autoritářský režim, jemuž předsedá prezident Alexandr Lukašenko, strachuje o svou budoucnost. Je ovšem připraven použít jakékoli prostředky k tomu, aby zabránil revolučnímu vývoji. Významnou úlohu v masových protestech hrají běloruští anarchisté, které už zase postihly represe.

Spouštěčem této vlny protestů se stal Lukašenkův dekret číslo 3 O zabránění sociálnímu příživnictví, takzvaný dekret o příživnících. Podle něj jsou ti, kdo jsou nezaměstnaní déle než půl roku (kromě nezletilých, důchodců, invalidů, trestanců a těch, kdo na daních už zaplatili v přepočtu aspoň 230 dolarů, tj. 5750 Kč), považováni za „podílející se na financování státních výdajů“. Jsou tedy povinni zaplatit státu oněch 5750 Kč (průměrný měsíční plat v Bělorusku činí podle oficiálních zdrojů 9000 Kč hrubého); v opačném případě budou buď pokutováni, nebo si budou muset odsedět patnáct dnů vězení, což zahrnuje i odvedení „veřejně prospěšné práce“ – pochopitelně nucené.

Ve skutečnosti je však hlavním cílem dekretu zdanění takzvané šedé ekonomiky. Je zcela zřejmé, že značná část oficiálně nezaměstnaných Bělorusů nežije za státní prebendu (minimální měsíční dávka v nezaměstnanosti je cca 300 Kč, maximální 600 Kč, při stejné úrovni cen jako v Čechách), nýbrž je načerno zaměstnaná v soukromém sektoru nebo podniká, ať už doma či v zahraničí (většinou v Rusku, ale i v zemích Evropské unie). Valnou většinu ovšem tvoří skuteční nezaměstnaní: rádi by pracovali, ať už oficiálně či nikoli, ale práce (jinde než u policie a ve státní správě) jednoduše není.

Přestože dekret číslo 3 byl schválen již v dubnu 2015, teprve začátkem tohoto roku dostalo kolem 470 tisíc Bělorusů z daňových úřadů takzvaný dopis štěstí, tj. výzvu k zaplacení „daně z příživnictví“ za loňský rok. Právě to posloužilo jako roznětka beztak stoupající nespokojenosti lidí. Velkou roli v podněcování protestů sehrálo už samotné výrazivo běloruských byrokratů: pro lidi, kteří byli zvyklí po celý život pracovat, zatímco dnes nemají a hledají práci, je pojmenování „příživníci“ neméně hanlivé než vymáhání peněz, které nemají kde vzít.

A tak obvykle apolitičtí Bělorusové vyšli do ulic. Dne 17. února se v Minsku poprvé kona-

la akce nazvaná Pochod rozhořčených, kterou pořádala tradiční opozice (ale i strana Zelených, v níž dnes působí „první generace“ běloruských anarchistů z devadesátých let). Demonstraci podpořili svou účastí i anarchisté s transparenty „Kdo je hlavní příživník? Je to prezident!“ a „Žádnou daň vám nedáme!“ Akce sice nebyla příliš početná (asi tři tisíce lidí), ale nastolila trend: lidé se začali scházet v centrech měst pravidelně, každý týden, většinou o víkend.

Ovšem už 8. února anarchisté z Revoluční akce (Революционное Действие) zahájili vlastní agitační kampaň: v Minsku a Bobrujsku se rozšířily letáky s výzvou k protestům a s heslem „Proč máme platit za jejich krizi?“. Na zdech domů se objevily protistátní plakáty a graffiti „Čas na odpor“, „Lukašenko je hlavní příživník“, „Běloruská policie: už 100 let potlačujeme vlastní národ“, „Vyjadřuj nespokojenost“, „Stát je tvůj nepřítel“, „Stát je vězení“ aj. Není pochyb, že agitační kampaň anarchistů přispěla k celkové atmosféře a k rozhodnosti lidí se protestů účastnit.

Zatím neaktivnější byli anarchisté v Brestu (město s třemi sty tisíci obyvatel). Dne 5. března vystoupili jako hlavní organizační síla během Pochodu nepřítelů, kterého se zúčastnila přibližně tisícovka lidí. Žádná další politická skupina nevyvolala u obyčejných lidí tolik sympatií a obdivu jako právě anarchisté svou rozhodností a připraveností k manifestaci. Dokázali strhnout lidi ke spontánnímu pochodu městem, které nezažilo větší protestní akci už od devadesátých let. To pochopitelně vystrašilo represivní aparát: hned další den byla zatčena řada anarchistů a jejich příznivců nejen v Brestu, ale po celém Bělorusku. Následný „rychlousoud“ je potrestal deseti dny vězení. Napsprejované nápisy na podporu zatčených kamarádů se pak objevily v Mohylevu, Gomelu a Minsku.

Devátého března byla platnost dekretu číslo 3 nečekaně pozastavena: režim si zřejmě uvědomil, nakolik vážně jsou lidé znepokojeni. Jenže vlnu protestů to (kupodivu) neoslabilo: naopak, jen nabrala na obrátkách. Hned 10. března se konala demonstrace v Moloděčnu, 11. března v Pinsku, 12. března zase v Brestu, Bobrujsku, Orši a Rohačově. Začalo být zřejmé, že protestujícím zdaleka nejde jen o „daň z příživnictví“: mnohem spíše mají dost celkové politiky běloruského státu, i když především té ekonomické.

Dne 15. března se masové protestní akce konaly hned ve třech větších městech: Minsku, Grodně a Mohylevu. Černý blok byl nejvíc vidět (a především slyšet) během té minské: bubnování, provolávání radikálních a neotřelých hesel (namísto otřepaných a obsahově vyprázdněných hesel tradiční opozice „Svobodu!“ a „Ať žije Bělorusko!“), jednotné vystupování – to vše zapůsobilo na řadové účastníky akce, kteří snad začali chápat, že anarchisté nejsou nějakí „poblouznění výrostci“, jak je líčí státní propaganda (ale i opoziční prozápadní média). Aspoň policie určitě pochopila nebezpečí anarchistů jakožto organizované skupiny: ještě před začátkem akce varovala anarchisty, že když nesundají z obličejů šátky, „bude zle“. Po ukončení akce kolem třiceti policajtů v civilu sledovalo skupinu anarchistů a následně ji napadli přímo v autobusech a trolejbusích, když odjížděli domů. Ostatní cestující se pokoušeli anarchisty bránit, ale neúspěšně. Brutální způsob zatčení odůvodnila policie tím, že anarchisté u sebe údajně měli „nože a boxery“, které se ovšem nikdy nenašly. Celkově bylo ten den v Minsku zadrženo kolem padesáti lidí, z nichž aspoň polovina byli anarchisté. Byli většinou odsouzeni k třinácti až jednadvaceti dnům vězení, aby nebyli schopni se zúčastnit následujících událostí.

Před protestní akcí opozice vyhlášenou na 25. března (neoficiální den běloruské nezávislosti) pozatýkala policie preventivně velkou část (několik stovek) aktivních členů tradičních opozičních stran, aby nemohli chod událostí ovlivnit. Kromě toho bylo, jak je v Bělorusku zvykem, odhaleno další „ozbrojené spiknutí“: tentokrát byli z nedovoleného ozbrojování obviněni údajní členové pravicové nacionalistické organizace Bílá legie (která podle všeho od roku 2000 neexistuje). Není jasné, jak se mezi ně dostal knihkupec Ales Njaudacha nebo politolog Ales Lahviněc. Podle rodinných příslušníků zatčených byla většina zbraní podstrčena samotnými policajty během prohlídky.

Podobně našla policie 22. března u nejménované anarchistky z Mozyru „nedovolené zbraně“ – gumový (!) nůž a dvě pistole na Airsoft. Podle aktivistky jí tyto zbraně zabavili už podruhé: poprvé jí byly vráceny jako legální, dokonce se dají volně koupit ve specializovaném obchodě. Nicméně zpráva o „ozbrojené anarchistce“ se už dostala do

41 státem kontrolovaných médií, jejichž záměrem je vytvořit v zemi atmosféru strachu.

S cílem zmenšit počet potenciálních protestujících nařídilo vedení státních podniků dělníkům na 25. března pracovní sobotu: „Kdo se nedostaví, bude propuštěn.“ Studenti minských vysokých škol dostali v pátek 24. března volno, aby ti, kdo nepochází z Minsku, odjeli ještě ten den za rodiči, což jim bylo „důrazně doporučeno“. Ti, kteří zůstali v Minsku, nesměli ven z kolejí – a pokud přece jenom odešli do města, nebyli vpuštěni zpět. Na web se dostala oficiální nařízení rektorů některých vysokých škol, aby byli účastníci protestů v případě, že mají sebelepší problém se studiem (povinnou docházkou aj.), ze škol vyloučeni.

Dne 24. března policie přepadla ústřednu strany Zelených, zmlátila a zatkla několik lidí, kteří pomáhali sbírat pomoc pro zadržované aktivisty odpykávající si trest v minském vězení Akrescina.

Zatčení pokračovala i těsně před hlavní demonstrací 25. března, která v Minsku nakonec nebyla městskými úřady povolena. Policejní represe cíleně mířily na anarchisty, aby jim znemožnily vyjít do ulic jako 15. března: desítka anarchistů byla zatčena ráno 25. března. Další stovky lidí (z nich 25 anarchistů, jak uvádí ABC-Belarus) byly zatčeny

(někteří brutálně zbiti) těsně před začátkem demonstrace samotné a během následujících hodin: celkově se jedná přibližně o pět set zatčených protestujících. Skupina anarchistů stihla jen roztáhnout transparenty a hned na ni zaútočili policisté. Byl zatčen a zbit bývalý politický vězeň anarchista Mikalaj Dziadok: skončil v nemocnici se zraněním hlavy.

Zátah proti anarchistům pokračoval po zbytek dne po celém Bělorusku. Jako důvod zatčení a domácích prohlídek se uvádí „podezření z extremismu“. Není vyloučeno, že represivní orgány chtějí udělat z anarchistů dalšího „strašáka“ pro veřejnost v podobě „včas odhalené teroristické organizace“.

Po celý den 25. března předváděla Lukašenkova policie v ulicích Minsku svou „vzornou připravenost“ čelit masovým protestům: ve středu města byla umístěna novotou doslova zářící vodní děla a speciální terénní auta s železnými nástavci pro bourání barikád (!). Žel, zatím se nenašel nikdo, kdo by začal tyto barikády stavět.

Web Revoluční akce revbel.org shrnul události výstižně: „Snaha vytvořit ve společnosti pocit Dne D se ukázala být neefektivní. Obzvláště nemá smysl, pokud jde o jedno jediné město. My jsme toho názoru, že hlavní síla protestujících ‚nepřiznivníků‘ je soustře-

děna v chudé, ozebračené provincii, kde lidé nemají práci a jen taktak přežívají. Akce ve větších a malých městech 26. března budou stejně důležité, ne-li důležitější než akce 25. v Minsku. Právě sebeorganizace lidí v malých městech má podle nás smysl. Je zřejmé, že jedno město nemá šanci proti organizované státní mašinerii. Centralizovaný stát v jedné bitvě vždy vyhraje. Naopak, když budeme konat v několika městech najednou, bude to mít smysl. Jediný reálný a relativně nekrvavý způsob jak zastavit represálie je stávka, která by sjednotila celou zemi. Vyzýváme naše čtenáře, aby maximálně rozšiřovali myšlenku stávky! Diktatura se teď obzvláště bojí stávky a akcí občanské neposlušnosti. Je nesmírně důležité neslevovat z tempa a pokračovat v protestech!“

Další den 26. března vyšlo na Říjnové náměstí v Minsku už jenom kolem stovky lidí, z nichž velká část byla opět zatčena. Přesto je naděje, že lidové protesty budou pokračovat, v Bělorusku tak velká jako nikdy předtím.

Text byl napsán 26. března 2017. Aktualizace naleznete na www.afed.cz.

V PRVNÍ ŘADĚ NENÍ TŘEBA SE PODOÁVAT APATII, A TÍM SPÍŠ STRACHU. BEZ OHLEDU NA NÁLADY, MODŘINY A TRESTY... TY NEJSOU TO NEJHORŠÍ V ŽIVOTĚ. MNOZÍ ANARCHISTÉ BYLI VYSTAVENI NEUSTÁLÉMU ZATÝKÁNÍ, A DOKONCE VĚZNĚNÍ, A STEJNĚ POKRAČUJÍ VE SVÉM BOJI. ZATČENÍ NEBO ZMLÁCENÍ NEZNAMENAJÍ KONEC ŽIVOTA. NAOPAK, MÁ NÁS TO MOTIVOVAT K BOJI S TAKOVÝM NELIDSKÝM SYSTÉMEM.

revbel.org

POTŘEBUJEME OCHRANU PŘED NÁCKY. POTŘEBUJEME OCHRANU PŘED MAFIÁNSKOU VLÁDOU. DOKONCE I PŘED TĚMI JUSTIČNÍMI ORGÁNY, KTERÉ JIM ČASTO PROSTĚ SLOUŽÍ. MY VŠICHNI POTŘEBUJEME OCHRANU. A VELMI DOBRĚ CHÁPEME, ŽE KROMĚ NÁS NÁM NIKDY NIKDO JINÝ TUTO OCHRANU NEPOSKYTNE. ANI BŮH, ANI CAR, ANI ZÁKON. UŽ NIKDO. JEN MY SAMI. A JEN TEHDY, AŽ SE POSTAVÍME BOK PO BOKU, AŽ BUDEME CHRÁNIT JEDEN DRUHÉHO, SE PROBOJUJEME. SPOLÉHÁM NA TO, ŽE SE TO STANE.

Stanislav Markelov

Anarchistická federace, která přímo navazuje na Československou anarchistickou federaci (ČSAF), sdružuje od roku 1995 některé lokální anarchistické skupiny a jednotlivce coby organizační platforma pro vzájemnou komunikaci a koordinaci různorodých aktivit a je součástí Internacionály anarchistických federací.

ČINNOST AF V ROCE 2016

Nakladatelství AF vydává začátkem každého roku leták s přehledem činnosti Anarchistické federace v roce předešlém. Ten věnovaný roku 2016 si můžete stáhnout na webu našeho nakladatelství, kde se zároveň prokliknete i na text letáku opatřený odkazy k jednotlivým aktivitám. Leták je stručným přehledem loňských organizačních kroků, stejně jako akcí a kampaní, do kterých jsme se zapojovali, spolupřádali je či přímo sami organizovali, ať už šlo o organizaci anarchistického Prvního máje, akce na podporu uprchlíků a proti xenofobním a fašizujícím silám, aktivity na podporu autonomního centra Klinika nebo činnost Nakladatelství AF. Velká část aktivit byla věnována podpoře stíhaných anarchistů a anarchistek, v letáku ale nejdete i přehled různých jednorázových aktivit či našeho zapojení v mezinárodním anarchistickém hnutí.

NAD EXISTENCÍ BEZ EXISTENCE

Existenční večírky se zpravidla konají v polovině prvního kvartálního měsíce. Tentokrát proběhl až 1. února a důvod není žádnou záhadou: nové číslo *Existence* vyšlo o tři týdny později, než je zvykem. Museli jsme tedy hned zkraje středeční sešlosti konstatovat, že po osmi letech anarchistická revue *Existence* nedostala své pověsti, kterou jí kdysi vyčetl redaktor svého času oblíbeného časopisu *A-kontra*, a to že vychází s byrokratickou přesností.

Večírek byl vůbec netradiční, namísto navařených dobrot roli společné večeře zastával zbytek polévky po vaření Food not Bombs a narychlo připravená (avšak velmi chutná) pomazánka z mrkve a tofu. Při společném jídle jsme se zasmáli chaosu, který doprovázel pozvánku na večírek, když se na letáku nejprve objevil špatný čas a rok, aby se po příslušné nápravě objevilo na facebookovém profilu Anarchistické federace rovnou špatné datum. Vše ale bylo včas napraveno, takže lze předpokládat, že žádná diskusectivní duše marně nebloudila v jiných časových dimenzích.

Abyste toho nebylo málo, ještě krátce po sedmé, kdy již probíhalo úvodní slovo k večírkovi, nebyl časopis, o němž jsme chtěli společně rokovat, na místě. Ale i anarchistické diskusní dýchánky mají své happy-endy a nová *Existence* se na stole uprostřed infoshopu Salé objevila a zazářila jak kometa nad Betlémem.

V úvodu bylo představeno téma čísla, tedy „mýtus práce“. Práce jako jeden z určujících vztahů v rámci kapitalismu. Vztah, který je z anarchistického pohledu nutno rozbít tím, že práci námezdní nahradíme volnou aktivitou a prací svobodnou. Nyní jsme nuceni prostituovat: prodávat sami sebe – svou práci, své schopnosti, svá těla a svůj čas, a to vše proto, abychom mohli přežít, abychom mohli zase sami sebe prodávat. Připomněli jsme pracovní etiku, která je ideologickým nástrojem k zotročení a stojí na mnoha mýtech. A právě těmto mýtům se věnuje hned několik různých textů letošního zimního čísla *Existence*.

Jak jsme ale předpokládali, následná diskuse se věnovala zejména nové podobě časopisu, který v tomto směru prodělal revoluční změnu po letech nenápadné evoluce. Na tuto přeměnu bylo zaděláno během typografické debaty na posledním Anarchistickém knižním festivalu, který se konal na Klinice, a dále byla zvažována na následujících Existenčních večírcích.

Jak se dalo očekávat, ohlasy jsou zatím dvojího druhu, a to zpravidla dosti vyhrčené. Jedna skupina čtenářů změnu vítá a je jí nadšená, druhá skupina je naopak z nové podoby časopisu velmi rozladěná. Vysvětlili jsme tedy znovu některé důvody, které nás k rozhodnutí vedly: zamezení stagnace; rozhodnutí nekopírovat grafickou úpravu komerčních tiskovin (zejména jejich akcent na doslovnost a polopatičnost); zlepšení čitelnosti textu; vyhnutí se obrazové části, která de facto sloužila jen k vyplnění prázdných míst při sazbě.

A zde je několik připomínek, které k číslu na večírkovi zazněly: Mezititulky jsou špatně čitelné. Živé záhlaví by si zasloužilo být čitelnější, zřetelnější. Perex je málo odlišen od samotného textu. Některé čtenáře by potěšilo, kdyby byl opět nějakým způsobem graficky rozbit text (vložením nějakých grafických prvků nebo citátů z textu). Fotky dříve plnily jistou dokumentační roli aktivistického hnutí, možná by nebylo od věci méně obrázků, avšak mnohem větších a odpovídajících kvalitou, nebo originální ilustrace (kdyby byl někdo, kdo je bude vytvářet) či pomoc obrazového redaktora. A v neposlední řadě by se mohlo zapracovat na lepším přehledu obsahu.

Ale nemluvili jsme jen vážně. O zábavu se postarala diskuse začínající úvahou: „Když si to někdo na koncertě u distra vykalenej prolistuje, tak není nic, co by ho tam zaujalo.“ Uzavřely ji návrhy na vložení obrázkové přílohy nebo rovnou vydání nenárodně „alkoverze“ *Existence*.

ANARCHISMUS V PALESTINĚ A IZRAELI

Ti, kdo sledují publikace našeho samizdatového nakladatelství, si jistě všimli, že se v nich poslední dobou nezdá objevují překlady textů Vadima Damiera, ruského anarchisty a historika. Důvod je prostý, líbí se nám jeho věcný, otevřený a hodnotově blízký přístup k dějinám anarchistického hnutí. V jeho textech jsme se již podívali na různá místa – do Španělska, Bulharska či Východního Německa, přiblížili si dějiny anarchosyndikalismu nebo sociální protestní hnutí v 21. století. Tentokrát se jeho prostřednictvím vydáme do Palestiny, na jejímž území v minulém století vznikl Stát Izrael.

A je to právě téma okupace Palestiny, kterému se také poměrně často věnujeme na stránkách anarchistické revue *Existence* již od jejího znovuoživení. Je zcela evidentní, že jako anarchisté se stavíme proti okupaci a na stranu utiskovaných. V očích okupační moci a jejich zastánců nás to řadí do kategorie, kterou pro kritiky okupace a izraelské formy apartheidu vymysleli, mezi tzv. nové antisemity. Jenže nic nemůže být vzdálenější skutečnosti. Když vás lidé obhajující rasistickou politiku, segregaci a etnické čistky obviňují z rasismu, ocitáte se rázem ve světě orwellovského newspeaku, kde válka je mír a svoboda je otroctví. Těžko pak vysvětlit, že odmítáme popírače holocaustu a zasazujeme se za uznání jeho dalších podob, jako třeba té, kdy v koncentračních táborech v režii českých dozorců umírali Romové a Romky. Těžko pak vysvětlit, že jako jedni z mála blokuje pochody ultrapravicáků pražským židovským městem. Těžko pak vysvětlit, že naši kamarádi a kamarádky jsou i mezi Židy. A těžko pak vysvětlit náš zájem o historii anarchistického hnutí, která zahrnuje i židovské anarchisty a anarchistky. Jsou nám totiž vlastní stejně jako ostatní, protože je to právě anarchismus, který odmítá rozdělovat lidi podle jejich barvy kůže a etnicity. A je to právě anarchismus, který spojuje neprivilegované bez ohledu na tyto kategorie v boji za svobodnou a samosprávnou společnost bez útlatku a vykořisťování.

To, že jsme proti okupaci Palestiny, neznamená, že budeme ignorovat významnou skutečnost, že mezi židovskými osadníky byli v prvních desetiletích 20. století také anarchisté a anarchistky, kteří přijížděli mimo jiné se záměrem realizovat své ideje v praxi. V této brožuře tedy můžete sledovat jejich příchod i diskuse ohledně jejich snah,

43 rozvoj specifických komun – kibuců, z nichž některé byly anarchistické, a další vývoj anarchistického hnutí na tomto území (později v nově vzniklém Izraeli). Dozvíte se, jaký byl vztah anarchistů k sionismu, i o novodobém antisionismu izraelských anarchistů a anarchistek. To vše zmapované až téměř do současnosti, včetně takových skupin, jako jsou Anarchisté proti zdi, kterým v jejich úsilí opakovaně vyslovovala podporu také naše federace.

V. Damier, K. Limanov, *Anarchismus v Palestině a Izraeli*. 56 stran A6. Doporučený příspěvek na pokrytí nákladů 30 Kč. K sehnání na obvyklých distribučních místech.

SOLIDARITA SE SQUATEM INDE

V sobotu 28. ledna se AF přidala ke Třetímu dni pro Kliniku, tedy dni decentralizovaných akcí na podporu autonomního sociálního centra na pražském Žižkově. Klinika stále vede boj o přežití a zachování jedinečného prostoru pro svobodné a bezpečné sdílení myšlenek, aktivit a zdrojů. Jelikož ale svět nekončí za plotem domácího dvorku, vyzvali jsme při té příležitosti také k podpoře dalších projektů, které zakouší obdobné potíže jako centrum Klinika. Anarchistická federace vyslovila svou podporu také ohroženému squatu INDE ve slovinském městě

Koper a rozšířila informace od místní skupiny Alternativa Obstaja, která je součástí naší sesterské federace ve Slovinsku.

V posledních několika letech vznikly ve Slovinsku nové autonomní prostory a připojily se k boji starších squatů po celé zemi. Nedávno byly na slovinském pobřeží obsazené dvě obrovské budovy. Squateři do svého okolí přinesli radikální politiku a odlišné společenské vztahy. Oba squaty byly vždy otevřené různorodým projektům a iniciativám, účast a aktivity anarchistů zde však byly také velmi silné. Squaty vznikly v bývalých továrnách, které zničila bezohledná privatizace. Squat ARGO ve městě Izola byl hned po Novém roce vyklizen. Vyklizení předcházelo obtěžování ze strany policie a bezpečnostní agentury, které v některých případech vedlo k vážným zraněním nebo vysokým pokutám. Druhý přímořský squat jménem INDE obdržel oznámení o vyklizení nařizující, že jeho obyvatelé musí prostor do 30. ledna opustit. Oba objekty jsou vlastněny takzvanou Bad Bank. Jedná se o státní instituci pod správou ministerstva financí, která byla založena s cílem vyřešit dluh vzniklý velkými neúspěšnými spekulativními finančními investicemi, které zkrachovaly během ekonomické krize. Jinými slovy, jsou tu, aby budovy levně prodali a zpřístupnili je dalším finančním spekulacím, na nichž budou opět profitovat bohatí, zatímco ostatní budou trpět.

Záminkou pro evikci squatu INDE je odstraňování nebezpečného materiálu v jeho prostorách. Squat ARGO byl úřady též prohlášen za nebezpečnou zónu, ale jediné, od čeho se snažily budovu vyčistit, byli naši kamarádi a kamarádky, kteří dali prostorům zase život.

Je to další rána pro squaterské hnutí ve Slovinsku. Všechny prostory čelí útokům až už nácků a/nebo policie, bezpečnostních agentur či státních institucí. Chápeme tento druh nátlaku jako součást stoupající represe, která je ospravedlňovaná takzvanou migrační krizí. V sázce je víc než uvedené budovy. Tyto prostory osvobozené od kapitalistické logiky jsou nadějí jiného světa, ve kterém je stále možná solidarita, vzájemná pomoc a antiautoritářské a nehierarchické vztahy. Před několika měsíci se podařilo zabránit vyklizení squatu Rog v Lublani. Můžeme se tento úspěch zopakovat? Místní anarchisté a anarchistky vzkazují: „Vyzýváme kamarády po celém světě, aby nám projevili solidaritu. Jste zde vítáni, ale budeme také rádi, když budete bojovat tam, kde jste. Napište nám podpůrný dopis či vyvěste transparent! Nebo sami něco obsaďte! Když budeme držet při sobě, nikdy nás nezastaví. Všechno, co uděláte, nám dodá sílu. Jestli prohrajeme, tak ve velkém stylu. Připojte se k našemu boji!“

Odkaz na squat INDE: www.indeplatforma.org

PROGRAMOVÉ MINIMUM ANARCHISTICKÉ FEDERACE /AF/

CO SE NÁM NELÍBÍ?

Na jedné straně je to kapitalistický systém, který vytváří nerovnosti - chudobu většiny lidí vedle bohatství hrstky privilegovaných - a vede tak k jasné sociální nespravedlnosti a útlaku. Na straně druhé stát, který již ze své historické podstaty slouží především privilegované menšině k ochraně jejího bohatství a zájmů. I tzv. zastupitelská demokracie ve skutečnosti nezastupuje vůli obyčejných lidí, ale zejména zájmy mocenských elit. To se ještě výrazněji projevuje v nadnárodních politických a finančních organizacích, jejichž rozhodovací centra jsou ještě vzdálenější hlasům lidu a mnohem vstřícnější lobbistickým tlakům.

Nejenže má tento systém dopad na sociální postavení lidí, přináší sebou i postupnou devastaci životního prostředí a degradaci člověka a jeho kultury prostřednictvím všudepronikající propagace konzumentských návyků a egoismu. Zatímco jsou odstraňovány bariéry pro pohyb kapitálu, kterým disponuje omezená skupina, stále více jsou prakticky omezována sociální a politická práva obyčejných lidí, která jsou protichůdná zájmům ekonomických a politických elit, a prohlubuje se technologicky stále dokonalejší systém špehování a kontroly.

Nejde ale jen o systém, který každodenně zažíváme tady a teď, jde o každé zřízení založené na principech autority, hierarchie a moci, které shora lidem přímo či nepřímo diktuje, jak mají žít. Principy nepřirozené autority, diskriminace a dominance jsou nám cizí i v rovině vztahů mezi lidmi.

CO BYCHOM RÁDÍ?

Jsme přesvědčení, že alternativa je možná. Nejsme sociální inženýři ani dogmatici, abychom tvrdili, jak by měla přesně vypadat. Chceme o alternativách především vyvolat diskusi. Jako anarchisté a anarchistky se však domníváme, že má-li jít o skutečnou alternativu a ne o pouhou variaci na poznané autoritářské systémy (kapitalismus, bolševismus apod.), měla by být založena na následujících principech: samospráva (každý se může podílet buď přímo, nebo prostřednictvím úkolovaných a kdykoli odvolatelných zástupců na záležitostech, které se jej týkají), svoboda (každému je umožněn jeho osobní rozvoj, pochopitelně s respektováním svobody druhých) a sociální spravedlnost (spravedlivá organizace ekonomiky, která by měla uspokojovat potřeby každého místo toho, aby sloužila zisku úzké skupiny).

Naším cílem je emancipovaný člověk žijící ve společnosti založené na uvedených principech, kde se může plnohodnotně spolupodílet na jejím fungování a v co největší míře rozhodovat o svém životě.

JAK NA TO?

Abychom se mohli postavit tomu, co se nám nelíbí, a pokusit se realizovat to, co bychom rádi, cítíme potřebu spojit se v tomto snažení. Proto také vznikla AF fungující na principech, které odpovídají našim cílům, tedy principech svobody, solidarity a volné dohody.

Činnost AF se odvíjí od přání a možností každého, kdo se v jejím rámci zapojí, a nabývá různých podob od veřejných protestů, přes diskuse a osvětovou činnost až po realizaci rozmanitých samosprávných projektů.

A3 je projekt nástěnných novin, které každý měsíc vydává Anarchistická federace a vylepují ho její členové a členky. Přidat se však může každý, kdo má zájem a rád by šířil A3 ve svém okolí. Každé nové číslo je ihned k dispozici ke stažení v tiskové podobě na webu federace.

A3 – LEDEN 2017 DO DŮCHODU DALEKO

Díky zrodu vědy zvané statistika máme k dispozici tak užitečná data, že to dál nejde. Slavný první statistický test například dokazoval, že muži umírají častěji než ženy a že na jednoho dospělého muže tak připadá jedna žena. Byl to důkaz božího záměru monogamie. To bylo před třemi stovkami let.

Pokrok ale nezastavíme. Ty tam jsou i doby, kdy nás ohromovaly statistické údaje, podle nichž na jednoho obyvatele Amsterodamu připadne denně 101 slaneček a v Austrálii každou půl hodinu přejede auto jednoho člověka. Dnes statistiku užívají tisíce odborníků hlavně proto, aby se zlepšila kvalita našich životů. Aby ti, které nezabije chudoba, mráz, špatná strava či nedostupnost zdravotní péče, zůstali navždy mladými, pracujícími a atraktivními občany.

A tak máme kupříkladu uspokojivý průměrný plat. Koho by už zajímalo, že na něj většina lidí nedosáhne. Počet lidí bez domova umrzlých každý rok na ulici je zanedbatelná statistická odchylka, která se nedá srovnávat s těmi miliony šťastných průměrných obyvatel, kteří přece neumrzli. Navíc k takovým věcem dochází jen v nepatrném úseku roku. Takže není důvod se nějak hluboce zamýšlet, co je to vlastně za společnost, v jejíž bohatých metropolích umírají lidé jen proto, že nemají teplé útočiště. Statistika dokáže vyzrát i na stále se rozevírající sociální nůžky, kde na jedné straně rostou konta miliardářů a na straně druhé člověk makající ve dvou pracovních poměrech s platy nevyjde. V průměru jsou na tom všichni stejně. Aby mohla mít menšina privilegovaných hodně a ještě víc, musí mít většina ostatních málo.

K nejužitečnějším odborníkům pracujícím se statistickými daty patří ministerské komise. Nedávno jedna z nich prozkoumala vědecké výsledky statistiky, které říkaly, že se prodlužuje doba, kterou lidé tráví v důchodu. Odborně tedy navrhla řešení: věk odchodu do důchodu by se měl pružně měnit (tj. zvyšovat), aby se statistický průměr délky stáří na státní útraty neměnil (tj. neprodlužoval). Koneckonců i studie jednoho vědeckého institutu Karlovy univerzity potvrdila, že lidé v důchodovém věku jsou zdraví, plní sil, a kdyby si dál chtěli vydělávat, čekaly by je nevidané úspěchy. A hlavně, kdyby nebylo tolik důchodců, přispělo by to k udržitelnosti důchodového systému.

Škoda, že ministerská komise nezapojila i starší statistické výpočty, podle kterých se u nás dělníci dožívali v průměru necelých 34 let a jejich ženy 36 let. Tyto údaje se vztahují k létům statisticky obdobným těm našim – kapitalismus se zotavoval z krize a produktivita průmyslu opět narůstala. Co tedy brání byrokratům, aby navrhli ještě odvažnější řešení než pozdější odchod do důchodu? Důchodový systém by nejlépe fungoval, kdyby se lidé prostě včas upracovali k smrti, tak jako před sto třiceti lety.

Mediální a reklamní odborníci, ti úderníci propagandistických center kapitalistického režimu, už nemusí vysílat neoliberální svazky do zapadlých vísek a na periferní sídliště se záslužným úkolem přesvědčit „dědka a bábu“, aby volili pravici. Média spočívající v milostivých rukou miliardářů postačí k udržování náležitého rozhořčení nad všemi, kteří by chtěli újdat ze společného koláče, aniž by dřeli do úmoru. Vždyť práce, kterou nám stejně milostivě tytéž ekonomické elity dávají, je pro nás požeňáním. A jestli někomu připadá špatně placená, nebezpečná, únavná, zbytečná, ubíjející apod., pak je to obyčejný nevěděčnick, kterého by ultrapravicoví hochštaplerové nejraději poslali do pracovních táborů, které by pro blaho národa rádi vystavěli.

Poddajnému plebsu ta samá média určitě nebudou zdůrazňovat, že onen společný koláč už sežrali ti nahoře, pokud možno v nějakém tom daňovém ráji. Pro onen plebs zbyl kousek kůrky, o kterou se musí mezi sebou poprat v rámci dosažených „zásluh“, jako je barva pleti nebo pracovní smlouva. Prodloužení odchodu do důchodu je tedy v této logice požeňáním.

My, anarchisté a anarchistky, se ale o žádnou kůrku prát nebudeme. Nechceme být průměrně sytí ve společnosti, kde někdo má vrchovatou mísu a jiný zas prázdný talíř. Nejenže chceme celý koláč pro všechny, zároveň voláme PEKÁRNU LIDEM!

A3 – ÚNOR 2017 DÁLNIČNICE DO PEKLA

Tentokrát se vydáme do Spojených států, kde to doslova vře. Nový prezident si z Oválné pracovny Bílého domu udělal trůnní sál a za přitakávání svých rádců z bankovních, petrolejářských a zbrojařských kruhů a ultrapravicových ideologů direktivně posouvá zemi mílovými kroky zpět do minulých století.

Jak je možné, že se takový člověk vůbec dostal tam, kde je? A opravdu si ho většina Američanů přála mít v čele? Pravdou je, že 40 % lidí zůstalo doma, protože se buď nedokázali rozhodnout, co je pro ně z těch dvou nabídek Clintonová, Trump menším zlem, nebo už dávno pochopili, že tihle lidé za jejich zájmy určitě bojovat nebudou, i když se tím do omrzení zaštiťují. Ti protřelejší ale dávno vědí, že jen ovce potřebují své vůdce a v nabídce jsou dva vlci. Tak proč se něčeho takového účastnit.

Clintonová byla volbou pro stávající status quo. Tedy jít stále tou samou cestou, lemovanou billboardy s usměvavými tvářemi, za nimiž se tak jako tak skrývají zájmy velkých korporací. Kdo chtěl naznačit, že tohohle už má dost, dostal v tomto systému prezidentské buržoazní demokracie jedinou alternativu – Donalda Trumpa. Milionáře, který si bez ohledu na předpisy sviští po pomyslné dálnici lemované billboardy s jasně rasistickými slogany a polonahými ženštinami, které je třeba chytnout v rozkroku, jak to Trump s oblibou činí. Na konci té dálnice je Eldorado horních deseti tisíc a při divoké jízdě, která byla odstartována Trumpovou inaugurací, končí všichni ostatní, i ti, kdo ho volili, ve škarpách na jejích okrajích. Právě tenhle volební systém v USA pak zapříčinil to, že Trump získal moc, i když měl o tři miliony hlasů méně než jeho soupeřka. Tuto skutečnost on sám velmi těžce nese, prohlašuje ji za podvod a na jeho vyšetření jmenoval svého člověka, který je zaregistrován hned ve třech volebních okrscích.

Potkat blbce je směla a může to znepříjemnit den. Ale potkat blbce s mocí je holé neštěstí a může to podstatně znepříjemnit samotný život. Takový člověk může napáchat nedozírné škody a jejich velikost se odvíjí od velikosti jeho moci. A v případě Trumpa je opravdu velká. Navíc je to velkým povzbuzením pro všechny ostatní blbce. Není tedy divu, že v USA raketově narostl počet zločinů z nenávisti a že právě „alternativní pravice“, která má velmi blízko

45 k neonacistům, tleská Trumpově rétorice nejhlasitěji. Její přední představitel Richard Spencer volá bez skrupulí po etnických čistkách. Není také divu, že Trumpovi tleskají malí i velcí autoritáři a že jedním z jeho nejvěrnějších je Miloš Zeman, který se stejně jako jeho vzor nemíní otrávit empatií s trpícími lidmi, s fakty si nedělá při svých výrocích velké starosti a je dalek toho, aby se za své chování někdy omluvil.

Trump hlásal, že udělá Ameriku opět velkou. Že měl ale na mysli jen její velmi úzkou část, je evidentní z obsazení jeho kabinetu. Nejenže lidé v něm jsou neuvěřitelně bohatí, ale tohoto bohatství dosáhli vědomým poškozováním těch nejzranitelnějších obyvatel na Zemi i jí samé. Finanční a průmyslové kruhy, které doposud korumpovaly obě velké politické strany, zřejmě uznaly, že už nepotřebují prostředníky z kasty profesionálních politiků, že budou vládnout přímo. Ve jménu privatizace zprivatizovali i samotnou vládu, kterou teď budou řídit jako firmu (to je nám víc než povědomé). A zažili jste už v nějaké shora řízené firmě demokracii? Asi těžko.

Lidé, kteří už dnes vlastní ohromující většinu světového bohatství (připomeňme, že osm nejbohatších mužů má stejně jako chudší polovina celého lidstva), si chtějí urvat ještě víc. Elity míří do svého neoliberalního Eldoráda po Trumpově dálnici a každý se jim musí klidit z cesty. V první řadě zastánci práv menšin, práv žen, ochránci přírody, lidé varující před změnami klimatu; politická korektnost, tedy obyčejná slušnost; nepoddajná média, která nechťejí akceptovat „alternativní fakta“, jak označila lži proudící z Bílého domu Trumpova poradkyně... Stejně jako jeho rétorika jsou šílené i Trumpovy činy, například protiústavní zákaz vstupu lidem z některých zemí, včetně dětí a těch, kteří trvale žijí v USA; snaha o zrušení finančních předpisů omezujících jeho bohaté přátele; zrušení zákazu prodeje zbraní duševně postiženým jedincům; zrušení webů informujících o změnách klimatu; obnovení stavby ropovodů přes území původních obyvatel...

Ale je tu i naděje, že by se tahle dálnice do pekla dala zablokovat. Zdá se, že se všichni, kdo nejsou extrémní pravičáci, víceméně sjednocují pod praporem odporu. Jeho prvními vlaštovkami jsou např. „Pochod žen“, kterého se v ulicích severoamerických měst zúčastnilo na dva a půl milionu lidí a několikanásobně tak převýšil účast na Trumpově inauguraci z předcházejícího dne; rozsáhlé protesty na letištích po vydání příkazu k nepouštění lidí ze sedmi převážně muslimských zemí; pokračující odpor proti výstavbě ropovodů; kroky vědců na záchranu klimatických dat; antifašistické protesty a v neposlední řadě pouliční knockout zmíněného fašouna Richarda Spencera.

A3 – BŘEZEN 2017

ŽENY SOBĚ

Osmého března jsme si připomněli Mezinárodní den žen. Pro mnohé tento svátek nic neznamena, někdo ho okrajově registruje. Někteří muži jsou v tento den k ženám pozornější a nemálo žen je takovým chováním potěšeno. Jenže realita většiny žen byla stejně všední a často frustrující.

I v tento den musely projít kolem bezpočtu reklam s vyšpulenými vnaďami počítačové upravených modelek, kterými (zpravidla) muži určují, ba přímo diktují požadavek na ideální ženský vzhled a věk. Byly tak nepřímě konfrontovány s tím, že jsou buď málo hubené, málo atraktivní, nebo moc staré či moc chudé, aby mohly být jako z reklamy.

I v tento den byl v průměru důchodkyním vypočítán menší důchod než stejně starým důchodcům, a to bez ohledu na to, že dřely celý život stejně, nebo ještě víc. I v tento den měly ženy menší možnost dostat se na vyšší pracovní pozice než muži a v průměru měly za stejně odvedenou práci o 22 procent nižší mzdu. I v tento den muselo nemálo žen dřít na znevýhodněných pracovních pozicích se sníženým úvazkem či na dobu určitou nebo na brigádě, protože jim mzda v hlavním pracovním poměru nedostačuje.

I v tento den se třetina matek samoživitelek pohybovala na hranici chudoby, zatímco polovina plátců výživného ho nezaplatila. I v tento den si 38 procent žen s sebou nese starší či čerstvou zkušenost s domácím násilím. A i v tento den si zabeďněná a krátkozraká třetina obyvatel České republiky myslí, že za znásilnění nese zodpovědnost sama znásilněná žena.

I tento den na celoplanetární úrovni vykonávaly (mnohdy v otrěsných pracovních podmínkách) ty nejhorší a nejhůře placené práce, na kterých stojí globální ekonomika, právě ženy. I v tento den se většina žen musela zároveň věnovat neplacené práci v domácnosti, při péči o děti a o rodiče.

Na mnoha místech ale letošní Mezinárodní den žen nabyl i nevšedních podob, a to v případech, kdy se ženy rozhodly ozvat, že není důvod oslavovat, jak by se patřilo v případě důležitého a trvalého vítězství. Naopak pozvedly hlas, aby zdůraznily, že je v případě práv žen stále za co bojovat. Nejvýraznější kampaní tohoto dne se stala „Globální stávka žen“, jejíž hnací silou bylo rostoucí hnutí za ženská práva ve Spojených státech. Tomu se dokonce podařilo den po inaugu-

raci Donalda Trumpa dostat do ulic amerických měst několik milionů protestujících. Právě nový americký prezident se stal symbolem tupého šovinismu, který v ženách vidí předešlé objekty své oplzlosti.

I v tento den si lidé na mnoha místech, včetně Prahy, připomínali kořeny tohoto dne, které jsou spojeny s rokem 1908, kdy se konala masová demonstrace newyorských šiček za lepší pracovní podmínky a volební právo.

I v tento den protestovaly ženy v Polsku proti tmářství tamní bigotní vlády ultrapravicové strany Právo a spravedlnost, která podniká kroky za absolutní zákaz potratů, ruší sexuální výchovu a ztěžuje přístup k antikoncepci (zatímco Viagra umožňuje získat bez receptu). I v tento den proběhly protesty proti zákazu potratů v Irsku.

I v tento den bylo potěšující sledovat, že protestující ženy netrpí jednostranností a svůj boj dávají do souvislosti s dalšími zápas. Nebylo proto výjimkou slyšet projevy vystupující proti sociální nespravedlnosti, která je neodmyslitelnou součástí kapitalismu. Nebylo výjimkou slyšet projevy solidarity s mnohonásobně více vykořisťovanými ženami z různých koutů tzv. třetího světa. Nebylo výjimkou naslouchat výzvam k jednotnému postupu za práva žen, etnických, sexuálních a náboženských menšin, stejně jako za ochranu přírody a klimatu a proti neoliberálnímu deformování zdravotnictví a školství, které ve svém důsledku zneumožňuje přístup sociálně slabým.

My, anarchistky a anarchisté, považujeme boj za práva žen za nedílnou součást našich emancipačních snah a našeho boje za svobodu, rovnost a samosprávu. A to „v tento den“ i jakýkoli jiný.

... aneb chytrá horákyně na tripu (bez tripu). Nelichotivá recenze na publikaci Anarchie & alkohol od CrimethInc.

V únoru se mi dostala do rukou útlá brožura s názvem Anarchie & alkohol z produkce kolektivu CrimethInc. Původně tento text spatřil světlo světa v roce 2003. V češtině byl vydán koncem loňského roku a dost dobře nechápu proč. Pokud snad nešlo o nějakou zakletou ironii. Brožura se totiž osvědčila především jako studnice zábavy během čtení vybraných pasáží v hospodě u piva.

Publikace se skládá ze dvou částí. Ta první je jakýmsi pokusem o agitku dovnitř aktivistického hnutí proti chlastání. Tento pokus by možná nebyl špatný, kdyby nebyl relativizován tolika neohrabanými způsoby. Skoro se zdá, jako by si autoři hráli na chytrou horákyni, která nechodí ani oblečená, ani nahá a nejezdí ani vozem, ani nechodí pěšky. Prohlašují, že nejsou „tolik proti opilosti, jako spíš proti chlastu“ a na vysvětlenou dodávají: „... pro nás je život neustálou oslavou, kde jeden nepotřebuje žádné povzbuzení a ze které nepotřebujeme žádný odpočinek.“ Pak už není těžké zvolat: „Proti opilství a za opilost! Spalte obchody s chlastem a postavte na místo nich dětská hřiště!“

To, že pijeme alkohol, je zjevně mocenské spiknutí, kdy nám naši páni říkají „Život stojí za hovno, ožer se“. A puritánští abstinenti jsou jen výjimky, které potvrzují pravidlo, kdy vůči falešnému potěšení kladou falešnou rezervovanost. A vězte, že bez revoluce se ze závislosti nedostanete: „Anonymní alkoholici jsou například jednou z dalších instancí kvazi-náboženské organizace, která vyplňuje sociální potřeby, které by měly být již poskytovány anarchistickými samosprávnými komunitami.“

Dle uvedeného si asi uděláte obrázek, že o reprezentativní analýzu problému, jakým je alkohol, rozhodně nepůjde. Dá se vyčíst pochopitelná motivace: „Každý blbý anarchistický projekt, kterého jsem se zúčastnil, byl skoro nebo úplně zničen díky alkoholu.“ Jenže řešením by nemělo být ideologické mudrování o zlém kapitalismu, který nás chce vidět na sračky. Alkohol a další látky mají své kulturní vazby, které nemusí nutně vycházet z nějaké mocenské hierarchie. Vztah k alkoholu také nabývá individuálních rozměrů, a nedá se tudíž odbýt nějakou ideologickou poučkou. A vytváří-li alkohol problém v nějaké komunitě, je potřeba ho v této komunitě také řešit a nevymlouvat se na démona v rukou kapitálu. Jestliže by mělo jít o to postavit se kapitálu, pak by bylo nutné pod praporem DIY odmítnout jedno z hesel brožury: „Místo piva pojďme vařit potíže!“

Pokud by se vám první část brožury zdála přitažená za vlasy, pak ta druhá je už na-

prostá bizarnost. Myslel jsem, že primitivistické blouznění bylo odváto s devadesátými lety. S hrůzou jsem se ale během četby ocitl uprostřed šílené konspirační teorie. Jako každá taková splňuje hned několik atributů – tváří se vědecky, zaměří se na jednu věc a vymodeluje z ní celou historii, odhaluje motivace takového konání a oceňuje schopnost spiklenců zůstat neodhalení, ale především absolutně ignoruje skutečnosti, které samy o sobě teorii vyvracejí nebo alespoň zásadním způsobem zpochybňují. A nesmí se zapomenout na preventivní odmítnutí předvídaných oponentů: „Profesionální historikové a jejich následovníci, otroci otroků, mohou namítnout, že tento text je subjektivní a plný chyb, ale potom je dobré se ptát, která z jejich historií není?“

Jak to tedy je? „Historie civilizace je historie piva. (...) aby se ujali moci páni a dozorcí, kteří se postarali o to, aby často opilí a neschopní členové kmene vykonávali pracné úkoly ušedlého života. (...) A proto pod zkaženým patronátem alkoholu byl počat Stát. (...) vyprovokovat řadu válek, které byli naneštěstí schopni vyhrát opilci díky vojenské efektivitě jejich autokratických armád (...) Celý starověký svět byl ztracen v kolektivní kocovině. (...) Jak papežové, tak první císaři (...) doufali, že připraví dokonalý nápoj k omámení jak své mysli, tak mysli svých poddaných. Zrod kapitalismu a národních států započal společně s komercionalizací piva...“ Rovnice je tedy jasná, jestliže vám vadí kapitalismus, stačí „zastavit příval alkoholu, který znehybňuje masy“ – a je vyhráno.

Má-li platit tvrzení, že „všude tam, kde zvítězilo opilství, zvítězil i Bůh a Stát“, znamená to, že třeba o takovém islámu nesmí být v brožuře ani zmínka. Aby ale legrace nebylo málo, dozvíme se, že vedle zlého alkoholu je také jakýsi dobrý alkohol, jež připravovaly čarodějnice, které byly „na základě heretického vaření piva“ upalovány, a tím „byla zničena poslední centra nezávislého a kreativního vaření“. Po chmelovém pivu byli třeba taková „němečtí rolníci a námezdní dělníci neschopni jakékoliv vzpoury“. Když ale lidé chlastali u čarodějníc, „všechno ponížení ze strany kněží a králů se v nich začalo hromadit a stoupat jim do hlav, což vyústilo do vzestupu odporu proti nim“.

Pokud chcete nějaký tvrdý důkaz zhoubného působení pivnic, tak tady jeden za všechny: „... možná si čtenáři vzpomenou, kde Hitler započal svůj vzestup k převzetí moci nad Německem.“ Takže teď už víme, „že alkohol hrál klíčovou roli v epidemii fašismu, rasismu, imperialismu, kolonialismu,

sexismu a patriarchátu, třídní nadvládě, nekontrolovatelného technologického rozvoje, náboženských pověr a mnoha dalších špatných věcí“. V důsledku toho „jsou národy celého světa (...) drženy v bezmoci stálým přísunem chlastu“.

Když už v rámci anarchistického hnutí někdo něco vydává, nebylo by od věci, kdyby si to také pořádně přečetl. A to ani ne tak kvůli množství gramatických chyb, jako spíš s ohledem na obsah. Jestliže by se anarchisté a anarchistky měli vyvarovat něčeho víc než alkoholu, pak je to rozhodně snaha vysvětlovat veškeré aspekty života člověka a společnosti přes ideologický filtr. Konspirační teorie je totiž jen důsledek takového způsobu myšlení a jednání.

Je možné, že si autoři textu při strážlivění ze své nealkoholické opilosti uvědomili, že nebetyčně plácají, a dodali: „Tento text je více karikaturou na polemiky, které se objevují v anarchistické tradici, než seriózní počín.“ Další dovětek ale jasně vypovídá o tom, že k vystrážlivění mají ještě daleko: „Není to postoj celého kolektivu. Někdo kdo právě pracuje na nějaké důležité práci pro CrimethInc. je možná zrovna našrot (...) a je to v pohodě!“ (-JK-)

Přešlo číslo anarchistické revue

Existence se věnovalo tématu „Mýtus práce“. Nevešel se však do něj článek, který je stručným přehledem některých teoretických koncepcí odmítajících práci, jak ji známe z kapitalistické i bolševické reality.

Všechny druhy nedobrovolné (nucené) práce byly zakázány Mezinárodní organizací práce (International Labour Organization, ILO) v roce 1957; jinak je oficiálně povoleno pouze právo na stávku, ale neexistuje právo na odmítnutí práce či pracovat.

Koncept námezdního otroctví mluví o situaci, kdy fyzická existence člověka závisí na mzdě; srovnává námezdní práci s otroctvím. Tento termín používají kritici ekonomického vykořisťování (tj. nerovného rozdělení rolí mezi prací a kapitálem) a sociálního rozdělení do společenských vrstev (tj. zaměstnanosti, při níž se uplatňuje tlak hierarchického sociálního prostředí – sociální stigmatizace těch, kteří nechtějí být námezdními pracujícími). Rozšíření námezdní práce v Británii v 18. století vedlo k odporu, který například podnítil vznik syndikalismu (ten prosazoval samosprávu pracujících nebo družstevnictví jako alternativu námezdní práce).

Francouzský revoluční marxista Paul Lafargue napsal ve vězení v roce 1883 esej *Právo na lenost* s podtitulem Vyvrácení práva na práci z r. 1848. Jde o kritickou polemiku se soudobými liberálními, konzervativními, křesťanskými i socialistickými představami o práci. Autor tyto představy kritizuje jako dogmatické a zcela lživé a tvrdí, že člověk upadá a je zotročen, když se podřizuje svrchovanosti „práva na práci“. Trvá na tom, že lenost ve spojení s tvořivostí je podmínkou pokroku lidstva.

Raoul Vaneigem, významný teoretik Situationistické internacionály, vlivné zejména v máji 1968 ve Francii, je autorem *Knihy radosti* (Le livre des plaisirs), v níž píše: „Stejně neúprosně jako práce zabíjí radosti, zabíjí radosti práci. Pokud nechcete pokorně zemřít na nesnesitelné znechucení, pak si neupírejte ani radost z toho, že se zbavíte protivné povinnosti pracovat, dávat příkazy (a podřizovat se jim), prohrávat a vyhrávat, předstírat, soudit a být souzen.“

Postmarxistické a anarchistické tendence v názorech na pojetí práce se projeví v dílech teoretiků Antonia Negriho, jednoho ze zakladatelů organizace Potere Operaio (Dělnická moc), Maria Trontiho, Paola Virna a dalších.

Autonomismus ovlivnil společensko-politická hnutí v Holandsku a Německu, rozšířil se v Itálii, Francii a méně v anglofonních zemích. Filozof Franco „Bifo“ Berardi, zastávající tento koncept, definuje odmítnutí práce nejen jako „zjevný doklad toho, že pracujícím se nelíbí, že je vykořisťováni, ale i jako cosi víc. To znamená, že restrukuralizace kapitalismu, technologické změny a proměna

společenských institucí obecně se realizují každodenními akty úniku před vykořisťováním... a zvyšování hodnoty kapitálu snižováním hodnoty života.“ Podle něj je základním zdrojem rozumové činnosti, techniky a pokroku.

Skupina radikální kritiky kapitalistické společnosti kolem německého časopisu *Krisis* (založeného v r. 1986) napsala *Manifest proti práci* (Manifest gegen die Arbeit), v němž vznášá námitky proti tradičnímu marxistickému tvrzení o třídním boji jako hybateli dějin. Podle mínění Krisis-Gruppe třída jako objekt neexistuje. Boj proletariátu a buržoazie není bojem revoluční třídy proti jejímu utiskovateli, ale spíše bojem dvou protikladných zájmů, které jsou nerozlučně spjaty s kapitalismem a tvoří jediný „pracovní tábor“. Krisis-Gruppe se domnívá, že boj proti kapitalismu nesmí být bojem za osvobození práce, ale bojem za osvobození od práce.

Z anarchistických pozic je nejznámější esej Boba Blacka *Odstanění práce* (The Abolition of Work, 1985). V práci Black spatřuje „zdroj takřka veškerého neštěstí lidstva“, v jejím odmítnutí pak řešení většiny sociálních a environmentálních problémů. Odsuzuje pokrytecké teoretiky (od anarchistů přes marxisty po liberály), kteří podporují svobodu a současně práci. Práce (tímto slovem Black označuje ekonomickými a politickými mechanismy vnucenou výrobní činnost) je totiž „výsměch svobodě“. Prostředí dominance a disciplíny (podobně jako ve vězení či v policejním státě) spoluurčuje charakter člověka, jehož vlohy pro autonomii tak zakrňují a návyky disciplinace, přísnost a jednotvárnost se z práce šíří do dalších složek společnosti. Práce je k tomu příčinou obrovského množství fyzických a psychických onemocnění, takzvaný volný čas je chápán jako regenerace a příprava na další práci podobně jako údržba stroje s tím rozdílem, že pracující se udržuje na vlastní náklady.

Že tomu tak být nemusí, že práce nemusí být nudnou vynucenou činností, která zabírá většinu bdělého života, předvádí Black na příkladech časové, geograficky či kulturně vzdálených společenství, které ukazují, že hra a užitečná činnost jsou slučitelné.

Odmítnout práci znamená podle Blacka změnit ji co do množství a hlavně co do kvality. S dalšími autory se Black shoduje v tom, že malé a stále menší množství lidské práce je užitečné, většina slouží jako ochrana a reprodukce na nucené práci založeného systému. Tato práce může být bez zájmu odstraněna. Práci, která zbude, je třeba přetvořit

k ideálu dobrovolné, hravé, veselé, družné, produktivní činnosti, kterou by lidé provozovali tak jako hru či kutilství, kvůli ní samé, a vedle toho by tím učinili také něco, co je třeba. Odmítnout práci tedy znamená uspořádat užitečné aktivity tak, aby byla radost je činit; zachovat různorodost aktivit, odstranit jednotvárnost a opakování, které i ze zábavné činnosti udělají otravnou povinnost; odstranit pracovní podmínky podřízenosti, disciplinace a kontroly.

Loni po třiceti letech vyšla v knize *Instead of Work*, spolu s dalšími texty Boba Blacka vztahujícími se k tématu práce, přepracovaná a rozšířená verze eseje (*Afterthoughts on the Abolition of Work*). Po třiceti letech spatřuje Black v oblasti práce pouze zhoršení a je velmi skeptický vůči brzkému zlepšení, včetně robotizace práce, do které dnes mnozí vkládají naděje. Stále má však důvěru v to, že lidský potenciál dokáže přijít na mnoho způsobů, jak i z těch nejtěžších a nejotravnějších prací učinit hru, osvobodí-li se od morálky práce. (-EM-)

**NAKLADATELSTVÍ ANARCHISTICKÉ FEDERACE
ANARCHISTICKÁ REVUE EXISTENCE**

1/2017 MÝTUS PRÁCE

Deset dogmat o práci • Management otročiny • Uberizace • Mytologie práce • Práce v historických proměnách • Tyranie hodin • Chvála zahálky • Stojící skála • Bez šéfů • Anarchismus v NDR • Alternativa kibuců • Jak pomáhat vězněným

4/2016 ANARCHISTICKÝ BULVÁR

Class War • Trochu randy do tý anarchie • Staronové Navinky • V Oaxace • Ztracená Existence • Anarchistische Sommercamp • Anarchismus v poválečném Bulharsku • Kongres IFA • Anarchisté v Kurdistánu ...

3/2016 STOP TTIP

Rok Fénixu • Anarchistický knižní festival • Náboženský mor • Jak jsme se postavili globálnímu kapitálu • Voltairine de Cleyre • Nuit debout • Španělští anarchisté 1936–39 • Michal Kohout ...

2/2016 FAŠIZACE

Pevnost Evropa za obzorem • Den pro Kliniku • Rozhovor s Afa • Eco: ur-fašismus • Anacionalismus • Orwell o fašismu • Kropotkin • Biehlová: Úvahy o Rojavě • Anarchista v Rojavě • Freeganství ...

KOMIKSOVÁ EDICE

SV. 2 ANARCHIX
SV. 3 CLASS WAR COMIX
SV. 4 KDYŽ ZAČALA NOC
SV. 5 LIKVIDÁTOR

**SABATÉ — MĚSTSKÁ GUERILLA VE ŠPANĚLSKU
MARIKANSKÝ MASAKR**

JEDU DO MAGADANU

ANARCHISTICKÁ PUBLICISTIKA 1990 — 2013

TÁBOR SMRTI LETY

BŮH A STÁT

DĚJINY ANARCHOSYNDIKALISMU

VLASTENECTVÍ JAKO DIAGNÓZA

NEVIDITELNÉ VRAŽDY

HISTORIE ANARCHISMU NA KAVKAZE

MICHAEL KÁCHA 1874 — 1940

SOCIÁLNÍ PROTESTNÍ Hnutí V 21. STOLETÍ

UKRAJINA 2013 — 14: POHLED ANARCHISTŮ

ŽIDOVŠTÍ ANARCHISTÉ V NEW YORK CITY

ZÁPISKY ANTIGLOBALISTY

ŠPANĚLSKÁ IDEA SVOBODY

PO STOPÁCH ADAMITŮ

ANARCHISMUS V PALESTINĚ A IZRAELI

**AKTUÁLNÍ PŘEHLED O VŠECH VYDANÝCH PUBLIKACÍCH
A DALŠÍCH MATERIÁLECH, STEJNĚ JAKO SEZNAM
DISTRIBUČNÍCH MÍST NALEZNETE NA WEBOVÉ STRÁNCE
NAKLADATELSTVI.AFED.CZ**